

BELEIDSPLAN

CIRCUSCENTRUM

2026

2030

www.circuscentrum.be

Geen maatschappij zonder (circus)kunsten.....	5
Leeswijzer	7
Hoe kwam dit beleidsplan tot stand?	8
Ons plan in een oogopslag.....	10
CONTEXTANALYSE	11
Inleiding.....	12
Blik naar buiten: de ruimere context.....	13
Circus in de maatschappij.....	13
De beleidscontext.....	13
Landschapstekening Circus	15
Blik naar binnen: stakeholderbevraging en externe evaluatie	18
Online stakeholderbevraging.....	18
Evaluatie werking - verdiepende stakeholdergesprekken	22
Evaluatie werking - Departement CJM	23
DE KEUZES EN DE KERN	25
Inleiding.....	26
Blik in de spiegel: onze SWO-ART.....	27
Keuzes voor de toekomst.....	29
Waar staat Circuscentrum voor?.....	33
Missie.....	33
Waarden	33
Voor wie werken we?	33
STRATEGISCH KADER.....	36
Inleiding.....	37
Strategisch plan 2026-2030	38
Strategische doelstelling 1 Circusactoren zijn slagkrachtig en competent	38
OD 1.1 Circusactoren bouwen professionele competenties op.....	39
OD 1.2 De in- en doorstroom van professionals in de sector is geoptimaliseerd.....	41
OD 1.3 Circusactoren hebben vlot toegang tot eerstelijnsadvies -en informatie.....	43
Waar en hoe meten we succes?	44
Strategische doelstelling 2 De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd	46
OD 2.1 De circussector is beter in kaart gebracht en gemonitord	47
OD 2.2 Er wordt meer onderzoek gevoerd naar de circussector en –praktijk	49
OD 2.3 Kennis over de circussector en –praktijk is optimaal ontsloten en gedeeld	52
OD 2.4 Het discours over de circuspraktijk heeft zich verder ontwikkeld.....	53
Waar en hoe meten we succes?	54
Strategische doelstelling 3 De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot.....	56
OD 3.1 De presentatiekansen voor circus zijn uitgebreid	57
OD 3.2 De beeldvorming over de diverse circuspraktijk is positief veranderd.....	61
Waar en hoe meten we succes?	63
Strategische doelstelling 4 Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn ruimere ecosysteem ..	64
OD 4.1 Circusactoren maken deel uit van een breed en divers (cultureel) netwerk.....	65
OD 4.2 De circusgemeenschap is versterkt om haar cultuur te borgen.....	68

OD 4.3 Circus wordt erkend binnen de bredere cultuursector én binnen andere beleidsdomeinen.....	69
Waar en hoe meten we succes?	71
Aftoetsing beoordelingscriteria.....	73
ZAKELIJK PLAN 2026–2030.....	80
FINANCIEEL PLAN	81
Inleiding.....	81
De meerjarenbegroting 2026-2030	81
Toelichting	81
Personeelskosten	83
Kosten per strategische doelstelling.....	85
Algemene werkingskosten	98
Opbrengsten	101
Motivering van de meervraag.....	104
Subsidiegeschiedenis: structurele onderfinanciering	104
Koopkrachtverlies en inflatie:	105
Personeelsuitbouw in functie van de rol als steunpunt	106
Duurzame verankering van verwachtingen	107
Financieel beleid.....	112
Transparantie en monitoring van onze middelen	112
Een financieel gezonde organisatie	112
Mogelijkheden op het vlak van aanvullende financiering benutten.....	113
Gediversifieerd prijzenbeleid voor het vormingsaanbod.....	114
PERSONEELSPLAN	115
Organisatiestructuur	115
Functieprofielen medewerkers	118
Intern overleg en kennisdeling.....	126
Externe medewerkers.....	126
Medewerkersbeleid	127
Goed bestuur	129
INTEGRALE KWALITEITZORG	131
Huidige stand van zaken	131
Verdere investeringen	131
COMMUNICATIEPLAN	134
Inleiding.....	134
Doelgroepen.....	134
Communicatiekanalen.....	136
Communicatiematrix in een oogopslag	140
Vormgeving & visuele identiteit.....	143
Ambities voor de toekomst	144

BIJLAGEN	149
Bijlage 1 Jaaractieplan 2026.....	150
Bijlage 2 Vragenlijst online stakeholderbevraging.....	150
Bijlage 3 Overzicht verdiepende stakeholdergesprekken.....	150
Bijlage 4 Inclusiecharter	150
Bijlage 5 Intentieverklaringen	150
Bijlage 6 Afsprakennota Circuscentrum Dommelhof	150
Bijlage 7 Toelichting onderzoek IDEA LEVELS	150
Bijlage 8 IKZ-scan: analyse interne processen Circuscentrum.....	150
Bijlage 9 Intern reglement Circuscentrum	150

Geen maatschappij zonder (circus)kunsten

Als steunpunt maken we deel uit van de circussector waarmee we bovendien voortdurend in interactie zijn. Wat we doen, bepaalt mee de dynamiek, het DNA, de hartslag van deze sector. We staan er niet boven of naast, maar middenin. Maar we nemen wel een bijzondere positie in. We nemen zowel een ondersteunende als een kritische rol op en tonen ons een overtuigde pleitbezorger waar nodig.

De sector waarmee we onlosmakelijk verbonden zijn, maakt op zijn beurt deel uit van een bredere cultuursector waar het circussegment zich als jonge scheut aan het ontwikkelen is tot een volwaardige tak. We halen onze voeding uit dezelfde grond, maar krijgen extra verzorging via een eigen decreet.

We maken ook deel uit van een ruimere maatschappij waar we ons bestaansrecht uit halen. Geen circus zonder toeschouwers. Geen voorstelling zonder menselijke verhalen. Maar ook geen maatschappij zonder (circus)kunsten. Vanuit deze overtuiging werken we aan een context die circusvriendelijk is en dat is helaas nog steeds geen evidentie. Veel van de opgebouwde rechten van kunstenaars staan vandaag onder druk, en ook in de circussector is faire verloning nog geen verworven recht. In alles wat we doen, streven we naar meer ruimte voor circus: in de hoofden van beleidsmakers, in de programma's van de cultuurcentra en kunstenhuizen, maar ook door te werken aan vlottere toegang tot publiek domein...

De uitdaging die we onszelf stellen, is om de circusgemeenschap in al haar diversiteit te ondersteunen en de kunstvorm te onderzoeken vanuit zijn volle potentieel. Circus neemt vandaag vele vormen aan en zoekt daarin verbindingen. Het zoeken en herdenken behoort tot de kern van circus. Het spanningsveld tussen het normatieve kader en de manier waarop de kunstvorm dit kader continu in vraag stelt en doorbreekt, is één van de meest boeiende aspecten van circus.

We starten ons beleidsplan dan ook niet met een definitie, maar met de ambitie om deze ongrijpbare en ambigue kunstvorm nog meer op de kaart te zetten en te zorgen voor de nodige zuurstof. We willen daarbij actief ruimte bieden aan verschillende perspectieven op circus.

---

*Circus neemt vandaag vele vormen aan en zoekt daarin verbindingen.
Het zoeken en herdenken behoort tot de kern van circus.*

Als bondgenoot voor het circusveld en de circuspraktijk, zetten we de komende jaren ook verder in op het versterken van de competenties van een diverse groep professionals. We doen dit via hands-on advies en via vorming, maar we investeren ook in duurzame kennisopbouw en stimuleren reflectie. Ook werken we aan een breder draagvlak en meer erkenning. We willen op grote schaal - dus ook bij het brede publiek - de beeldvorming bij stellen zodat die recht doet aan de diversiteit van wat

circus vandaag is: een unieke vorm van vrijetijdsbesteding, een stimulerende leercontext, een tot de verbeelding sprekende kunstvorm, levend immaterieel erfgoed, ...

Vandaag presenteren we het tweede beleidsplan van Circuscentrum als steunpunt waarin we al onze ambities en plannen voor 2026 – 2030 delen. Het is een verhaal dat we niet alleen geschreven hebben, maar samen met het brede circusveld, tal van stakeholders en internationale partners, en de Vlaamse overheid.

Na een periode van onderzoeken en innoveren, willen we nu onze werking als steunpunt consolideren. We bouwen hierbij voornamelijk verder op wat er de afgelopen jaren ontwikkeld is, maar leggen ook enkele nieuwe accenten. Aan u om deze te ontdekken.

Veel leesplezier!

Leeswijzer

Dit beleidsplan bestaat uit vijf delen.

In deel 1 belichten we de bredere context waarin we als steunpunt functioneren en we gaan in op de belangrijkste uitdagingen en noden van de circussector. We baseren ons hiervoor zowel op de analyse van de Landschapstekening Circus, als op recente stakeholderbevragingen en (beleids)evaluaties.

In deel 2 analyseren we onze eigen werking door onze sterktes, zwaktes en aspiraties (zowel door de bril van anderen als door onze eigen bril) te confronteren met kansen, bedreigingen en verwachtingen van buitenaf. Op basis van een overkoepelende SWO-ART analyse komen we tot beleidskeuzes voor de toekomst. Ten slotte stellen we via onze hernieuwde missie en waarden scherp op onze kern.

Deel 3 omvat het strategische en operationele doelstellingenkader dat een verdere vertaling vormt van onze beleidskeuzes. De vier strategische doelstellingen zijn geformuleerd in de vorm van veranderingsambities waar we als steunpunt aan willen werken. Bij elke strategische doelstelling wordt telkens kort gekaderd wat we hieronder verstaan, gevolgd door een verdere operationalisering.

Deel 4 omvat het zakelijk plan waarin we toelichten welke middelen (financieel, medewerkers, IKZ, communicatie) we inzetten en nodig hebben om onze plannen te verwezenlijken. We onderbouwen onze financiële meervraag zorgvuldig door inzicht te geven in hoe we als organisatie en als sector geëvolueerd zijn. We staan ook stil bij de verdere professionalisering van onze eigen werking.

Deel 5 bevat alle bijlagen waarnaar verwezen wordt doorheen het beleidsplan en het zakelijk plan, met als eerste het jaaractieplan 2026 dat samen met dit beleidsplan ingediend wordt. De actiefiches die hierin zijn opgenomen geven een eerste zicht op hoe we als steunpunt de komende jaren concreet te werk willen gaan. Na de beslissing over onze subsidie, zullen de acties dit najaar verder geactualiseerd en verfijnd worden.

Alle bijlagen zijn raadpleegbaar op onze website ([klik hier](#)).

Hoe kwam dit beleidsplan tot stand?

In juni 2024 gingen we van start met ons beleidsplanningsproces dat resulteerde in een meerjarenplan dat werd ingediend op 29 april 2025.

Het interne traject bestond uit verschillende soorten activiteiten:

- Beleidsplanningsdagen: denkoefeningen met het volledige team onder begeleiding van Doenker (www.doenker.be) om de strategische en zakelijke lijnen uit te zetten.
- "Let's Talk About" sessies: teamuitwisselingen waarin we dieper ingingen op belangrijke thema's en hun uitdagingen en kansen voor de komende beleidsperiode. Volgende thema's kwamen aan bod: beeldvorming, internationalisering, professionalisering, sectorondersteuning, kenniscentrum, communicatie en onze rol als steunpunt.
- Tussentijdse terugkoppelmomenten naar de sector waaronder een open online sessie waarbij we de sector tussentijds informeerden over onze nieuwe strategische en operationele doelstellingen, met ruimte voor feedback.
- Werksessies met de trekkersgroep: een werkgroep kwam op regelmatige basis samen om de voortgang van het beleidsplanningsproces te bewaken en analyses en denkwerk te synthetiseren.

Tijdens de beleidsplanningsdagen werden de vaststellingen uit de stakeholderbevraging, het evaluatieverslag van het Departement Jeugd, Cultuur en Media, en de analyse uit de Landschapstekening Circus in de denkoefeningen meegenomen.

-
- 13 | KICK-OFF BELEIDSPANNINGSPROCES
- Wat is onze meerwaarde als steunpunt voor de sector?
  - Waar willen/moeten we nog meer op inzetten?

JUNI

-
- 16 | BELEIDSPANNINGSDAG – TOEKOMSTSCENARIO'S
- Verschillende toekomstscenario's
  - Definiëren uit te klaren 'kwesties'
- 24 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 26 | INFOSESSIE ROND BELEIDSPANNING

SEPTEMBER

-
- 8 | LET'S TALK ABOUT <BEELDVORMING>
- 10 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 17 | BELEIDSPANNINGSDAG – MISSIE EN WAARDEN
- 17 | LET'S TALK ABOUT <ONZE ROL ALS STEUNPUNT>
- 24 | LET'S TALK ABOUT <INTERNATIONALISERING>

OKTOBER

-
- 7 | LET'S TALK ABOUT <PROFESSIONALISERING>
- 21 | LET'S TALK ABOUT <SECTORONDERSTEUNING>
- 26 | BELEIDSPANNINGSDAG – BEPALEN VERANDERINGSRICHTING
- Definiëren drivers
  - Wat doen we nieuw en wat niet meer

NOVEMBER

-
- 4 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 5 | LET'S TALK ABOUT <KENNISCENTRUM>

DECEMBER

-
- 7 | LET'S TALK ABOUT <COMMUNICATIE>
- 16-17 | BELEIDSPANNINGSDAGEN – STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN + OPERATIONALISERING
- 30 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN

JANUARI

-
- 6 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 14 | INFOSESSIE VOOR DE SECTOR 'PLANNEN IN DE MAAK'
- 21 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN

FEBRUARI

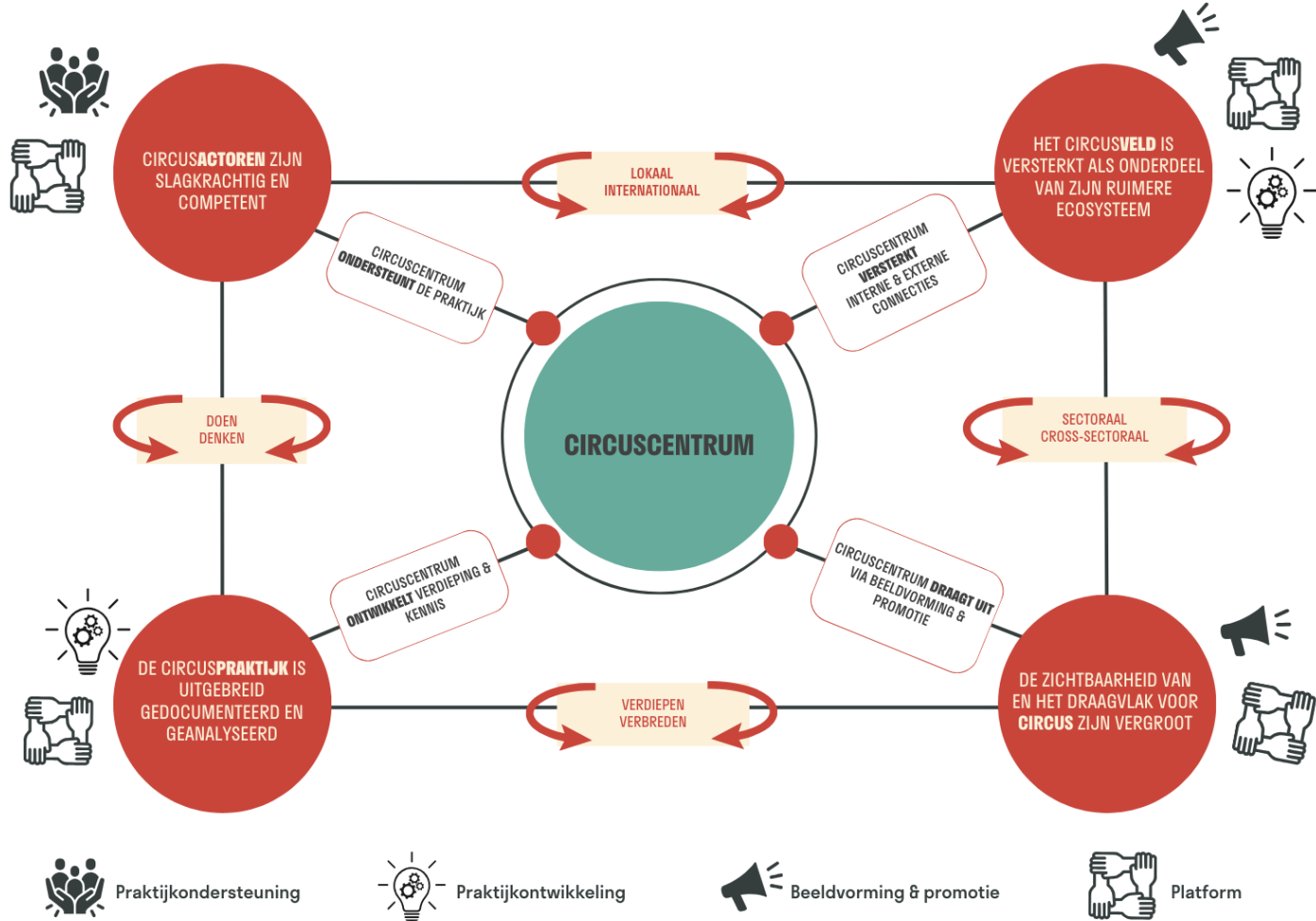
-
- 4 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 18 | BELEIDSPANNINGSDAG
- 20 | TREKKERSGROEP BELEIDSPAN
- 27 | BELEIDSPANNINGSDAG

MAART

-
- 1 | BELEIDSPANNINGSDAG
- 23 | GOEDKEURING BELEIDSPAN DOOR AV
- 29 | DOSSIER INGEDIEND

APRIL

Ons plan in een oogopslag

DEEL

CONTEXTANALYSE

Inleiding

In de contextanalyse die volgt, brengen we de omgeving in kaart waarin Circuscentrum vandaag een werking ontplooit. We richten hierbij onze blik zowel naar buiten als naar binnen.

We starten met een korte schets van een aantal relevante maatschappelijke ontwikkelingen en krachten die zowel een impact hebben op onze eigen werking als op de rest van de sector.

Vervolgens kaderen we de evoluties binnen onze eigen sector en hoe die zich verhouden tot de bredere beleidscontext. Dankzij de recente Landschapstekening Circus beschikken we over een actuele stand van zaken en een uitgebreide analyse van wie actief is in de sector en wat de belangrijkste dynamieken en uitdagingen zijn.

Daarna gaan we in op de resultaten van de brede stakeholderbevraging: we hebben tijdens het beleidsplanningsproces uitgebreid de tijd genomen om de noden van de sector in kaart te brengen en onze werking te evalueren. Via een online enquête en een reeks verdiepende gesprekken, kregen we een gedifferentieerd beeld van de noden en verwachtingen vanuit de sector.

De evaluatie van het Departement hielp ten slotte om scherp te stellen op de invulling van onze opdracht als steunpunt en op de professionalisering van onze werking.

Blik naar buiten: de ruimere context

Circus in de maatschappij

De circussector en ook Circuscentrum als organisatie worden voor uitdagingen gesteld door een snel veranderende maatschappelijke context. Recente evoluties op politiek, sociaal, technologisch en economisch vlak, zetten ook binnen de circussector ontwikkelingen in gang en vragen om antwoorden. De klimaatopwarming en milieuvervuiling vormen steeds grotere uitdagingen en doen ons stilstaan bij hoe we ons hier als sector toe kunnen verhouden. Binnen de circussector wordt gezocht naar gerichte oplossingen op het vlak van klimaatadaptatie. Daarnaast vraagt ook de toenemende diversiteit van de samenleving om verhoogde inspanningen van de sector. Heel wat circusorganisaties zetten waardevolle acties op en ontwikkelden een inclusiebeleid, tegelijk blijven er uitdagingen bestaan rond representatie en doorstroom. Daarnaast zette de #MeToo-beweging de discussie omtrent grensoverschrijdend gedrag ook binnen de circussector op scherp en zien we een stijgende trend op het vlak van burn-out klachten gekoppeld aan uitdagingen rond het mentale en fysieke. Al deze tendensen nodigen uit om stil te staan bij wat nodig is in functie van de ontwikkeling van meer duurzame loopbanen. Naast concrete acties en maatregelen, zijn heldere beleidskaders rond veiligheid, integriteit en welzijn binnen de circussector en -organisaties onmisbaar.

Recente (internationale) politieke veranderingen dwingen circusorganisaties om na te denken over wat de impact hiervan zal zijn op de huidige manier van (samen)werken. De toenemende polarisering verscherpt de spanningen binnen het maatschappelijk debat. De cultuursector neemt hier een actieve stem in op en zorgt voor reflectie en meerstemmigheid, maar staat tegelijk onder druk. Geopolitieke verschuivingen zullen mogelijks gepaard gaan met hogere kosten, een andere omgang met sociale media en moeizamere internationale mobiliteit.

De beleidscontext

De circussector wordt als integraal ecosysteem ondersteund door een apart decreet. Hoe circus op de radar is gekomen van het beleid in de jaren '70 en hoe het beleid vandaaruit is gegroeid, staat uitgebreid beschreven in de [Landschapstekening Circus](#).

De onderlinge samenhang tussen de verschillende schakels binnen het circusecosysteem is een absolute troef.

De beleidskeuzes van de afgelopen decennia hebben onmiskenbaar een positieve impact gehad op de ontwikkeling van de circussector in Vlaanderen. De geïntegreerde aandacht en ondersteuning vanuit het beleid t.a.v. de educatieve, artistieke en erfgoedpraktijk is bepalend geweest voor de emancipatie van deze sector. De onderlinge samenhang tussen de verschillende schakels binnen het circusecosysteem

is een absolute troef. De recente inkanteling van de circusateliers binnen het decreet en de mogelijkheid tot structurele ondersteuning voor werkplaatsen, ateliers & gezelschappen, hebben ervoor gezorgd voor een stevige basis van waaruit de sector zich verder kan ontwikkelen. Ook de keuze om een generieke definitie van circus in het decreet op te nemen waar zowel klassieke als hedendaagse en zelfs meer commerciële vormen van circus zich toe kunnen verhouden, is uniek en biedt mogelijkheden om verbindingen te leggen.

In de beleidsnota Cultuur 2024-2029 van minister van Cultuur Caroline Gennez wordt deze visie bekrachtigd en wordt het professionele Vlaamse circusveld erkend als “een bijzondere sector die een eigenzinnige dynamiek kent: van experimentele gezelschappen tot traditionele familiecircussen die wekelijks van stad naar dorp reizen, en alles daar tussenin.”¹ Een sector die zowel aanleunt bij andere artistieke kunstvormen als het sociaal-cultureel werk. De beleidsnota herbevestigt de wil om de verdere groei en professionalisering van het circusveld te blijven ondersteunen via structurele en projectmatige financiering en een evaluatie van het Circusdecreet. Daarbij wil de minister de diversiteit binnen het veld behouden, kruisbestuiving met andere sectoren stimuleren en het Vlaamse circus (internationale) ontwikkelingskansen blijven geven.

De expliciete keuze om vanuit het beleid in te zetten op circuskunsten, heeft ervoor gezorgd dat de straatkunsten zich bij ons minder sterk ontwikkeld hebben. Binnen een internationale context merken we dat beide vaak samengenomen worden als één domein en er in de praktijk vaak sterke relaties bestaan tussen beide. Verschillende gezelschappen brengen circus als vorm van straattheater, heel wat festivals profileren zich als ‘circus- en straattheaterfestival’. De aangekondigde evaluatie van het Circusdecreet biedt de mogelijkheid om de banden terug aan te halen.

De decretale kerntaken van een steunpunt binnen het Circusdecreet

Het Circusdecreet van 1 maart 2019² voorziet in de ondersteuning van een Circuscentrum zijnde een organisatie met als doel de ondersteuning van de circussector die haar kerntaken realiseert binnen een netwerk van circuskunstorganisaties en in afstemming met andere relevante actoren in Vlaanderen en internationaal.

Het decreet bepaalt deze vier kerntaken als volgt:

Praktijkondersteuning: de organisatie levert als antwoord op praktijkvragen een actieve dienstverlening met het oog op deskundigheidsbevordering, kwaliteitsbevordering, relevante maatschappelijke en sector gebonden evoluties, innovatie, professionalisering en een duurzame ontwikkeling van het professionele

¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-cultuur>

² Circusdecreet van 1 maart 2019

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1030499&param=inhoud>

veld. De organisatie begeleidt individuen en organisaties bij de uitbouw van hun circuspraktijk;

Praktijkontwikkeling: de organisatie levert een bijdrage aan een continue ontwikkeling van het veld, op basis van evaluatie, onderzoek en kennisontwikkeling. Op verzoek stelt de organisatie ook haar terreinkennis en specifieke expertise ter beschikking aan de administratie met het oog op beleidsvoorbereiding, beleidsontwikkeling en beleidsevaluatie. Zowel het opstellen van een onderzoek agenda als het uitbesteden van het benodigde onderzoek wordt geformaliseerd in een gecoördineerd Afsprakenkader Onderzoek, in samenspraak met de administratie;

Platform: de organisatie functioneert als draaischijf tussen de verschillende actoren in de sector en faciliteert daarbinnen actief ontmoetingen, dialoog, netwerkgelegenheid en samenwerking. De organisatie kan ook een rol opnemen met betrekking tot thematische en territoriale vraagstukken, maar in samenspraak met relevante thematische of territoriale expertisecentra.

Landschapstekening Circus

Eind 2024 presenteerden we als steunpunt de allereerste Landschapstekening Circus. Deze schetst een globaal beeld van het Vlaamse circusveld en zoomt in op belangrijke thema's en uitdagingen die leven in deze sector. Daarom starten we deze beleidsplanning vanuit een ander vertrekpunt dan de vorige keer, met meer inzicht in

waar we meerwaarde kunnen creëren. Dankzij de Landschapstekening beschikken we immers niet enkel over een actueel overzicht van wie actief is binnen de sector, maar hebben we ook een beter zicht op de onderlinge dynamieken tussen al deze actoren én op de belangrijkste uitdagingen. Concreet zoomt de Landschapstekening in op [zes thema's](#): professionalisering, internationaal werken, veiligheid, ruimte en infrastructuur, ecologie en inclusie. De SWO-ART analyse³ in de Landschapstekening geeft zicht op waar de sector vandaag staat en aan de hand van de sterktes, zwaktes, opportuniteiten en bedreigingen die

allen een impact hebben op de ontwikkeling van de sector. Al deze info is niet enkel voor beleid en veld bijzonder relevant, maar ook voor Circuscentrum zelf. Het geeft een duidelijk beeld op welke vlakken we mee een verschil kunnen maken.

De volledige landschapstekening kan je lezen op onze website

³ Landschapstekening Circus, p. 180-192

SWO-ART ANALYSE

Vanuit deze SWO-ART analyse op sectorniveau werden zeven prioritaire (beleids)uitdagingen gedistilleerd⁴ om de duurzame ontwikkeling van de circussector mogelijk te maken, en om optimaal te profiteren van de sterke internationale positionering en diversiteit die de sector te bieden heeft.

- (1) **Nood aan bijkomende decretale mogelijkheden:** het Circusdecreet heeft de professionalisering van de sector sterk bevorderd. Met extra middelen, verfijnde decretale toepassingen en tijdelijke subsidieregelingen kunnen de effecten verder worden verdiept, nieuwe organisaties worden ondersteund en de werkdruk binnen de sector worden verlicht.
- (2) **Menselijke en economische volhoudbaarheid:** ondanks de groeiende erkenning blijft de circussector kampen met uitdagingen rond eerlijke verloning en sociale bescherming, waardoor een zorgzame en duurzame context met een integraal veiligheidsbeleid, collectieve afspraken en passende stimulansen essentieel is.
- (3) **Ruimte voor circus:** de groei van de circussector benadrukt de dringende nood aan geschikte infrastructuur, waarbij herbestemming van gebouwen, integratie in nieuwe culturele voorzieningen, kennisuitwisseling over specifieke noden en betere toegang tot publieke ruimte cruciale oplossingen kunnen bieden.
- (4) **Structurele internationale verankering:** de SWO-ART-analyse benadrukt het belang van een geïntegreerde langetermijnstrategie voor de internationale rol van de Vlaamse circussector, waarbij duurzame samenwerkingen, kennisuitwisseling en mobiliteit essentieel zijn voor verdere groei en zichtbaarheid.

⁴ Zie Landschapstekening Circus voor een uitgebreide toelichting bij de SWOART-analyse p.193-p.196

- (5) **Aandacht voor experiment en reflectie:** om de duurzame ontwikkeling en innovatie van circus als belangrijke kunstvorm verder te stimuleren, is het essentieel om naast de aandacht voor creatie ook ruimte te bieden voor experiment en reflectie, zowel binnen de sector als in media en academische kringen.
- (6) **Correcte beeldvorming:** hoewel circus steeds meer erkenning krijgt als volwaardige kunstvorm, blijft de sector kampen met hardnekkige stereotypen, waardoor zorgvuldige communicatie, correcte terminologie en initiatieven die de diversiteit van circus tonen essentieel zijn voor een breder begrip en waardering.
- (7) **Belangenbehartiging:** de Vlaamse circussector heeft nood aan een centrale belangenbehartiger die als schakel tussen de sector en beleidsmakers fungeert, de gezamenlijke belangen verdedigt, strategische prioriteiten stelt en bijdraagt aan een duurzame en professionele toekomst.

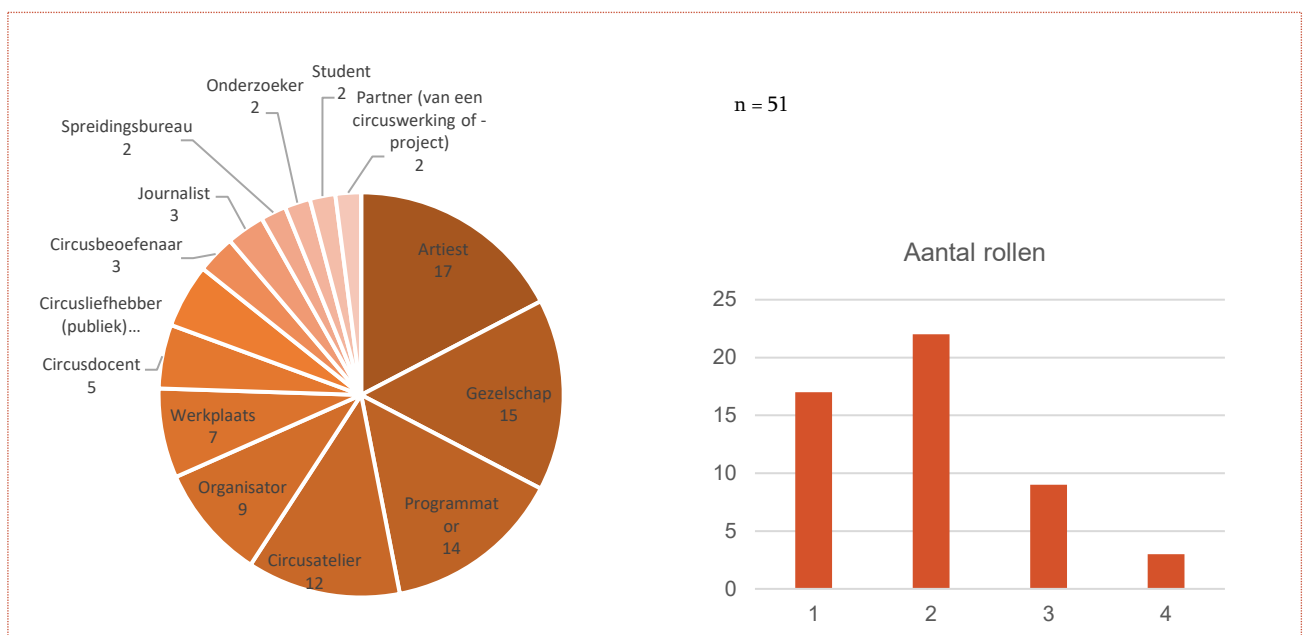
Bovenstaande uitdagingen bepalen mee de context waarin we als steunpunt opereren en vormen een belangrijke basis waarop we onze eigen keuzes voor de komende beleidsperiode baseren.

Blik naar binnen: stakeholderbevraging en externe evaluatie

De bevindingen werden de afgelopen maanden verfijnd via een brede stakeholderbevraging en ook de aanbevelingen vanuit het Departement Cultuur, Jeugd en Media gaven ons waardevolle inzichten die ons geholpen hebben om onze strategische visie vorm te geven. We maakten ook tijd om in de loop van ons beleidsplanningsproces zelf te reflecteren over onze werking en via de ‘Let’s talk about’ sessies scherp te stellen op de essentie.

Online stakeholderbevraging

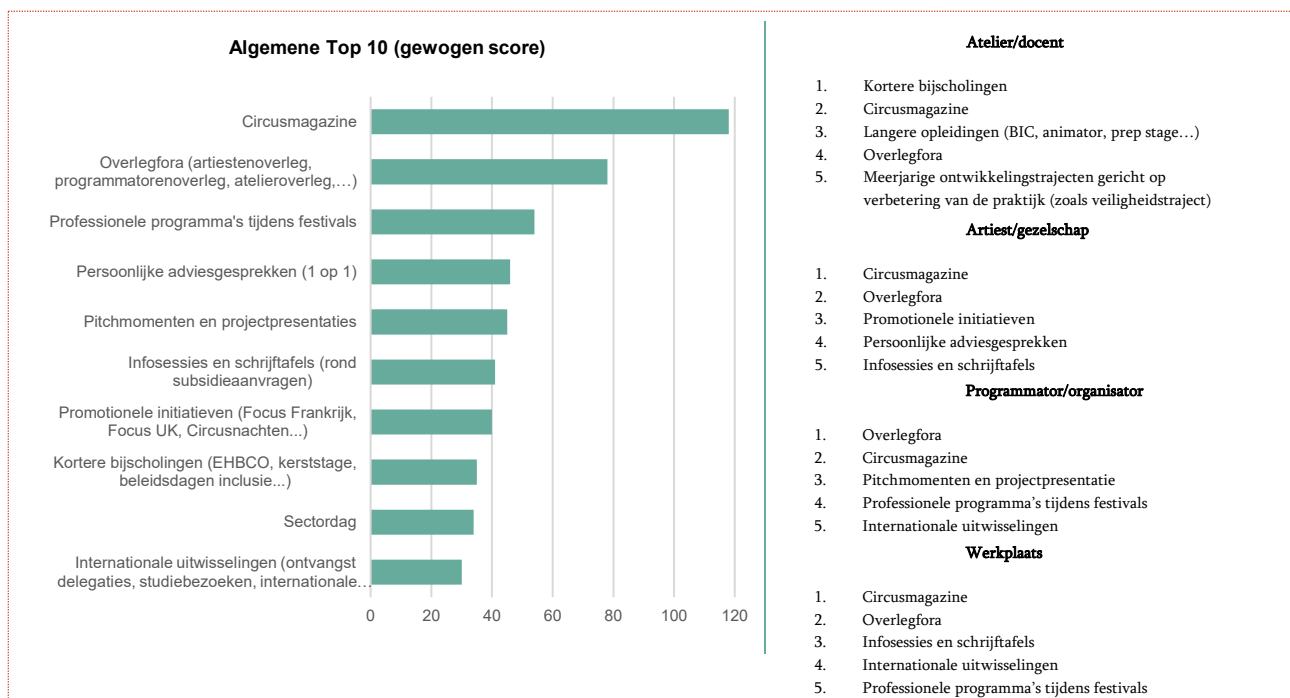
In het najaar van 2024 lanceerden we een online stakeholderbevraging (zie [Bijlage 2 Vragenlijst online stakeholderbevraging](#)) die we breed onder de aandacht brachten. We bereikten uiteindelijk 51 respondenten uit alle hoeken van de sector. Typend voor onze sector is dat de meeste respondenten (34/51) aangeven verschillende rollen op te nemen.

FIGUUR 1 - Verdeling respondenten

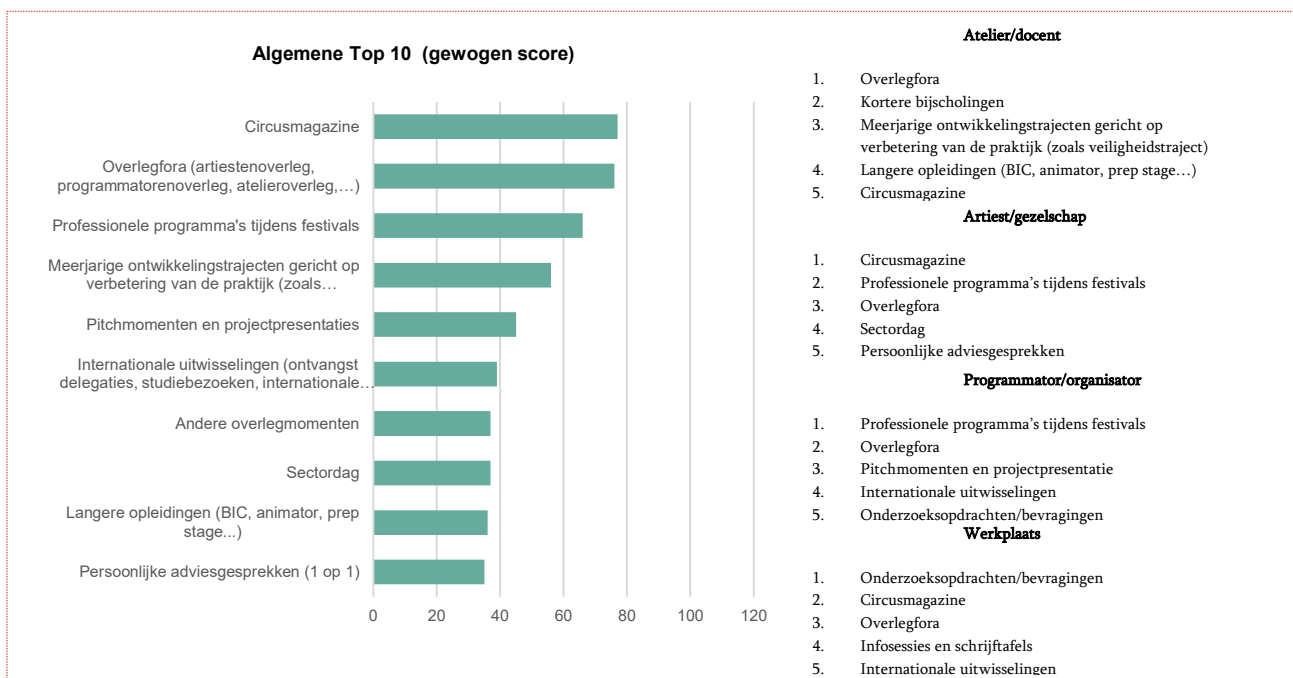
De stakeholderbevraging bevat zowel gesloten als open vragen (zie [Bijlage 2 Vragenlijst online stakeholderbevraging](#)) en geeft ons een beeld van wat er bij onze primaire stakeholders leeft. Zij spreken zich uit over de tevredenheid van ons huidige aanbod en de verwachtingen rond het aanbod in de nieuwe beleidsperiode en geven ook aan welke noden er leven. Wanneer we kijken naar de **tevredenheid van het huidige aanbod** zien we dat verschillende deelgroepen uiteenlopende waarderingen hanteren waardoor de top 5 per deelgroep verschilt. Zo scoren bij ateliers bijscholingen, opleidingen en ontwikkeltrajecten (veiligheid) hoog. Artiesten en gezelschappen hechten vooral waarde aan promotionele initiatieven en informatieve momenten. Programmatoeren en organisatoren plaatsen ook pitchmomenten en

projectpresentaties in hun top 5, terwijl internationale uitwisselingen zowel bij hen als bij de werkplaatsen in trek zijn.

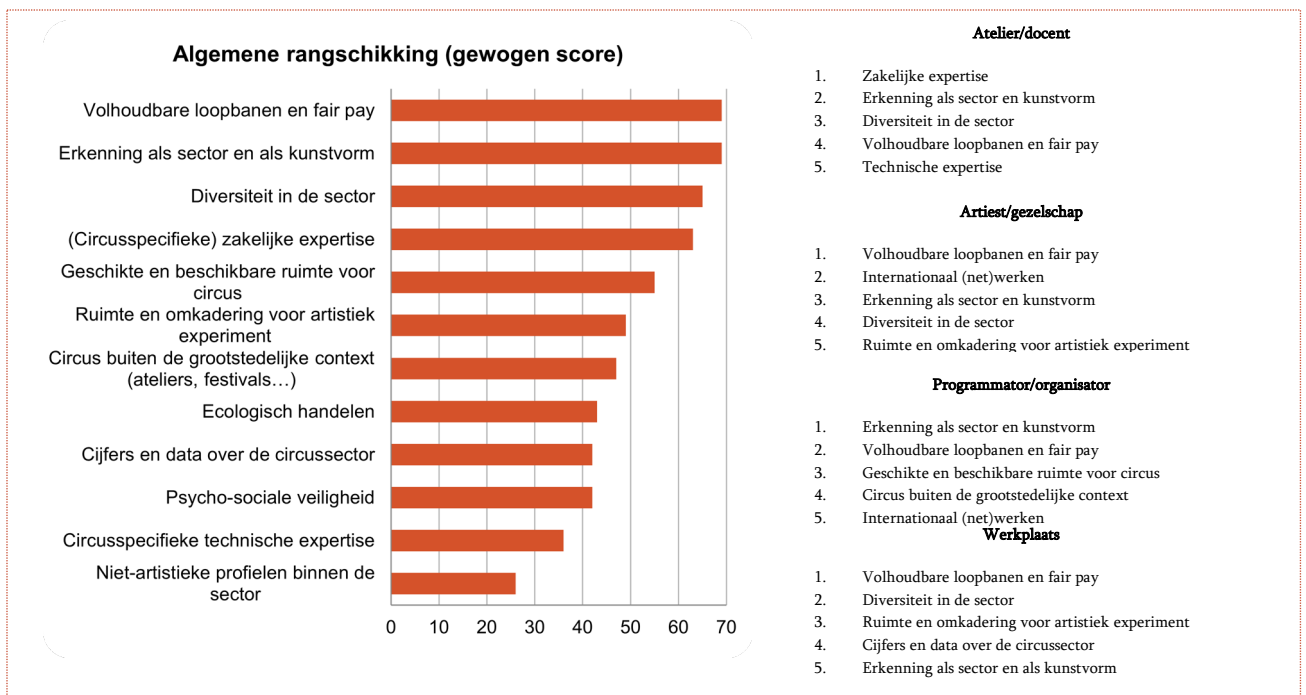
FIGUUR 2 - Tevredenheid huidig aanbod

Wanneer we kijken naar de **voorkeuren voor toekomstige werkvormen**, dan valt op dat de verschillen iets minder uitgesproken zijn. Circusmagazine en overlegfora blijven bovenaan staan (de top 3 blijft in vergelijking met de vorige vraag ongewijzigd), maar meerjarige ontwikkelingstrajecten en internationale uitwisselingen winnen bij deze vraag aan belang. De verschillen tussen de doelgroepen blijven grotendeels hetzelfde. Ateliers blijven vormingen het meeste waarderen en hechten ook veel waarde aan overlegmomenten. Bij artiesten, gezelschappen en programmatoren worden professionele programma's tijdens festivals nog belangrijker. Daarnaast willen artiesten en gezelschappen de sectordag behouden zien, terwijl programmatoren – en vooral werkplaatsen – het belangrijker vinden dat we inzetten op onderzoeksopdrachten en bevestigingen.

FIGUUR 3 - Aanbod voor morgen

Wanneer we vragen welke **noden en behoeften** (gebaseerd op degene die in de Landschapstekening naar boven komen) als prioritair worden beschouwd, blijken de verschillen minder uitgesproken. Alle gesignaleerde noden zijn relevant, met ‘volhoudbare loopbanen en fair pay’ en de ‘erkenning van de sector als volwaardige kunstvorm’ bovenaan. Ook diversiteit binnen de sector en zakelijke expertise scoren hoog. Toch zien we per doelgroep enkele nuances. Ateliers hechten veel belang aan de opbouw van zakelijke en technische expertise, artiesten en gezelschappen geven een hogere score aan internationaal (net)werken en ruimte voor artistiek experiment. Programmatoren en organisatoren benadrukken het belang van ruimte voor circus, ook buiten de grootstedelijke context. Werkplaatsen hechten, naast de algemene prioriteiten, veel waarde aan artistiek experiment en beschikbaarheid van data over de sector. Geen onverwachte verschillen, maar duidelijke accenten per segment van de sector.

FIGUUR 4 Noden en behoeften voor morgen

Bij de antwoorden op de **open vragen** worden ook duidelijke concrete verbeterpunten aangereikt. Zo is er een grote behoefte aan overlegmomenten, maar deze moeten efficiënter verlopen en meer bijdragen aan kennisdeling en samenwerking tussen verschillende actoren. Circuscentrum moet volgens de sector nog meer inzetten op het verbinden van de verschillende segmenten van de sector. Daarnaast verdient het verbeteren van de perceptie van circus op diverse niveaus nog steeds aandacht. Ten slotte wordt duidelijk de verwachting uitgesproken dat we als steunpunt een actieve rol opnemen bij de verdere professionalisering van de sector, en dat niet alleen op zakelijk vlak.

Het steunpunt wordt beschouwd als een bruggenbouwer die de samenwerking en kennisuitwisseling tussen verschillende actoren bevordert. Ook wordt bevestigd dat we als steunpunt een cruciale rol hebben op het gebied van reflectie. Bovendien ligt er een belangrijke verantwoordelijkheid bij het steunpunt in de erkenning van circus als volwaardige kunstvorm en in het voeren van doeltreffend lobbywerk om de positie van de sector te versterken binnen het bredere culturele landschap.

Het steunpunt wordt beschouwd als een bruggenbouwer die de samenwerking en kennisuitwisseling tussen verschillende actoren bevordert

Concluderend kunnen we stellen dat de noden en verwachtingen sterk variëren per doelgroep - van artiesten en ateliers tot traditionele circussen, werkplaatsen, spreidingsbureaus, programmatoren en (lokale) overheden.

Evaluatie werking - verdiepende stakeholdergesprekken

Via gerichte stakeholdergesprekken gingen we vervolgens dieper in op wat de bevraging aan het licht bracht. We gingen in dialoog met onze primaire en secundaire stakeholders (zie [Bijlage 3 Overzicht verdiepende stakeholdergesprekken](#)).

Sommige van deze stakeholders hoorden we collectief en anderen individueel. Met de resultaten van de tevredenheidsbevraging bij de hand, bespraken we mogelijke pistes voor de toekomst. We legden onze veranderingsambities voor de komende beleidsperiode voor en toetsten af hoe we vanuit onze kerntaken de sector zo goed mogelijk kunnen voeden, inspireren en ondersteunen.

De gesprekken waren een waardevolle bron van informatie en brachten verschillende soorten van behoeften naar boven. We filterden uit deze gesprekken die elementen die meerdere malen terugkomen en niet particulier zijn. Zonder volledigheid na te streven, vermelden we hieronder de belangrijkste:

- De circusateliers geven duidelijk aan dat ze Circuscentrum nodig hebben als neutrale actor bij de organisatie van de opleidingen van professionals in de sector. Ze vragen expliciet aan Circuscentrum om de middelen te beheren die bedoeld zijn voor de (eenvormige) vergoeding van de docenten. De ateliers willen de praktische organisatie van de pedagogische vormingen op zich nemen, maar hebben Circuscentrum nodig om de toegankelijkheid, brede communicatie, continuïteit en kwaliteit van het aanbod te garanderen.
- De werkplaatsen verwachten ondersteuning bij het uniform en collectief verzamelen van gegevens over hun werking zodat ze hun rol, werking, bereik en impact beter zichtbaar kunnen maken. Verder zijn ze vragende partij om activiteiten van Circuscentrum te hosten tijdens festivals waarop veel professionals op aanwezig zijn.
- Algemeen is er nood aan initiatieven die helpen om een internationaal netwerk uit te bouwen en te onderhouden. Dit hoorden we zowel bij de artiesten en gezelschappen als bij de ateliers, festivals en werkplaatsen.
- Circusgezelschappen die zich verder aan het professionaliseren zijn, merken op dat ze ook later op hun carrière pad nood blijven hebben aan advies, intervisie en ondersteuning (bv. rond werkgeverschap, internationaal toeren,...) en niet enkel in het begin van hun loopbaan.
- Meerdere actoren uit de sector geven aan dat het belangrijk is om oog te blijven hebben voor de meer kwetsbare spelers binnen de circussector. Het gaat hierbij zowel om spelers die vandaag geen toegang hebben tot het decreet, als om kleinere of jongere spelers die hun weg zoeken.

- De spreidingsbureau's zien graag een krachtenbundeling bij het in kaart brengen van data over de spreiding van voorstellingen en bij het stimuleren van cross-sectorale connecties.
- Zowel de artistieke, pedagogische als erfgoedspelers, erkennen het belang en de meerwaarde van initiatieven op het vlak van onderzoek, beeldvorming & promotie en vragen om hierbij aandacht te hebben voor de verschillende segmenten van de sector.
- Meerdere actoren uit de sector geven aan dat er nood is aan het documenteren en ontsluiten van ontwikkelde kennis en praktijken uit en van de sector. Ze vragen om de vele good practices te valideren en mee uit te dragen zodat ze bredere erkenning krijgen.
- Er is vanuit de hele sector een grote vraag naar uitwisseling, kennisborging en intervisie op een overkoepelend niveau. Het veiligheidstraject wordt op dit vlak beschouwd als een good practice.
- De circusateliers hebben de afgelopen jaren de lead genomen om vormingen te ontwikkelen op het vlak van inclusie. Ze verwachten dat Circuscentrum mee zijn schouders zet onder deze initiatieven en ook bredere strategieën ontwikkelt om sectorbreed aan inclusie te werken.
- De traditionele circussen hebben vooral nood aan ondersteuning om een stem op te nemen naar de lokale besturen, om aan positieve beeldvorming te werken en om data te verzamelen die het draagvlak voor circus kunnen vergroten.

Evaluatie werking - Departement CJM

Op 7 juni en 9 oktober ging Circuscentrum in gesprek met het Departement naar aanleiding van de evaluatie voorzien in het decreet. Naast de waardering die werd uitgesproken voor de algemene ontwikkeling van onze werking op de steunpuntfuncties, werden volgende aanbevelingen geformuleerd die betrekking hebben op de invulling van de decretale taken.

Praktijkondersteuning

- Circuscentrum ontwikkelt een visie en strategie op praktijkondersteuning binnen de circuskunsten.
- De eerste, onontbeerlijke, stap is een gedetailleerd onderzoek naar en analyse van de ondersteuningsnaden binnen de sector van de circuskunsten. Circuscentrum baseert zijn visie en strategie op praktijkondersteuning hierop.
- Circuscentrum vertaalt voornoemde visie en strategie naar resultaatgerichte en opvolgbare strategische en operationele doelstellingen.
- Circuscentrum ontwikkelt, naast de praktijken in samenwerking, (meer) eigen praktijken met het oog op praktijkondersteuning.

<ul style="list-style-type: none"> • Circuscentrum expliciteert zijn rol in initiatieven die in samenwerking worden gerealiseerd. • Circuscentrum monitort op een systematische wijze zijn activiteiten rond de kerntaak praktijkondersteuning. • Circuscentrum meet de impact van zijn activiteiten rond de kerntaak praktijkondersteuning en stuurt desgevallend bij.
<p>Praktijkontwikkeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Circuscentrum ontwikkelt een visie en strategie rond onderzoek en maakt hier voldoende middelen voor vrij. • Circuscentrum is op de hoogte van het (internationaal) wetenschappelijk onderzoek rond de circuskunsten.
<p>Beeldvorming en promotie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Circuscentrum ontwikkelt een strategie rond de aanwezigheid op internationale fora en sectormomenten en rond de deelname aan internationale netwerken. Deze strategie moet zich toespitsen op borging, verduurzaming en de blijvende impact op het Vlaamse circusveld. • Circuscentrum verduidelijkt zijn rol bij samenwerkingen met andere organisaties. • Circuscentrum ontwikkelt, naast de praktijken in samenwerking, (meer) eigen praktijken met het oog op beeldvorming en promotie.
<p>Platform</p> <p>/</p>

Aanvullend werden er twee aanbevelingen geformuleerd die betrekking hebben op algemene bedrijfsvoering:

- Circuscentrum brengt een professionele en beleidsmatige bedrijfsvoering in de praktijk door kritisch te reflecteren over haar werking, door resultaatgericht te werken en door een systeem van integrale kwaliteitszorg te implementeren.
- Circuscentrum bakent de taakverdeling van het personeel duidelijker af en zorgt ervoor dat het personeel voldoende eigenaarschap krijgt bij de uitvoering van zijn opdrachten.

In het zakelijk plan gaan we verder in op de punten uit de evaluatie die betrekking hebben op de professionalisering van onze werking.

DEEL

2

DE KEUZES EN DE KERN

Inleiding

We starten dit tweede hoofdstuk met een kritische en analytische blik op onze eigen werking. Dit doen we door onze sterktes, zwaktes en aspiraties (zowel door de bril van anderen als door onze eigen bril) te confronteren met kansen, bedreigingen en verwachtingen van buitenaf. Op basis van een overkoepelende SWO-ART analyse komen we vervolgens tot heldere beleidskeuzes voor de toekomst.

De hernieuwde missie en waarden helpen om scherp te stellen op onze kern. Van een organisatie die in 2001 werd opgericht ter ondersteuning van het vrijetijdsveld transformeerde Circusvlo in 2008 onder het eerste Circusdecreet tot Vlaams Centrum voor Circuskunsten vzw, waarbij de opdracht werd uitgebreid naar het professionele circusveld en de ontsluiting van circuserfgoed. Sinds 2021, onder het tweede Circusdecreet, fungeert Circuscentrum als sectoraal steunpunt met vier decretale kerntaken: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming & promotie, en platform.

We hebben onze missie geactualiseerd en willen die inzetten om nog beter uit te dragen waar voor staan. Omwille van onze voorgeschiedenis merken we dat er binnen de (internationale) sector soms nog een achterhaald beeld leeft met betrekking tot de rol en opdrachten van Circuscentrum.

Ook willen we als waardengedreven organisatie bij de uitvoering van onze decretale kerntaken een positieve maatschappelijke bijdrage leveren. De waarden die we als organisatie gekozen hebben zijn niet vrijblijvend maar richtinggevend bij het nemen van beslissingen en het opzetten van acties.

Blik in de spiegel: onze SWO-ART

Wanneer we de bevindingen uit de sectorbevraging en de aanbevelingen uit het evaluatierapport van het Departement Cultuur, Jeugd en Media samenvoegen met onze eigen interne analyse, komen we tot onderstaande SWO-ART analyse van onze werking. Waar de SWO-ART uit de landschapstekening zicht geeft op de ontwikkelingen en noden van de sector, staat in onderstaande analyse onze eigen werking centraal.

De SWO-ART brengt volgende zaken in kaart:

- De sterke punten van Circuscentrum
- De zwakke punten van Circuscentrum die aanpak vereisen
- Kansen of opportuniteiten waar Circuscentrum kan op inspelen
- Bedreigingen, beperkingen of hindernissen die op ons afkomen
- Onze eigen aspiraties en dromen, wat is volgens ons belangrijk voor de toekomst?
- De resultaten die de externe stakeholders verwachten, hoe zien zij de toekomst?

Tabel 1: SWO-ART Circuscentrum

STERKTES (van Circuscentrum)	ZWAKTES (van Circuscentrum)	OPPORTUNITEITEN (voor Circuscentrum)	BEDREIGINGEN (voor Circuscentrum)	ASPIRATIES (van Circuscentrum)	RESULTATEN (verwachtingen van buitenaf)
Er worden kwaliteitsvolle publicaties, waaronder Circusmagazine, gepubliceerd. Ze vormen een vaste waarde en referentiepunt.	Er wordt sterk actiegericht gewerkt en te weinig vanuit een overkoepelende visie en strategie.	Er is een sterke dynamiek en diversiteit in de sector die zorgt voor positieve aandacht en een verhoogde interesse in circus.	Vanuit verschillende stakeholders en partners bestaan er uiteenlopende en evoluerende verwachtingen.	Aandacht hebben voor verschillende doelgroepen binnen onze sector.	Er wordt verwacht dat Circuscentrum de professionele competenties van circusactoren versterkt, met bijzondere aandacht voor kwetsbare spelers.
Circuscentrum heeft een sterke visuele identiteit en doordachte beeldvorming. "Circuscentrum" is een gekend merk.	Er is een te geringe inzet op systematische interne monitoring, evaluatie, bijsturing en impactmeting van de eigen werking.	De circussector is sterk vernetwerkt en verlinkt.	De algemene economische context zorgt voor financiële uitdagingen.	Onze blik meer naar buiten richten, nieuwe connecties leggen en over de grenzen heen denken en werken.	De sector heeft nood aan een neutrale en overkoepelende actor bij de organisatie van opleidingen van professionals in de circussector.
Circuscentrum is sterk in het verbinden van de sector door het creëren van dialoog, ontmoeting en samenwerking via activiteiten en events.	Dataverzameling over en systematische monitoring van de circussector is nog in ontwikkeling.	Het beleid erkent het belang van circus als kunstvorm en ondersteunt de verdere groei in de sector	Circus is onvoldoende gekend en wordt niet altijd op waarde geschat binnen andere beleidsdomeinen en -niveau's.	Voeling houden met maatschappelijke evoluties en doorheen onze werking inspelen op de uitdagingen die hieruit voorkomen.	Er wordt een grotere efficiëntie en herdenking van overlegmomenten verwacht met aandacht voor cross-sectorale uitwisseling.
Er is een gediversifieerd en gewaardeerd ondersteuningsaanbod rond de mogelijkheden binnen het Circusdecreet.	Er ontbreekt een systematische registratie van vragen en behoeften uit de sector.	Het beleid wil zich inzetten voor een sterkere kruisbestuiving tussen verschillende sectoren.	Er ontbreekt een opleidingsaanbod rond circus binnen het bredere cultuurveld en onderwijs.	Zorgen voor de duurzame ontwikkeling van de circuskunsten en -sector.	Er is vraag naar ontwikkelingstrajecten waarbij wordt ingezet op expertiseopbouw en kennisdeling op een overkoepelend niveau.

Circuscentrum is gegroeid in het opzetten van meerjarige ontwikkelingstrajecten samen met de sector die inzetten op kennisopbouw, kennisdeling en dialoog.	Er zijn nog te weinig systematisch processen en procedures om de interne samenwerking te versterken.	Het beleid wil zich inzetten voor een sterke internationale aanwezigheid van de circussector.	Er is geen officiële centrale belangenbehartiger voor circus.	De organisatie intern versterken door processen te optimaliseren.	Er wordt verwacht dat Circuscentrum ruimte voorziet in de subsidie-enveloppe voor onderzoek en dataverzameling.
Circuscentrum heeft een solide internationaal netwerk en wordt gewaardeerd als internationale partner.	De samenhang en verhouding tussen de verschillende online platformen is onduidelijk en bemoeilijkt de informatieverstrekking.	De groei en professionalisering van de circussector, o.a. door het Circusdecreet.	De groei van de circussector zet bestaande samenwerkingsmodellen onder.	Een kennisgedreven werking uitbouwen op basis van een heldere visie en strategie.	Aanmoediging om verder in te zetten op de erkenning en promotie van circus als kunstvorm, circuspraktijken in de kijker zet en werkt aan de beeldvorming van circus.
Circuscentrum is gegroeid in haar rol als pleitbezorger van de sector.	Snelle personeelwissels in de afgelopen beleidsperiode bemoeilijkten kennisopbouw en zorgden voor onduidelijkheid in rollen.	De groei en ontwikkeling circussector in andere landen biedt nieuwe mogelijkheden tot krachtenbundeling.	Er is een te grote afhankelijkheid van bijkomende middelen om de kerntaken te vervullen.	Circus op de agenda zetten binnen verschillende beleidsdomeinen en op verschillende beleidsniveau's.	Er wordt verwacht dat Circuscentrum een voorbeeldrol opneemt op het vlak van strategische beleidsplanning en -uitvoering en professionalisering.
Circuscentrum heeft een diversiteit aan expertise en profielen in huis.		Het verbindende en artistieke potentieel van circus.	De onduidelijkheid over de uitkomst van de evaluatie van het Circusdecreet.		
Er heerst een grote medewerkersbetrokkenheid en positief werkklimaat.		De evaluatie van het Circusdecreet biedt de kans om het beleidsinstrumentarium te optimaliseren.			
Met de eerste landschapstekening is een stevige basis gelegd om evoluties in de sector verder te monitoren					

Keuzes voor de toekomst

Waar onze manier van werken zich de afgelopen jaren kenmerkte als een zoektocht met open vizier, willen we in de komende beleidsperiode een meer stabiele koers aanhouden die we zelf gericht uitzetten. De SWO-ART hielp ons bij het maken van duidelijke keuzes.

Voortbouwend op wat we hierboven in kaart brachten, hebben we onderstaand rooster gebruikt om kruisverbanden te leggen.

Deze oefening zorgde ervoor dat we zicht kregen op relevante beleidsuitdagingen waar we impact op hebben. Vanuit onze opdrachten en rol hebben we geen vat op het geheel, maar kunnen we wel op een aantal vlakken mee een verschil maken. O.a. het ontbreken van een formele belangenbehartiger, een sector die zich aan het professionaliseren is en daarin nog zoekende is, en de uitgesproken internationale dynamiek bepalen mee de richting die we als steunpunt uit kunnen en willen gaan. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat we werken voor een sector die sterk gediversifieerd is en volop aan het groeien.

Vanuit de vele beleidsuitdagingen die er lagen, zijn we uiteindelijk gekomen tot duidelijke beleidskeuzes die enerzijds bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de circuskunsten en -sector, en anderzijds onze eigen organisatie versterken. Een deel hiervan werken we verder uit in het inhoudelijk luik van ons beleidsplan. De keuzes die betrekking hebben op het verder professionaliseren van onze eigen werking, krijgen een vertaling in ons zakelijk plan.

BELEIDSKEUZE 1

Als steunpunt worden we verwacht om een voorbeeldrol op te nemen op het vlak van strategische beleidsplanning en – uitvoering en professionalisering. Hoewel we voor verbinding zorgen in de sector, is er vraag naar een herdenking van de manieren waarop we de sector samenbrengen: meer vanuit noden en inhoud.

- **We werken als steunpunt thematisch en kennisgedreven en vanuit een duidelijke visie en strategie.** Met dit beleidsplan zetten we niet enkel duidelijke strategische lijnen uit, maar installeren we ook een nieuwe manier van werken. We zorgen voor uitwisseling en verbinding binnen de sector en zetten in op inspirerende connecties. We spelen hierbij zowel in op sectorale noden als op maatschappelijke uitdagingen.

BELEIDSKEUZE 2

Circuscentrum heeft een belangrijke rol in het adviseren, ondersteunen en vormen van professionals in de circussector. Vandaag is er reeds een gediversifieerd en gewaardeerd ondersteuningsaanbod o.a. rond de mogelijkheden binnen het Circusdecreet. Circuscentrum is de afgelopen jaren ook gegroeid in het opzetten van meerjarige ontwikkelingstrajecten die inzetten op kennisopbouw, kennisdeling en dialoog. Mede omwille van de groei en ontwikkeling van de sector, wordt verwacht dat Circuscentrum de komende jaren nog meer inzet op de competentieontwikkeling van verschillende circusprofessionals met aandacht voor de meer kwetsbare spelers.

- **We organiseren een gelaagd vormings- en adviesaanbod op maat van de sector, met aandacht voor oriëntatie en verdieping, en voor instromers en kwetsbare spelers.** We bestendigen het bestaande ondersteuningsaanbod (infosessies, schrijftafels, pedagogische en veiligheidsvormingen) en breiden het uit naar thema en profiel (spreiding, zakelijke expertise, werkgeverschap & aanwerving,...). We zorgen voor een meer systematische aanpak op het vlak van monitoring, zodat we ons aanbod kunnen bijsturen en versterken.

BELEIDSKEUZE 3

Circuscentrum is sterk in het verbinden van de sector door het creëren van dialoog, ontmoeting en samenwerking via activiteiten en events. De groei van de circussector vraagt om een verduidelijking van onze rol binnen samenwerkingen: van spelverdelers, naar facilitator en inspirator. Verder is er nood aan sterkere cross-sectorale connecties zowel met het bredere cultuurveld als met onderwijs.

- **We herbekijken onze rol in het samenwerkingsmodel met stakeholders binnen en buiten de sector en nemen zelf initiatief bij het opzetten van activiteiten op een overkoepelend niveau.** We blijven inzetten op ontwikkelingstrajecten waarbij expertiseopbouw en kennisdeling centraal staan. We maken hierbij gebruik van de expertise die aanwezig is binnen de sector, maar kijken ook over de muurtjes heen en leggen nieuwe connecties. We houden rekening met de behoefte van de sector aan een neutrale en

overkoepelende actor bij de organisatie van opleidingen van professionals en zoeken hiervoor oplossingen op langere termijn.

BELEIDSKEUZE 4

Hoewel er met de eerste landschapstekening een stevige basis gelegd is om evoluties in de sector verder te monitoren, moeten er nog verdere stappen gezet worden om te komen tot een meer systematische aanpak. Dit sluit aan bij de verwachting van het Departement dat we hierop inzetten en ook ruimte voorzien in onze subsidie-enveloppe voor onderzoek en dataverzameling. Verder hebben we verschillende tools in huis om kennis te ontsluiten, maar die zijn nog te weinig op elkaar afgestemd.

- **We investeren in dataverzameling, onderzoek, reflectie en kennisontsluiting met en voor de sector en in afstemming met het Departement Cultuur, Jeugd en Media.** Zo willen we zorgen voor de duurzame ontwikkeling van de circuskunsten en -sector. Via de uitbouw van een nieuwe kennisdatabank, verhogen we onze aandacht voor het gecentraliseerd ontsluiten van kennis naar verschillende doelgroepen. We zetten ook verder in op het presenteren van content via kwaliteitsvolle publicaties en diverse online kanalen.

BELEIDSKEUZE 5

Zowel de sector als de overheid beschouwen ons als een sterke promotor. We hebben een breed uitgebouwd internationaal netwerk en worden gewaardeerd als internationale partner. Vanuit het beleid en de sector wordt deze internationale ambitie ondersteund. We hebben een sterke visuele identiteit ontwikkeld en via gerichte acties in binnen- en buitenland (landenfocussen, Circusnachten) instrumenten ontwikkeld om circus op een frisse en authentieke manier op de kaart te zetten.

- **We blijven circus zowel binnen als buiten de landsgrenzen uitdragen en zorgen voor speelkansen op lokaal, bovenlokaal en internationaal vlak.** We verankeren de benodigde middelen voor promotie en beeldvorming in onze meerjarenbegroting zodat we duurzame relaties kunnen uitbouwen. We benutten onze positie als gewaardeerde actor in het internationale veld om nieuwe mogelijkheden tot krachtenbundeling te benutten.

BELEIDSKEUZE 6

Hoewel de aandacht en erkenning voor circus positief evolueert, wordt circus niet altijd naar waarde geschat binnen andere beleidsdomeinen en -niveaus. Het gebrek aan een officiële belangenbehartiger is op dit vlak een gemis. Hoewel de circussector intern sterk vernetwerkt is, onderstreept ook het beleid het belang van een sterkere kruisbestuiving met het bredere cultuurveld en andere sectoren.

- **We bouwen sterkere connecties met de ruimere cultuur- en kunstensector en andere beleidsdomeinen zoals onderwijs en welzijn en zetten circus hoger op de (beleids)agenda.**

Vanuit onze grondige kennis van de circussector, zijn we goed geplaatst om de noden van deze sector aan te kaarten en op zoek te gaan naar medestanders en externe partners. We gaan zowel gesprekken aan met het lokale beleid, als op andere niveau's en gaan op zoek naar opportuniteiten die de ontwikkeling van de circussector en de kunstvorm kunnen ondersteunen.

BELEIDSKEUZE 7

Van Circuscentrum wordt verwacht dat het als steunpunt een voorbeeldrol opneemt in strategische beleidsplanning en -uitvoering en professionalisering. Vandaag werken we echter sterk actiegericht en nog te weinig vanuit een overkoepelende visie en strategie. De snelle personeelwissels in de voorbije beleidsperiode bemoeilijkten de kennisopbouw en zorgden voor onduidelijkheid in rollen en verantwoordelijkheden. Bovendien ontbreken er nog systematische processen en procedures binnen de interne (samen)werking.

- **We versterken onze interne organisatie door te werken aan een gedragen visie, een heldere rol- en taakverdeling en transparante werkprocessen en communicatielijnen.** Met dit beleidsplan leggen we hiervoor een stevige basis. Het zakelijk plan omvat een helder organogram en functieprofielen voor elk van de medewerkers. We maken ook duidelijk dat we vandaag de benodigde expertise in huis hebben om onze opdrachten als steunpunt te vervullen.

BELEIDSKEUZE 8

Circuscentrum heeft een sterke visuele identiteit, hanteert een doordachte beeldvorming en "Circuscentrum" is een gekend merk. Onze beeldtaal en op elkaar afgestemde huisstijlen dragen bij aan een krachtige en coherente communicatie, die de identiteit van Circuscentrum én van de sector onderstrepen. Hoewel we de voorbije jaren stevig investeerden in communicatie en een doordachte communicatiemix ontwikkelden, blijft de samenhang en verhouding tussen de verschillende online platformen onduidelijk.

- **We blijven op een dynamische en wervende manier circus in de kijker zetten en communiceren helder naar de buitenwereld waarvoor we staan en wat we doen.** In het communicatieplan verduidelijken we hoe we verder bouwen op de huidige fundamenten om onze communicatie in de beleidsperiode 2026–2030 verder te verdiepen. We zetten het verbindende en artistiek potentieel van de sector in de verf door onze communicatie verder aan te scherpen. Zo blijven we bouwen aan onze rol als steunpunt en dragen we actief bij aan een positieve en krachtige beeldvorming van circus.

Waar staat Circuscentrum voor?

Missie

Circuscentrum is de belangrijkste bondgenoot van het Vlaamse circusveld. Als steunpunt investeren we in de professionalisering van de sector en in de duurzame ontwikkeling van de circuskunsten. Dit doen we via gerichte ondersteuning, kennisontwikkeling- en deling en het bevorderen van samenwerking. Circuscentrum slaat bruggen tussen heden en verleden, tussen amateurs en professionals, en inspireert over sectoren en landgrenzen heen. We zetten het Vlaamse circuslandschap in al zijn diversiteit en uniciteit op de kaart en werken aan een omgeving waarin circus ten volle erkend wordt en zich maximaal kan ontplooiën.

Waarden

Circuscentrum is een kennis- en waardengedreven organisatie met een open blik op de maatschappij. Als centrale spil in een groter netwerk hanteren we de volgende kernwaarden:

☆ Betrokken

We volgen ontwikkelingen in de samenleving en hebben aandacht voor de noden van de verschillende spelers in het veld. We nemen onze rol op een inclusieve en zorgzame manier op.

☆ Authentiek

We blijven trouw aan het unieke karakter van de circussector en stemmen onze werking af op haar dynamiek en evoluties.

☆ Duurzaam

We hebben oog voor het grotere geheel en werken doordacht en op lange termijn. In onze werking en samenwerkingen kiezen we voor oplossingen die zowel sociaal, ecologisch als economisch volhoudbaar zijn.

☆ Deskundig

Visie, kennis en professioneel handelen staan centraal binnen alle acties die we opzetten. Als betrouwbare partner van de overheid en referentiepunt voor de sector bieden we correcte en actuele informatie over circus.

☆ Dynamisch

We bouwen bruggen en stimuleren vernieuwing. Door kritisch te blijven en open te staan voor verandering, versterken we zowel de circussector als de kunstvorm.

Voor wie werken we?

We richten ons in de eerste plaats op professionals binnen de circussector: circusgezelschappen en artiesten, traditionele circussen, circuswerkplaatsen, circusateliers, programmatoren van (circus)festivals, culturele centra en kunsthuisen, spreidingsbureaus, circusdocenten... Onder "professionals" verstaan we iedereen die zich minstens deels in hun bestaansmiddelen voorziet door middel van hun

circuspraktijk. Onze directe doelgroepen omvatten daarnaast circushogescholen, lokale besturen, internationale organisaties en actoren, beleidsmakers/overheid, belendende beleidsdomeinen (onderwijs & onderzoek, erfgoed en cultuur).⁵

Met acties die de erkenning van en de beeldvorming over circus als doel hebben (Circusnachten, Circusmagazine,...), richten we ons ook tot indirecte doelgroepen waaronder amateurbeoefenaars, media en het brede publiek.

We werken voor een sector die verspreid zit over Vlaanderen en Brussel.

Circuscentrum werkt zelf vanuit Gent, maar via onze samenwerkingen, vormingen, infosessies, netwerkmomenten, publieksactiviteiten etc. zijn we op veel verschillende plekken aanwezig. Zo zorgen we ervoor dat onze ondersteuning niet beperkt blijft tot één geografisch centrum, maar breed verankerd is in het Vlaamse circuslandschap. Daarnaast zijn we – net zoals onze sector – ook actief in het buitenland.

De kaart hieronder geeft een weergave van de actoren die vandaag actief zijn in Vlaanderen en Brussel: circusgezelschappen (op de grenslijn), circusateliers, circuswerkplaatsen, festivals, spreidingsbureaus en het steunpunt.

---

⁵ Zie 'Communicatieplan' pp. 134-148 als onderdeel van het zakelijk plan voor een toelichting rond de rol en invloed van deze externe doelgroepen

- ★ Circusatelier
- ★ Circuswerkplaats
- ★ Festival
- ★ Spreidingsbureau
- ★ Steunpunt

DEEL

3

STRATEGISCH KADER

Inleiding

Hieronder lichten we het strategische en operationele doelstellingenkader toe dat een antwoord biedt op de beleidskeuzes die in deel 2 beschreven worden.

De strategische doelstellingen zijn geformuleerd als algemene veranderingsambities op sectorniveau. We geven hierbij telkens aan hoe we als steunpunt een bijdrage zullen leveren aan de verwezenlijking ervan. Voor de vier strategische doelstellingen wordt telkens kort gekaderd wat we hieronder verstaan. Per strategische doelstelling beschrijven we hoe we succes meten door indicatoren op te nemen die de verwezenlijking van onze ambities meetbaar maken.

De operationele doelstellingen maken duidelijk hoe we onze strategische doelstellingen willen bereiken. We vermelden per operationele doelstelling welke stakeholders we beogen en belichten ook telkens welke type van activiteiten we zullen inzetten om onze resultaten te behalen.

De kernactiviteiten die beschreven staan in ons beleidsplan, vormen de basis voor de uitwerking van de concrete acties die we jaarlijks opnemen in de jaaractieplannen. Het jaaractieplan 2026 voegen we toe als bijlage aan dit beleidsplan (zie [Bijlage 1 Jaaractieplan 2026](#)). Het geeft een nog concreter zicht op hoe we als steunpunt te werk willen gaan en hoe we via vooropgezette indicatoren onze werking zullen monitoren.

Aan de hand van permanente evaluatie, sturen we ons aanbod bij waar nodig en naargelang de noden.

Strategisch plan 2026-2030

Strategische doelstelling 1

Circusactoren zijn slagkrachtig en competent

Circuscentrum geeft de komende jaren prioritaire aandacht aan het uitrusten van professionals om hun rol beter te kunnen opnemen. Het circusveld heeft nood aan sterke profielen in elk segment van de waardenketen en daarom zetten we breed in op competentieversterking. Het is onze kernambitie om al wie actief is in de sector te versterken via advies, opleiding, training, intervisie en kennisuitwisseling. We zetten in op het verhogen van de slagkracht van circusprofessionals door te investeren in de opbouw van basiscompetenties, maar we zorgen er ook voor dat ze doorheen hun verdere loopbaan kunnen blijven groeien. We richten ons niet enkel tot professionele artiesten (of zij die stappen zetten in die richting), maar ook tot lesgevers, managers, programmatoren, technici, zakelijke en ondersteunende profielen,....

OD 1.1 Circusactoren bouwen professionele competenties op

De circussector ontwikkelt zich in sneltempo, mede onder invloed van het Circusdecreet. De professionalisering die hiermee gepaard gaat, brengt naast vele voordelen ook complexe uitdagingen met zich mee o.a. op het vlak van leiderschap, fair practice, inclusie, duurzaamheid,... Als steunpunt willen we circusactoren ondersteunen bij de rollen die ze opnemen door hen uit te rusten met de hiervoor benodigde competenties. Dit doen we met een jaarlijks terugkerend basisaanbod aangevuld met gerichte thematische vormingen afgestemd op de noden van de sector.

De toenemende professionalisering brengt naast voordelen ook complexe uitdagingen met zich mee

---

WE ORGANISEREN ACTIEVE TOELEIDING NAAR VERSCHILLENDE SUBSIDIE- EN FINANCIERINGSKANALEN

Met schrijftafels en infosessies begeleiden we indieners bij het uitwerken van kwaliteitsvolle aanvragen binnen het **Circusdecreet**. Deze sessies volgen de cyclus van de deadlines binnen het Circusdecreet. Voor projectsubsidies organiseren we dit jaarlijks. Voor de meerjarige subsidies voorzien we een uitgebreider traject in het voorlaatste jaar van de beleidsperiode met verschillende thematische sessies. Veelgestelde vragen en hun antwoorden ontsluiten we op een overzichtelijke manier zodat ze voor iedereen toegankelijk zijn.

De schrijftafels, pitchmomenten en infosessies hebben mij als jonge artiest zeer hard geholpen met de eerste stappen in de professionele wereld.

- uit de stakeholderbevraging -

Daarnaast verwijzen we door naar infosessies over subsidiemogelijkheden en alternatieve financiering die aanvullend op het Circusdecreet mogelijkheden bieden. Ook deze info ontsluiten we op onze website via een subsidiewijzer. Ten slotte merken we dat Vlaamse circusactoren over het algemeen ondervertegenwoordigd blijven binnen de Europese programma's. Daarom willen we jaarlijks een infodag organiseren in samenwerking met de betrokken agentschappen over **EU-financiering** waarbij we aan de hand van inspirerende voorbeelden de mogelijkheden belichten binnen programma's als Erasmus en Creative Europe.

WE ZORGEN VOOR DE ORIËNTATIE VAN (BEGINNENDE) CIRCUSPROFESSIONALS EN EEN (VERDIEPEND) AANBOD ROND SPECIFIEKE THEMA'S

We willen startende professionals ondersteunen om zich te oriënteren binnen de sector en hun professionele integratie bevorderen. Hierbij richten we ons tot iedereen

die van circus zijn beroep wil maken, artiesten (afgestudeerden, zij-instromers, autodidacten...) maar evengoed tot omkaderende profielen.

We organiseren jaarlijks in oktober een tweedaagse crash course die deelnemers op basisoniveau wegwijs maakt in de sector en basiscompetenties bijbrengt op het vlak van spreiding, communicatie, zakelijke expertise... Hiervoor werken we samen met PERPLX en Ell Circo D'ell Fuego (zie [Bijlage 5 Intentieverklaringen](#)). In 2026 voorzien we een ontwikkel- en pilootfase, vanaf 2027 nemen we de ontwikkelde activiteiten in een jaarlijkse terugkerende crash course. Daarnaast ontwikkelen we een toolbox die stelselmatig wordt aangevuld en online ter beschikking wordt gesteld.

Jaarlijks voorzien we ook een aantal verdiepende sessies rond specifieke thema's (bv spreiding, werkgeverschap & aanwerving, leiderschap, ...) waarbij er ruimte is voor interactie en verdieping.

Een tweedaagse crash course maakt de deelnemers wegwijs in de brede sector.

WE ZETTEN VERDER IN OP DE ONTWIKKELING VAN VEILIGHEIDSCOMPETENTIES

Veiligheid is cruciaal in een sector waar risico centraal staat. In de beleidsperiode 2021-2025 hebben we daarom sterk geïnvesteerd in de ontwikkeling van een overkoepelend beleid rond veiligheid via verschillende opleidingsinitiatieven en via de internationale conferentie *Circus - a safe(r) space for danger*. Het veiligheidstraject had een niet onaanzienlijke impact: 75% van de circusateliers heeft nu een algemeen veiligheidskader, tegenover slechts 25% voor de start van het traject. Daarnaast resulteerde het in een degelijk en waardevol aanbod op maat van de sector.

Deze inspanningen willen we de komende jaren verder verankeren en daarom blijven we investeren in de veiligheidsreflex binnen de circussector. Dit doen we door jaarlijks, in samenwerking met MAD festival, de SAFE meetings te organiseren. Daarnaast borgen we het basisaanbod dat ontwikkeld werd binnen het veiligheidstraject: basisopleiding persoonlijke integriteit (API), vertrouwenspersoon (VP) en interne preventieadviseur (IPA) en de vormingen rond rigging en EHBCO (Eerste Hulp Bij Circus Ongevallen). Deze trainingen zijn na ontwikkeling mee opgenomen in het aanbod van het Sociaal Fonds Podiumkunsten. Via een jaarlijks evaluatiegesprek bewaken we de verderzetting en kwaliteit van dit aanbod. We zetten ook in op toeleiding door het aanbod proactief te communiceren. Op internationaal niveau engageren we ons als trekker van het Europese project *Every Knot Matters* dat wil inzetten op het verhogen van de pedagogische competenties van riggers.

Type activiteiten

Schrijftafels, infosessies, workshops, basisopleidingen, ontwikkeltraject, crash course, peer-peer uitwisseling, communicatiecampagne...

Belangrijkste stakeholders

Cultuurloket, Sociaal Fonds Podiumkunsten, SoCiuS, Danspunt, Ambrassade, PERPLX, Ell Circo D'ell Fuego, Engagement Arts, Vlaamse Kruis, Jint vzw, Epos vzw, Creative Europe desk Flanders, MAD Festival, FEDEC, RITCS, kennisexperten...

OD 1.2 De in- en doorstroom van professionals in de sector is geoptimaliseerd

Om het circuslandschap gezond te houden, is het essentieel om de instroom en doorstroom van professionals te stimuleren, ondersteunen en versterken. Omwille van de huidige hiaat in het onderwijsaanbod, is het belangrijk dat de bestaande circusopleidingen de komende jaren door de sector verder opgenomen worden. We staan garant voor de continuïteit van dit aanbod en bewaken de kwaliteit en toegang vanuit onze rol als steunpunt. We zorgen er ook voor dat geïnteresseerden vlot hun weg vinden naar externe (hoge)schoolopleidingen en bereiden hen voor op audities.

WE COÖRDINEREN EEN KWALITEITSVOL BASISAANBOD GERICHT OP INSTROOM EN VERSTERKING VAN CIRCUSDOCENTEN

In Vlaanderen vormen het circuseducatieve veld en de werking van circusateliers de humuslaag van de sector. De ateliers laten zowel kinderen, jongeren als volwassenen kennis maken met circus, ze fungeren als ontmoetings- en oefenruimte voor circusartiesten en ze bieden werk aan lesgevers die dit vaak combineren met een artistieke praktijk. De circussector staat als jonge sector zelf in voor de organisatie van de opleidingen gericht op de instroom en versterking van circusdocenten: van circusjeugdanimator cursus, basisopleiding voor circusbegeleider (BIC), tot pedagogische bijscholingen voor docenten (zoals deze rond inclusie). Deze opleidingen kennen een lange historiek in samenwerking met de circusateliers. In 2024-2025 werd een traject doorlopen met deze ateliers om na te denken over toekomst van dit aanbod en om de rol van Circuscentrum hierin te (her)bekijken. Het belang van een coördinerende partner bleek onmisbaar, maar we stellen wel de komende beleidsperiode onze rol scherp bij de organisatie van dit basisaanbod. Circuscentrum coördineert, communiceert en evalueert, maar de inhoudelijke en operationele realisatie komt volledig in handen van de ateliers te liggen. We voorzien een centrale inschrijvingsmodule, kondigen het aanbod aan, garanderen gelijke toegang tot deze opleidingen, werken toe naar een uniform beleid op het vlak van vergoedingen en betalen de docenten uit.

Volgende basisopleidingen worden jaarlijks of tweejaarlijks aangeboden in samenwerking met de ateliers (zie [Bijlage 5 Intentieverklaringen](#)) op basis van een overkoepelende kalender:

Circusjeugdanimator cursus: deze formeel erkende vorming biedt een programma van 53 opleidingsuren en 50 stage-uren met twee complementaire praktijkinhouden: enerzijds een focus op circuspedagogiek om als 'circusassistent' in circusateliers aan de slag te kunnen en anderzijds de inhoud van de reguliere jeugdanimatorcursus die

mogelijkheid biedt om met het formeel erkende attest overal in het jeugdwerk als begeleider te werken. Vanaf 2026 worden er twee edities per jaar georganiseerd om de grote vraag op te vangen: één in de krokusvakantie met maximaal 36 deelnemers, en één in de herfstvakantie met maximaal 20 deelnemers. Vanaf 2027 wordt de capaciteit van de herfstcursus eveneens verhoogd tot maximaal 36 deelnemers.

Begeleider in de Circuskunsten (BIC): deze niet-formele opleiding tot circusdocent staat open voor deelnemers vanaf 18 jaar en bestaat uit een opleidingsprogramma van 20 dagen. Iedereen die actief met kinderen en jongeren werkt, in een circuswerking of daarbuiten (jeugdwerker, sportleraar, opvoeder, ...) kan instromen. Elke editie heeft een maximumcapaciteit van 20 deelnemers. Deze opleiding is de belangrijkste schakel in de toeleiding van circusdocenten naar het veld.

Pedagogische opleidingen: jaarlijks vindt er in de kerstvakantie een driedaagse plaats voor circusleerkrachten/animatoren. Ook voorzien we ruimte voor twee extra pedagogische bijscholingsdagen per jaar. De circusateliers beslissen onderling waar ze zullen plaatsvinden en welke onderwerpen aan bod komen. Daarnaast worden er in 2027 en 2029 twee inclusieweekends voor trainers aangeboden en inspiratiedagen inclusie die zich richten tot het management, in samenwerking met Circus Zonder Handen en Circusplaneet (zie [Bijlage 4 Inclusiecharter](#) en [Bijlage 5 Intentieverklaringen](#))

WE ZETTEN IN OP INSTROOM VAN KANDIDAAT-STUDENTEN IN CIRCUSOPLEIDINGEN

In Vlaanderen zijn jongeren die een artistieke carrière in de circuskunsten ambiëren, aangewezen op circushogescholen in het buitenland of op de Franstalige school ESAC in Brussel. Als steunpunt willen ervoor zorgen dat deze cruciale schakel in de doorstroom naar professioneel beoefenaar versterkt wordt. Dit doen we op verschillende manieren. We bieden jongeren een gedifferentieerd aanbod aan om zich voor te bereiden op audities aan hogeschool via de ‘circus prep stage’. Dit is een multidisciplinair programma voor jongeren van 16 jaar of ouder gespreid dat bestaat uit vier onderdelen: fysieke voorbereiding, circustechnieken, circustheater, dans en beweging. Voor de organisatie van deze 4 weken werken we samen met ESAC en UP. We voeren gesprekken met het oog op een verdere uitbreiding van het programma.

“Bijna alle Vlaamse circusartiesten die uit de professionele circushogescholen uitstromen, hebben hun eerste stappen in een circusatelier gezet en het merendeel ervan heeft zich via deze circus prep stage een weg naar het professionele circusveld gebaad. Zo volgden de vijf meest recente Vlaamse afstudeerders van ESAC deze stage, voorafgaand aan hun studie. Circusartiesten als Alexander Vantournhout, Jesse Huygh, Antonio Terrones y Hernandez, Arne Sabbe, etc. die destijds deel uitmaakten van de eerste lichten van de prep stage geven er nu zelf les aan de Vlaamse circusartiesten in spe. (LST, P. 28)”

Jaarlijks coördineren we ook een weekend waar we maximum 4 jongerengroepen verbonden aan ateliers de kans geven om aan hun producties te werken onder

begeleiding van professionele coaches. Deze coaches komen uit hogescholen, maar ook uit de theater- en danswereld.

Daarnaast laten we geïnteresseerde jongeren **kennis maken met mogelijkheden binnen hoger onderwijs** in de circuskunsten door het aanbod transparant te maken en hen in contact te brengen met de scholen.

Type activiteiten

Vorming, afstemming partners, infosessies,...

Belangrijkste stakeholders

ESAC, Codarts, Fontys, FEDEC, UP Circus & Performing Arts, Fédécirque, Dommelhof, Circolito, Cirkus in Beweging, Circusplaneet, Circus Zonder Handen, Woesh, Locorotondo, Sarakasi, BAMB,...

OD 1.3 Circusactoren hebben vlot toegang tot eerstelijnsadvies -en informatie

Heel wat circusactoren komen bij ons te rade. Dat gaat van (beginnende) artiesten met specifieke vragen tot gemeentebesturen die in ons een betrouwbaar aanspreekpunt zoeken rond het onthaal van reizende circussen. Aangezien de sector groeit, stijgen de vragen en worden ze diverser. Daarom zien we ons genoodzaakt om onze eerstelijnsinformatie- en adviesverlening te stroomlijnen en te optimaliseren.

WE ZORGEN VOOR EEN OVERZICHTELIJKE ONTSLUITING VAN EERSTELIJNSINFORMATIE VIA CIRCUSCENTRUM.BE

In de voorbije beleidsperiode werd de website van Circuscentrum zowel inhoudelijk als visueel grondig herdacht. Er werd een duidelijk herkenbare huisstijl ontwikkeld, de structuur en inhoud van de website werden grondig herzien. Er kwam een overzichtelijke agenda, een kanspagina, expertise pagina's. Toch voelen we aan dat deze omwenteling nog bijkomende inspanningen vereist. De structuur van de website wordt de komende beleidsperiode verder bijgestuurd om de gebruiksvriendelijkheid te verhogen naar verschillende doelgroepen toe. Bij de herwerking van de website zorgen we ervoor dat bezoekers die op zoek zijn naar antwoorden op adviesvragen nog gemakkelijker hun weg vinden. Daarnaast zorgen we voor een vlotte toegang tot antwoorden op veel voorkomende adviesvragen door o.a. de ontwikkeling van kennisartikels en -video's. We zorgen ervoor dat relevante informatie vlot online terug te vinden is. We werken niet enkel aan meer overzicht op onze eigen website, maar verwijzen ook door naar Cultuurloket voor meer gespecialiseerde juridische en zakelijke vragen.

Een overzichtelijke website zorgt ervoor dat bezoekers die op zoek zijn naar antwoorden op adviesvragen nog gemakkelijker hun weg vinden.

WE ORGANISEREN EEN LAAGDREMPELIG EN TOEGANKELIJK EERSTELIJSADVIES

Als steunpunt willen we een herkenbaar gezicht en aanspreekpunt zijn voor de sector. Daarom voorzien we wekelijkse contactmomenten waarop Circuscentrum professionals te woord staat. Het idee nemen we over van Kunstenpunt, maar we geven er een circustwist aan. Naast de online momenten, zorgen we ook voor fysieke aanspreekpunten tijdens strategisch gekozen momenten waarop de sector ruim aanwezig is. Adviesvragen worden systematisch geregistreerd en waar nodig verwijzen we door naar derden. De registratie van adviesvragen in combinatie met de jaarlijkse bevraging worden gebruikt om ons aanbod bij te sturen waar nodig.

Type activiteiten

Morning coffee/circus apero (online of live tijdens sectormomenten), optimalisering website, ontwikkeling kennisartikels...

Belangrijkste stakeholders

eps en kaas (websiteontwikkelaar), Cultuurloket...

Waar en hoe meten we succes?

Hieronder lees je de indicatoren voor de strategische doelstelling *Circusactoren zijn slagkrachtig en competent* voor de beleidsperiode 2026-2030.

Tabel 2: Indicatoren SD1

Indicatoren SD1 Circusactoren zijn slagkrachtig en competent
<p>Er is aantoonbaar bijgedragen aan een kwalitatieve toeleiding van circusactoren naar verschillende subsidiekanalen.</p> <ul style="list-style-type: none">
→ Er worden jaarlijks minstens 3 infomomenten voorzien rond subsidiemogelijkheden.
→ We hebben zicht op het aantal deelnemers aan infomomenten die een aanvraag indienen onder het Circusdecreet.
<p>Er is een relevant ondersteuningsaanbod (vorming en advies) voor professionele ontwikkeling waarop circusactoren kunnen inschrijven.</p> <ul style="list-style-type: none">
→ Voor elk kalenderjaar wordt het ondersteuningsaanbod van Circuscentrum voor professionele ontwikkeling gepubliceerd.
→ Het ondersteuningsaanbod is uitgebreid ten opzichte van 2026.
→ Jaarlijks wordt de evolutie in adviesvragen in kaart gebracht en geanalyseerd (aantallen, thema's, profielen vragers,...)
<p>Er werden inspanningen geleverd die instroom en doorstroom in de sector bevorderen.</p> <ul style="list-style-type: none">
→ De bestaande initiatieven rond instroom en doorstroom worden jaarlijks geëvalueerd en verbeterd samen met partners en docenten (PREP stage & pedagogische opleidingen).
→ Er wordt in kaart gebracht hoeveel deelnemers aan de PREP stage instromen in een circushogeschool.

→ Er wordt in kaart gebracht hoeveel Vlamingen er als alumni afstuderen van een circushogeschool.

Algemeen voor deelnemers die intekenen op een activiteit georganiseerd door Circuscentrum:

- We peilen bij deelnemers naar de algemene tevredenheid en impact van deelname.
- We rapporteren jaarlijks het bereik van onze aangeboden activiteiten.

Strategische doelstelling 2

De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd

In de komende beleidsperiode versterken we onze rol als kenniscentrum en zetten we actief in op het documenteren, analyseren en delen van kennis over de circuspraktijk. Dit omvat zowel de artistieke, pedagogische als erfgoedpraktijk. We doen dit door zelf instrumenten te ontwikkelen, door onderzoek te initiëren én door kennisontwikkeling te stimuleren binnen de sector en binnen academische kringen. We ontsluiten deze kennis gericht naar zowel sector als beleid en stimuleren reflectie en uitwisseling. Door kennisontwikkeling en -deling sterker te verankeren binnen onze werking, versterken we niet alleen het circusveld, maar dragen we ook bij aan de bredere erkenning en verankering van circus in het culturele landschap en andere sectoren.

OD 2.1 De circussector is beter in kaart gebracht en gemonitord

Om de circussector gericht te kunnen ondersteunen zodat die zich verder duurzaam kan ontwikkelen, is het essentieel om over accurate en actuele gegevens te beschikken. Circuscentrum speelt hierin een sleutelrol door kerncijfers binnen het veld systematisch te verzamelen, trends te analyseren en ontwikkelingen op te volgen. Dit gaat zowel over kwantitatieve data, zoals spreidings- en subsidiecijfers, als over kwalitatieve inzichten over praktijk en sector. Deze monitoring laat toe om ontwikkelingen te detecteren en te duiden, beleidskeuzes te onderbouwen en de impact van initiatieven binnen het circusveld beter te begrijpen.

WE MONITOREN DE CIRCUSSECTOR DOOR DATA TE VERZAMELEN EN TE STRUCTUREREN

Circuscentrum brengt relevante kerncijfers in kaart die de werking en evolutie van de sector zichtbaar maken. We verzamelen onder meer gegevens over:

- Het aantal actieve circusorganisaties, artiesten en producties in Vlaanderen.
- De spreiding van circusvoorstellingen en -activiteiten binnen en buiten Vlaanderen.
- De evolutie van subsidies en andere financieringsstromen binnen de sector.
- De beschikbare infrastructuur voor circus
- ...

Naast het verzamelen van cijfers werkt Circuscentrum aan methodieken om de impact van circusactiviteiten op lange termijn in kaart te brengen. Via gerichte bevestigingen, analyses en evaluaties brengen we in kaart hoe de sector zich ontwikkelt en waar knelpunten en opportuniteiten liggen. Daarnaast stimuleren we een diepgaand begrip van de krachten en uitdagingen binnen het circusveld. Door deze gegevens systematisch te bundelen en te structureren, creëren we een beter inzicht in de dynamiek van het circusveld en kunnen we evoluties op lange termijn opvolgen.

Om deze gegevens helder en bruikbaar te maken, zetten we in op datavisualisatie en ontwikkelen we interactieve dashboards (zie OD 2.3). Zo maken we deze informatie toegankelijk en kunnen beleidsmakers, sectororganisaties en andere betrokkenen gericht aan de slag met deze inzichten.

WE DOCUMENTEREN DE CIRCUSPRAKTIJK EN ONTWIKKELEN HIERVOOR INSTRUMENTEN

De circussector heeft een rijke diversiteit aan artistieke, educatieve en erfgoedpraktijken. Naast het verzamelen van kwantitatieve gegevens over de sector (kerncijfers) zetten we de komende jaren ook sterker in op het kwalitatief in kaart brengen van deze circuspraktijken. Het systematisch documenteren en ontsluiten van deze praktijken verhoogt niet alleen de kennis over circus, maar draagt bij tot de erkenning ervan. We streven naar een diepgaander en genuanceerder beeld van circus als kunstvorm.

We brengen geschikte methodologieën in kaart en ontsluiten ze als mogelijke tools waarmee de sector ook zelf aan de slag kan. Dit kan een deel zijn van of aansluiten bij andere doelstellingen zoals onderzoek naar circus (OD 2.2.), het versterken van discours en reflectie rond circus (OD 2.4) of het borgen van circuserfgoed (OD 4.2.).

We streven naar een diepgaander en genuanceerder beeld van circus als kunstvorm

---

WE MAKEN EEN OVERKOEPELENDE LANDSCHAPSTEKENING

De Landschapstekening Circus beschrijft de actoren binnen het circusveld, maar ook tendensen en evoluties, noden, uitdagingen en kansen. Als beleids- en praktijkrelevant instrument dient het voor de ontwikkeling van beleidsvisies over de circussector. Daarnaast vormt de Landschapstekening Circus een middel om stil te staan bij de ontwikkelingen in het veld en stimuleert het reflectie en dialoog.

In 2024 verscheen de eerste Landschapstekening Circus, op veel vlakken een nulmeting. In deze beleidsperiode wordt verder gebouwd op de verzamelde kennis en cijfers. Om de Landschapstekening Circus te verdiepen wordt in de eerste helft van de beleidsperiode ingezet op verdiepend onderzoek. De focus op en analyse van circus als praktijk wordt versterkt. We blikken terug op de evoluties binnen het circusveld en kijken vooruit naar toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen.

Het maken van deze Landschapstekening Circus is niet alleen een momentopname, maar een collectief reflectieproces met de hele sector. De ervaring met de eerste Landschapstekening Circus toonde aan dat het traject er naartoe zorgde voor dialoog en reflectie binnen de sector. We betrokken de sector maximaal tijdens het proces via focusgroepen/discussiepapers/... en versterken zo niet alleen de inhoudelijke diepgang van de Landschapstekening Circus, maar ook de betrokkenheid en strategische uitwisseling binnen de sector. Op basis van onze ervaringen en van externe feedback, nemen we de tijd om het traject grondig te evalueren en bij te sturen zodat we in de volgende beleidsperiode kunnen inzetten op een nog meer verdiepende analyse.

In 2029 brengen we de tweede editie van de Landschapstekening Circus uit, in de jaren ervoor wordt hier naartoe gewerkt.

- 2026-2028: Verzamelen en analyseren van kerncijfers over de circussector en het uitvoeren van onderzoek. (zie OD 2.1 en OD 2.2)
- 2027: De grote lijnen en het methodologisch kader worden uitgezet. Er wordt een klankbordgroep samengesteld die het traject zal begeleiden.
- 2028: De inhoudelijke lijnen worden verder uitgewerkt en het traject met de sector wordt opgestart en uitgevoerd.
- 2029: De Landschapstekening Circus wordt uitgeschreven en gepresenteerd in het najaar.

Dit traject raakt aan verschillende doelstellingen en acties omdat het alle inspanningen op het vlak van data en onderzoek bundelt en als een geheel presenteert. We nemen deze meerjarige actie voor de leesbaarheid volledig mee op onder OD 2.1.

Type activiteiten

Dataverzameling, deskresearch, dashboards en datavisualisatie, impactmetingen, focusgroepen, ...

Belangrijkste stakeholders

Departement Cultuur, Jeugd en Media, andere steunpunten en kenniscentra, spelers in het circusveld...

OD 2.2 Er wordt meer onderzoek gevoerd naar de circussector en –praktijk

De circussector evolueert voortdurend, maar systematisch wetenschappelijk onderzoek blijft beperkt. Circuscentrum zet daarom in op kennisopbouw rond lacunes en koppelt hier een dynamische onderzoeksagenda aan. We stimuleren en ondersteunen onderzoek naar circus door ons aan te sluiten bij overkoepelende initiatieven, zelf onderzoeksopdrachten uit te zetten en de academische aandacht voor circus te vergroten.

WE ZETTEN IN OP EIGEN ONDERZOEK VANUIT EEN GERICHTE ONDERZOEKSAGENDA

Circuscentrum wil actief bijdragen aan kennisopbouw door een dynamische onderzoeksagenda op te maken die aansluit op de kennisnoden uit de Landschapstekening Circus en de stakeholderbevraging. De onderzoeksagenda wordt aangevuld en bijgesteld op basis van signalen uit en/of ontwikkelingen in de sector en dient als basis voor eigen onderzoeken en ter inspiratie voor externen. In de komende beleidsperiode willen we één langlopend wetenschappelijk onderzoek en twee kleinere thematische onderzoeken opzetten. Uit de ruimere onderzoeksagenda worden drie prioritaire kennisnoden geselecteerd die enerzijds een katalysator zijn voor de duurzame ontwikkeling van de sector en het beleid en anderzijds ook kunnen ingezet worden als onderbouwing van de Landschapstekening Circus.

Door zelf onderzoek te initiëren, willen we niet alleen de circuspraktijk beter documenteren, maar ook bijdragen aan de verdieping

---

Met het langlopend onderzoek wordt ingezet op een sectorbrede kennisnood die vraagt om een diepgaande aanpak en onderbouwing. Circuscentrum kristalliseert deze kennisnood uit tot een heldere onderzoeksvraag en besteedt deze uit aan een onderzoeksgroep. De opzet en uitvoering van dit onderzoek spreidt zich uit over meerdere jaren om te landen in 2028. De kleinere thematische onderzoeken worden

opgezet als verdieping van bestaande cultuurbrede onderzoeken waarmee we circus binnen het bredere cultuurveld plaatsen.

Door zelf onderzoek te initiëren, willen we niet alleen de circuspraktijk beter documenteren, maar ook bijdragen aan de verdieping van de theoretische kaders en methodologieën. Volgende onderzoeksvragen werden geïdentificeerd als prioritair: “Tendensen en ijkpunten binnen de ontwikkeling van de circuspraktijk in Vlaanderen”, “Doorstroom, representatie en toegankelijkheid binnen de circussector” en “Businessmodellen en de financieringsmix van circusorganisaties”.

WE STIMULEREN EN ONDERSTEUNEN ONDERZOEK NAAR CIRCUS

Naast ons eigen onderzoek stimuleren we onderzoek naar circus door de banden met de academische sector en met cultuuronderzoekers in binnen- en buitenland te versterken. Praktijkonderzoek dat vanuit de sector zelf wordt geïnitieerd, voeden en ondersteunen we door bronnenmateriaal ter beschikking te stellen, connecties te faciliteren met experts, (beperkte) bevestigingen uit te zetten en/of in te zetten op communicatie. Daarnaast zetten we zelf een proeftuin op rond inclusie waarbij we bestaande praktijken identificeren en samenbrengen om innovatief en oplossingsgericht te denken en doen. Via uitwisseling en externe expertise versterken we deze praktijken om zich verder te ontwikkelen.

Bij relevante opleidingen dienen we voorstellen voor bachelor- of masterproeven in op basis van de onderzoeksagenda. Als kenniscentrum blijven we daarnaast beschikbaar voor studenten voor advies, vragen en stages.

Type activiteiten

(Wetenschappelijk) onderzoek, proeftuinen, stuurgroepen, gerichte surveys, onderzoeksagenda,...

Belangrijkste stakeholders

Universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten, cultuuronderzoekers, DCJM, steunpunten,...

SBO-onderzoek IDEA-LEVELS

Looptijd onder voorbehoud van goedkeuring: (eind) 2025 - 2029

Circuscentrum heeft zich geëngageerd om mee te werken aan het strategisch basisonderzoek 'IDEA-LEVELS' (werktitel: 'ADEI LEVELS') aangevraagd door UGent, VUB en Karel de Grote Hogeschool. Het project wil strategieën binnen de podiumkunsten in kaart brengen op het vlak van programmatie, partners publieksparticipatie en personeel (= de 4 P's) die gericht zijn op het bevorderen van inclusiviteit, diversiteit, gelijkwaardigheid en toegankelijkheid.

Dit onderzoek sluit nauw aan bij onze eigen ambitie op het vlak van inclusie. Tot nu toe hebben we samen met de circusateliers vooral ingezet op veranderingen binnen de pedagogische context. Dit onderzoek biedt ons een kader om ook de representativiteit binnen de professionele circuskunsten breder te bevragen en praktijken te monitoren die hier (al dan niet met succes) op inzetten.

Ook willen we bekijken hoe we relevante kwantitatieve en kwalitatieve data kunnen verzamelen om het IDEA-LEVELS onderzoek te voeden en om zelf een beter inzicht te krijgen in kritische succesfactoren die nodig zijn om tot duurzame verandering te komen.

Het is een meerwaarde dat we ons via dit onderzoek inschakelen in een bredere podiumkunstencontext waar we inspiratie kunnen halen én bieden. Via deelname aan de klankbordgroep als vertegenwoordiger vanuit de circussector breiden we ons netwerk uit en kunnen we expertise delen. Hierbij is het interessant om te bekijken of ook de ruimte waar circusvoorstellingen getoond wordt (tent, black box, publieke ruimte, festival context,..) een impact heeft op het publieksbereik.

We willen de sector maximaal betrekken door parallel aan IDEA-LEVELS een eigen traject op te zetten gericht op het reflecteren over en documenteren van circuspraktijken die (willen) inzetten op inclusie. Ten slotte hebben we ook aandacht voor het ontsluiten van (tussentijdse) resultaten door artikels te publiceren en info te verspreiden over de instrumenten die ontwikkeld worden.

OD 2.3 Kennis over de circussector en –praktijk is optimaal ontsloten en gedeeld

Circuscentrum zet zich in om kennis over de circussector en -praktijk niet alleen te ontwikkelen en te verzamelen, maar ook toegankelijk te maken voor een breed scala aan doelgroepen. Hierbij willen we zowel nieuwe inzichten uit onderzoek en monitoring ontsluiten als bestaande kennis systematisch borgen. De manier waarop kennis wordt gedeeld, wordt afgestemd op de noden van specifieke doelgroepen, zodat ze maximaal bruikbaar en relevant blijft.

WE ONTWIKKELEN EN ONDERHOUDEN EEN TOEGANKELIJKE KENNISDATABANK, DIGITALE CATALOGUS EN BIBLIOTHEEK

We ontwikkelen in 2026-2027 een online kennisdatabank die vanaf 2027 informatie voor en over de sector structureel bijhoudt en ontsluit. Via onze geoptimaliseerde website brengen we advies, cijfers en trends in dashboards, onderzoeksresultaten en praktijkgerichte kennis op een overzichtelijke manier samen. Zo zorgen we ervoor dat relevante kennis makkelijk vindbaar en bruikbaar is voor circusprofessionals, beleidsmakers en onderzoekers.

Circuscentrum bezit een bibliotheek met een waardevolle en brede collectie. De bibliotheek staat ter beschikking van het eigen team ter inspiratie en voor onderzoek en is beschikbaar voor een breder publiek van circusprofessionals en onderzoekers. Om ten volle in te zetten op kennisontsluiting ontwikkelt Circuscentrum in 2026-2027 een digitale catalogus. De ontwikkeling van de catalogus en kennisdatabank lopen parallel, de overkoepelende aanpak moet resulteren in een helder geheel.

Circuscentrum bezit een bibliotheek met een waardevolle en brede collectie

---

WE FACILITEREN KENNISDELING EN ZORGEN ERVOOR DAT KENNIS CIRCULEERT

We ontwikkelen kennis via monitoring en onderzoek (*OD 2.1 en 2.2*), maar ook via trajecten met de sector (*SD1, SD3 en SD4*), internationale focussen en peer to peer uitwisseling binnen het circusveld. Deze ontwikkelde kennis wordt via verschillende formats breed gedeeld: via infosessies en webinars, via thematische publicaties, dashboards, artikels, FAQ's, ...

Afhankelijk van de bron, het doelpubliek en de aard van de kennis wordt een passend format gekozen, van fysieke uitwisseling tot digitale ontsluiting. Zo zorgen we er o.a. voor dat waardevolle inzichten uit onderzoek niet alleen in academische kringen circuleren, maar ook daadwerkelijk een impact hebben door ze toegankelijk te maken voor de bredere circusgemeenschap. Waar nuttig bundelen we kennis op een coherente en aantrekkelijke manier in de vorm van een (digitale) publicatie, een praktische leidraad of een volwaardige toolbox.

WE MAKEN (DIGITALE) PUBLICATIES WAARIN KENNIS GEBUNDELD WORDT OP EEN COHERENTE EN AANTREKKELIJK MANIER

We publiceren jaarlijks in december een verdiepend thematisch cahier dat inzoomt op actuele ontwikkelingen en vraagstukken binnen de sector en in een breder perspectief plaatst. We koppelen hier een presentatiemoment aan om de dialoog binnen de sector hierover verder te stimuleren.

Type activiteiten

Kennisdatabank, Landschapstekening, publicaties, thematische cahiers,...

Belangrijkste stakeholders

Meemoo, erfgoedgemeenschap, CEMPER, eps en kaas, Huis van Alijn, Wintercircus...

OD 2.4 Het discours over de circuspraktijk heeft zich verder ontwikkeld.

Een sterke sector vraagt om een sterk discours. Circuscentrum zet in op de verdere ontwikkeling van een rijk en gelaagd discours over circus. We stimuleren reflectie, dialoog en circuskritiek en ondersteunen de ontwikkeling van een taal die recht doet aan de diversiteit en complexiteit van de circuspraktijk. Dit discours groeit zowel binnen de sector – via feedbackmethodieken en uitwisseling – als daarbuiten, via circuskritiek en het beter verwoorden van circuspraktijken.

WE VERSTERKEN HET DISCOURS DOOR TE INVESTEREN IN CIRCUSKRITIEK EN FEEDBACKCULTUUR

Voortbouwend op het traject circuskritiek (2024) en de publicatie rond circus en woord (2025), zetten we verder in op de ontwikkeling van taal en discours rond circuskunsten. We voorzien sowieso eigen middelen om de komende 5 jaar impulsen te geven op dit vlak. Het is de bedoeling om circusmakers, docenten en programmatoren beter uit te rusten om te reflecteren op hun eigen praktijken en hierover in dialoog te gaan. Maar we mikken hoger: in 2026 dienen we een Creative Europe-samenwerkingsproject in met internationale partners⁶ die het traject en de daaraan gekoppelde competentieopbouw en uitwisseling kunnen verrijken. Het is onze ambitie om internationaal te werken aan een stevig kader voor kritische reflectie en doordachte feedbackcultuur over circusproducties. Hiermee benadrukken we het belang en de urgentie van deze investering in taal, woordenschat en kritiek.

WE STIMULEREN REFLECTIE DOOR ZELF VERDIEPENDE CONTENT AAN TE BIEDEN EN HET DEBAT TE VOEDEN

Tijdens Smells Like Circus in 2026, 2028 en 2030 bieden we een volwaardig reflectieprogramma aan waarmee we inspelen op de actualiteit. In samenspraak met

---

⁶ Er werden eerste verkennende gesprekken gevoerd met Circus & Dance Info Finland, APCC, Czech Contemporary Circus Association, Irish Street Arts, Circus and Spectacle Network (ISACS), CREAT, Bussola en Around About Circus

VIERNULVIER en Miramiro trachten we hierbij ook telkens een link te maken met de artistieke programmatie (zie [Bijlage 5 Intentieverklaringen](#)). De presentatie van de verdiepende thematische cahier die verschijnt in december, staat telkens mee op de agenda. In de vorm van een debat, workshop, ... willen we de dialoog rond een bepaald thema breder stimuleren. Maar we bieden ook ruimte aan artiesten die zelf inzetten op (artistiek) onderzoek. We zetten extra in op het bereiken van internationale professionals en reiken ook uit naar de bredere kunstensector.

Type activiteiten

Publicaties, workshops, overlegmomenten, internationale samenwerkingen,...

Belangrijkste Stakeholders

Circusrecensenten, journalisten, Creative Europe-partners,...

Waar en hoe meten we succes?

Hieronder lees je de indicatoren voor de strategische doelstelling *De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd* voor de beleidsperiode 2026-2030.

Tabel 3: Indicatoren SD2

<p>Indicator SD2 De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd</p> <p>Kwalitatieve en kwantitatieve data over de sector zijn beschikbaar en raadpleegbaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> → Een functioneel interactief dashboard is opgeleverd voor het einde van de beleidsperiode. → Jaarlijks wordt de voortgang omtrent dataverzameling en analyse geëvalueerd → Aan het einde beleidsperiode is er een landschapstekening opgeleverd. <p>Er is een toename in onderzoek over de circuspraktijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> → Tijdens de beleidsperiode worden 3 onderzoeken in uitbesteding uitgevoerd. → Potentiële onderzoekspartners zijn in kaart gebracht en geïnformeerd over de kennisnoden op de onderzoeksagenda. → We brengen jaarlijks onderzoekvoorstellen onder de aandacht als bachelor- of masterproef. <p>Er is een gebruiksvriendelijke kennisdatabank met relevante content die wordt geraadpleegd.</p> <ul style="list-style-type: none"> → De bibliotheekcatalogus is digitaal ontsloten. → Een functionele kennisdatabank met diverse content is opgeleverd. → Jaarlijks wordt de kennisdatabank uitgebreid. → Er wordt gepeild naar de tevredenheid van de bereikte respondenten over de gebruiksvriendelijkheid en de inhoudelijke relevantie van de kennisdatabank. <p>Er is aantoonbaar bijgedragen aan de ontwikkeling van een circusdiscours en circusreflectie.</p>
--

- Er wordt jaarlijks een verdiepend cahier (Nederlandse en Engelse uitgave) voorzien rond een specifiek thema dat het circus en de brede sector aanbelangt.
- We zorgen voor regelmatige online content op onze website met aandacht voor de hedendaagse circuspraktijken.
- We bundelen de input op het vlak van discours die door de sector zelf wordt ontwikkeld en ontsluiten deze inhoud naar het brede circusveld en andere sectoren.

Strategische doelstelling 3

De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot

Hoewel er ondertussen al veel deuren zijn opengebroken en circus steeds minder het kleinere broertje is binnen de podiumkunsten, staan de circuskunsten nog niet overal op de radar van publiek, programmatoren en (lokaal) beleid. Deze positieve verandering structureel maken en minder persoonsgebonden, is een werk dat om continuïteit vraagt. Onbekendheid zorgt voor koudwatervrees: zijn de investeringen en risico's niet te groot en hoe communiceren we circus naar een publiek? Als steunpunt blijven we onze rol opnemen in het collectief promoten van Vlaams circus in al zijn diversiteit, zowel in binnen- als buitenland. We richten ons op het verhogen van presentatiekansen voor circus in zalen, op festivals, op straat en in de publieke ruimte. Daarnaast nemen we ook initiatieven om de beeldvorming rond circus positief te beïnvloeden en zo het draagvlak voor circus te vergroten.

Onbekendheid zorgt voor koudwatervrees

OD 3.1 De presentatiekansen voor circus zijn uitgebreid

Als steunpunt willen we een bondgenoot zijn van circusartiesten die speelkansen zoeken zowel in Vlaanderen als internationaal. Dit doen we door een platform te creëren voor Vlaamse circusgezelschappen op toonaangevende festivals en events met professioneel bereik die een toegangspoort kunnen zijn om netwerk en speelkansen uit te breiden. Internationaal bouwen we verder op het fundament dat tot stand kwam op basis van verschillende projecten uit de vorige beleidsperiode (Focus UK, Focus Frankrijk, Focus Noord-Amerika...). In eigen land zoeken we synergiën met festivals als sleutelmomenten om artiesten en programmatoren in contact te brengen met elkaar tijdens professionele programma's. We ondersteunen ook reizende circussen zodat ze vlot toegang krijgen tot het openbare domein en zo ook in staat zijn om een breed publiek aan te trekken en te ontvangen in hun tent.

WE ZETTEN IN OP PROFESSIONELE PROGRAMMA'S VOOR PROGRAMMATOREN IN EIGEN LAND

We werken samen met toonaangevende festivals om ontmoetingsmomenten te faciliteren tussen artiesten en programmatoren. Daarbij is het de bedoeling om zowel circus- en multidisciplinaire programmatoren uit eigen land te bereiken als internationale programmatoren aan te trekken. We herbevestigen onze ambitie om circus op de agenda en kalender te krijgen van (kleinere en grotere) kunstenhuizen en cultuurcentra. We doen dit door de organisatie van een professioneel programma tijdens Smells Like Circus (SLC) in samenwerking met Miramiro en VIERNULVIER. We laten programmatoren niet enkel proeven van artistiek werk, maar gaan ook in op de uitdagingen en kansen die samenhangen bij het programmeren van circus. We hebben ook aandacht voor reflectie (zie OD 2.4).

We voorzien jaarlijks een budget om buitenlandse programmatoren uit te nodigen naar aanleiding van belangrijke presentatiemomenten i.s.m. met Vlaamse festivals met een professioneel bereik en laten hen kennis maken met Vlaams werk (via presentaties, pitchsessies, toonmomenten, voorstellingen...). Daarbij hechten we veel belang aan zorgvuldig relatiebeheer, zowel met bestaande als nieuwe contacten.

Dankzij de pitchmomenten van artiesten kun je als programmator in een korte tijd zicht krijgen op aankomende, interessante voorstellingen en leer je de artiesten en hun werk beter kennen.

- Uit de stakeholderbevraging -

WE CREËREN ZICHTBAARHEID VOOR VLAAMS CIRCUS OP TOONAANGEVENDE FESTIVALS IN HET BUITENLAND

Op basis van de positieve evaluatie van de Focus Frankrijk en Focus UK, verduurzamen we onze ambitie om internationale trajecten op te zetten gericht op

promotie, relatieontwikkeling en kennisuitwisseling. Op basis van een meerjarige kalender zetten we een langetermijnstrategie uit. Dit geeft ons de mogelijkheid om vanuit een strategisch kader te werken i.p.v. ad hoc op basis van impulsbudgetten. We geven prioriteit aan samenwerkingen die voldoen aan een aantal criteria (zie kaderstuk Strategisch kader internationale promotie). Om de impact van onze internationale initiatieven te garanderen, kiezen we gericht voor samenwerkingen met toonaangevend festivals en events met een bewezen professioneel bereik. In het buitenland werken we hiervoor telkens nauw samen met de diplomatieke Vlaamse vertegenwoordiging (DVV).

Focus Frankrijk was concreet, verbindend en met een grote internationale impact. Het effect voor zowel de deelnemende gezelschappen, circus in Vlaanderen en de internationale bekendheid van Circuscentrum lijkt me niet te onderschatten.

- Uit de stakeholderbevraging -

Strategisch kader internationale promotie

Voor de beleidsperiode 2026-2030 voorzien we minstens 3 maal een Vlaamse Focus op een strategisch internationaal festival. Aan de organisatie van een Vlaamse Focus koppelen we telkens een aantal minimumcriteria:

- minstens 3 gezelschappen krijgen een podium met aandacht voor opkomend talent. Circuscentrum maakt hier geen artistieke keuzes maar bepaalt in overleg met de festivalorganisator een manier om tot een gevarieerde selectie van voorstellingen te komen, bv. via een preselectie door een extern samengestelde jury. Daarnaast nodigen we de festivalorganisatoren voorafgaand aan de focus ook uit naar Vlaanderen om werk te ontdekken.
- elke voorstelling wordt minstens 3 maal geprogrammeerd,
- bij de communicatie van het festivalprogramma worden de activiteiten in het kader van de focus duidelijk en herhaaldelijk uitgelicht,
- aanwezigheid van een Vlaamse delegatie
- er is ruimte voor het organiseren van een netwerkactiviteit en aandacht voor Vlaams circus in het professionele programma. Dit laatste kan gaan van pitchsessies tot meer inhoudelijke, thematische sessies die het Vlaamse circuslandschap in de kijker zetten of waarbij experts uit Vlaanderen als spreker worden uitgenodigd.

Tijdens ons beleidsplanningsproces gingen we gesprekken aan met de organisatoren van Riga Cirks & Festival Re Riga! (voor samenwerking in 2026), Archaos & Biennale Internationale Des Arts Du Cirque (BIAC Marseille) (voor samenwerking in 2027) en Fira Tarréga, strategische markt voor podiumkunsten (voor samenwerking in 2028). Er werden intentieverklaringen opgemaakt met elk van deze partners (zie [Bijlage 5 Intentieverklaringen](#)) in functie van een Vlaamse focus tijdens deze festivals. Deze festivals hebben een stevige track record, richten zich tot een professioneel publiek en zijn ook sleutelmomenten waarop de internationale circussector bijeen komt. We kiezen hier enerzijds voor gevestigde

waarden, BIAC Marseille en Fira Tarréga, en een opkomende speler met internationale ambities in een minder gekende regio, Festival Re Riga! in de Baltische staat Letland. Ons strategisch kader rond internationale promotie brengen we naar de sector als Focus Catalonië, Focus Baltische-Noordse regio en Focus Frankrijk continues. De focus gaat ruimer dan enkel het tonen van Vlaams werk in het buitenland, we zetten ook in op netwerkactiviteiten en ontsluiting van de impact en ervaringen via een publicatie per focus.

WE COÖRDINEREN HET 'CIRCUSJAAR' IN 2029 MET ONDERSTEUNING VAN EVENT FLANDERS

Tussen maart 2023 en augustus 2024 vonden er een aantal verkennende gesprekken plaats met Event Flanders rond de mogelijkheid om in 2029 de handen in elkaar te slaan voor een topevenement rond circus en straatkunsten in Vlaanderen. Dit resulteerde in een principiële akkoord waarbij onder de coördinatie van Circuscentrum middelen ter beschikking zullen gesteld worden om een jaar lang de schijnwerpers gericht worden op de rijkdom, kracht en diversiteit van de Vlaamse circuskunsten. Circusjaar 2029 wordt een topevenement dat de ambitie heeft om belangrijke stappen te zetten in de beeldvorming over de circuskunsten en straatkunsten, een hefboom kan betekenen voor de verdere professionalisering en internationalisering van de sector, en Vlaanderen internationaal op de kaart zet als cultuurbestemming. In 2029 zal het Circusdecreet ook 20 jaar bestaan.

Circusjaar 2029 wordt een topevenement dat de ambitie heeft om belangrijke stappen te zetten in de beeldvorming over de circuskunsten en straatkunsten

---

Circusjaar 2029 (voorlopige werktitel)

Verkennende gesprekken resulteerden in november 2024 in een projectnota die de krijtlijnen van deze eenjarige focus op circus uitzet. De meerjarenkalender van Event Flanders werd in januari 2025 voorgelegd aan de kabinetten van Minister Gennez en Minister Depraetere. Beide kabinetten uitten zich positief over de piste van een thematische focus op circus. Van mei 2025 tot mei 2026 organiseert Event Flanders i.s.m. Circuscentrum consultatierondes en worden de belangrijkste stakeholders geïdentificeerd i.f.v. van een breder haalbaarheidsonderzoek door Event Flanders en i.f.v. het verfijnen van de doelstellingen en aanpak. In mei 2026 buigt het aanstuuringscomité van Event Flanders zich over de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek om tegen de zomer 2026, na het principiële akkoord, een bevestigd mandaat te hebben. Circuscentrum zal optreden als Lokaal Organisatiecomité (LOC) en zal voor de coördinatie van het top-circusevenement een projectteam samenstellen. Er wordt een apart budget voorzien vanuit Event Flanders voor de realisatie van het 'Circusjaar 2029'.

Doelstellingen in grote lijnen:

- We zetten in op een laagdrempelig en toegankelijk publiek aanbod van circus in Vlaanderen, zowel voor lokale bewoners als internationale bezoekers.
- We vieren de rijke circustraditie in verschillende steden en gemeenten in Vlaanderen en zetten een stap in de richting een mogelijke UNESCO-erkenning van circus als immaterieel cultureel erfgoed.
- We dragen bij aan de beeldvorming van Vlaanderen als innovatieve en creatieve hotspot in de culturele sector door nieuwe vormen van circus- en podiumkunsten te presenteren.
- We stimuleren de internationalisering van de Vlaamse circuskunsten door het organiseren van een showcasefestival in Vlaanderen, gekoppeld aan de organisatie van een internationaal congres rond een actueel thema in de circuskunsten.
- We investeren in de professionalisering van de sector door in te zetten op kennisdeling en praktijkondersteuning.
- We zoeken proactief naar samenwerkingen met flankerende beleidsvelden als sport (acrobatie, gymnastiek), onroerend erfgoed en Jeugd.
- We gebruiken het top-circusevenement als kapstok om te communiceren over relevante beleidsontwikkelingen.
- We zetten de maatschappelijke relevante circusinitiatieven waar circus wordt ingezet i.f.v. sociale en educatieve doeleinden, extra in de schijnwerpers.

WE ZETTEN IN OP HET VERHOGEN VAN **CREATIE-EN PRESENTATIEKANSEN** VIA ONZE DIGITALE KANALEN

De promowebsite circusinflanders.be fungeert als een centraal referentiepunt voor programmatoren en biedt een overzicht van de actieve circusgezelschappen in Vlaanderen en Brussel en hun creaties. De informatie is beschikbaar in het Nederlands, Engels en Frans en wordt actief gepromoot. We versterken de koppeling met Circuscentrum.be, zorgen voor een actuele première-agenda en zoeken naar een efficiënte manier om de website up-to-date te houden. De promowebsite blijft een belangrijk uithangbord voor wat Vlaanderen te bieden heeft. Daarnaast communiceren we via Circuscentrum.be, onze nieuwsbrief en onze sociale mediakanalen proactief over open calls van Vlaamse en internationale organisaties gericht op pitch-, speel- en residentiekansen.

Type activiteiten

Professioneel programma, pitchsessies, focussen, digitale communicatie,...

Belangrijkste stakeholders

Fira Tarréga, Riga Cirks, BIAC Marseille, diplomatieke Vlaamse vertegenwoordigingen, DCJM, Event Flanders, Dommelhof, PERPLX, VIERNULVIER, Miramiro, CIRKLABO, eps en kaas (websiteontwikkelaar), Pzazz,...

OD 3.2 De beeldvorming over de diverse circuspraktijk is positief veranderd

Hoewel het beeld over circus al een stuk genuanceerder en diverser is, zowel bij beleid, programmatoren als bij het brede publiek, is er zeker nog winst te boeken op dit vlak. Een te enge blik op wat circus is en kan zijn, heeft een invloed op de erkenning van circus waardoor er kansen gemist worden. Dat circus zowel een unieke vrijetijdsbesteding, een vernieuwende kunstvorm als een traditie is om te koesteren, is niet eenvoudig te communiceren maar wel cruciaal voor de erkenning van de sector en de kunstvorm. Daarom vinden we het belangrijk om acties op te zetten die de brede beeldvorming van circus binnen de cultuursector, bij het brede publiek en bij overheden kunnen bijstellen.

WE ZETTEN DE DIVERSE CIRCUSPRAKTIJK IN DE KIJKER VIA CIRCUSMAGAZINE

Circusmagazine, het tijdschrift voor de circuskunsten, is het papieren magazine van Circuscentrum dat een blik werpt op het verleden, heden en toekomst van het Vlaamse circusveld en daarbuiten. Elk nummer slaagt er telkens opnieuw in om de diverse circuspraktijk in de kijker te zetten en dit te koppelen aan kennisdeling en reflectie. De stakeholderbevraging bevestigt de grote meerwaarde die het magazine nog steeds heeft voor iedereen die actief is binnen de sector. Daarnaast is het ook een belangrijk uithangbord om circus breed uit te dragen.

Circusmagazine slaagt er telkens opnieuw in om de diverse circuspraktijk in de kijker te zetten en dit te koppelen aan kennisdeling en reflectie

---

Circusmagazine een oplage heeft van 2100 exemplaren. Het wordt verspreid via 33 gratis ophaalpunten in België en Nederland en verzonden naar meer dan 400 adressen in 8 landen (België, Canada, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië en Nederland). Het bereikt een diverse doelgroep van liefhebbers en beoefenaars tot amateurs, semi- professionals en professionals. Alle artikels worden ook online gepubliceerd.

Circusmagazine zorgt als vaste waarde voor verbinding in het veld en scoort hoog bij de sector. We blijven hier de komende jaren in investeren maar we brengen vanaf 2026 het uitgaveritme terug van vier- naar driemaal per jaar, zodat er ruimte ontstaat om aanvullend in te zetten op verdiepende reflectie via een jaarlijks verdiepende thematische cahier die verschijnt in december (zie OD 2.4).

Love circus Magazine, dit houdt onze sector samen en is mooi om te zien. Alle facetten van de sector zijn hierin ook aanwezig. Mooi gemaakt!

- Uit de stakeholderbevraging -

WE BRENGEN CIRCUS ALS KUNSTVORM EN PRAKTIJK ONDER DE AANDACHT BIJ HET BREDE PUBLIEK

Als steunpunt willen we inzetten op het vergroten van (media-)aandacht en beeldvorming rond circus bij het brede publiek. We doen dit via persberichten, posts op sociale media, maar ook door circus op twee momenten in het jaar extra in de kijker te zetten. De derde zaterdag van april haken we aan bij *World Circus Day* en sinds 2023 coördineren we de Vlaamse editie van [La Nuit du Cirque](#) onder het label *Circusnachten*. In Frankrijk bundelt het evenement jaarlijks meer dan 300 circusvoorstellingen over drie dagen in november. Ook in Duitsland en Tsjechië groeit dit initiatief gestaag. De eerste bescheiden editie in Vlaanderen kreeg aandacht in het [VRT-journaal](#). De tweede editie in 2024 verenigde 19 circusactiviteiten, 700 toeschouwers, 3 circusateliers en 10 cultuurcentra. De komende beleidsperiode zetten we in op de verdere groei en verankering van *Circusnachten* binnen het Vlaamse cultuurlandschap met aandacht voor beeldvorming via gerichte perscommunicatie, een eigen huisstijl en de verdere verspreiding van de hashtags *#ookditiscircus* en *#ruimtevoorcircus*.

WE WERKEN AAN DE BEELDVORMING ROND CIRCUS BIJ LOKALE BESTUREN EN VERHOGEN HET DRAAGVLAK

Als steunpunt blijven we inzetten op het verbeteren van de beeldvorming rond circus bij lokale besturen. Met het label ‘Circusvriendelijke gemeente’ zetten we jaarlijks een gemeente in de kijker die een circusvriendelijk beleid voert. We hebben hierbij aandacht voor de ontvangst van reizende circussen, voor de ondersteuning die de gemeente geeft aan artiesten, atelierwerking en festival, voor de toegang van circusactoren tot lokale reglementen, de aanwezigheid van geormerkte subsidies voor circus en/of een circusbeleid, enz. .. Op deze manier zetten we circus in een positief daglicht bij lokale besturen en delen we inspirerende good practices. De verkiezing zal plaatsvinden in het voorjaar en de uitreiking wordt gekoppeld aan *World Circus Day*. Daarnaast zetten we het hele jaar door in op het sensibiliseren van gemeenten rond het ondersteunen en ontvangen van circus (zie OD 4.3).

Met de ‘Circusvriendelijke gemeente’ zetten we jaarlijks een gemeente in de kijker die een circusvriendelijk beleid voert

---

Type activiteiten

Circusmagazine, Engelstalige publicaties, communicatiecampagnes,...

Belangrijkste stakeholders

Circostrada, eps en kaas (websiteontwikkelaar), redactieraad Circusmagazine, schrijvers, vertalers, programmatoren, circusateliers, Wintercircus, Animatie-Studio GROM, Mastershot, Folio, perscontacten,...

Waar en hoe meten we succes?

Hieronder lees je de indicatoren voor de strategische doelstelling *De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot* voor de beleidsperiode 2026-2030.

Tabel 4: Indicatoren SD3

<p>Indicator SD3 De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot.</p>
<p>Er is bijgedragen aan de uitbreiding van presentatiekansen voor Vlaams circus.</p> <ul style="list-style-type: none">
→ Het aantal initiatieven in het kader van Circusnachten groeit jaarlijks t.o.v. de nulmeting in 2024.
→ Tijdens de beleidsperiode werden minstens 3 Vlaamse focussen georganiseerd in het buitenland.
→ We peilen naar de impact van de Vlaamse focussen.
→ Er wordt jaarlijks een professioneel programma aangeboden gericht op programmatoren.
→ Tijdens de beleidsperiode werd er een Circusjaar georganiseerd.
→ We brengen de evolutie van de circusprogrammatie op Vlaamse festivals, culturele centra en kunsthuisen in kaart.
<p>Er is bijgedragen aan het doorbreken van een stereotiepe beeldvorming rond circus.</p> <ul style="list-style-type: none">
→ Er is een toolkit opgeleverd rond #ookditiscircus en #ruimtevoorcircus.
→ Het gebruik van de #ookditiscircus en #ruimtevoorcircus wordt in kaart gebracht.
→ Jaarlijks worden er 3 nummers van Circusmagazine verspreid onder een divers doelpubliek.
→ We maken jaarlijks een overzicht van berichtgeving over circus in media.
→ Er wordt jaarlijks een gemeente uitgelicht als ‘circusvriendelijke gemeente’.
<p>Algemeen voor deelnemers die intekenen op een activiteit georganiseerd door Circuscentrum:</p> <ul style="list-style-type: none">
→ We peilen bij deelnemers naar de algemene tevredenheid en impact van deelname.
→ We rapporteren jaarlijks het bereik van onze aangeboden activiteiten.

Strategische doelstelling 4

Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn ruimere ecosysteem

De circuspraktijk ontwikkelt zich in relatie tot verschillende contexten en kaders. Duurzaam kansen versterken voor circus kan alleen als ook de ruime omgeving bijdraagt aan een 'circusvriendelijk klimaat' en de sector zelf goed samenwerkt en verweven is. Het spreekt voor zich dat we vanuit onze platformfunctie spelers van binnen en buiten de sector samenbrengen - zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau - en zorgen voor kruisbestuiving en kennisuitwisseling. Daarnaast blijven we als belangrijkste pleitbezorger en bondgenoot van de sector zowel beleidsmakers als andere sectoren uitnodigen om circus de aandacht te geven die het verdient en nodig heeft. De komende jaren hebben we hierbij bijzondere aandacht voor verlinking met het beleidsdomein onderwijs en de lokale besturen.

OD 4.1 Circusactoren maken deel uit van een breed en divers (cultureel) netwerk

De professionalisering van de circussector kreeg de afgelopen 15 jaar een boost. Dankzij de impulsen van het Circusdecreet kon de sector zich ontwikkelen als een onderling sterk samenhangend ecosysteem. Door in te zetten op sectorbrede bijeenkomsten, netwerkmomenten en verbindende activiteiten in binnen- en buitenland, bouwt Circuscentrum mee aan een fijnmazig rizoom van verbindingen binnen de (internationale) circusgemeenschap. Daarnaast willen we de komende jaren de blik ook naar buiten richten en werk maken van een sterkere positionering binnen het bredere cultuur- en kunstveld.

WE CREËREN SECTORBREDE EN CROSS-SECTORALE KRUISPUNTEN VOOR ONTMOETING

De overlegfora die we organiseerden in de vorige beleidsperiode werden door de sector sterk gewaardeerd als momenten voor kennisuitwisseling tussen peers. Bij de stakeholderbevraging verschenen deze overlegplatformen zowel bij tevredenheid van het aanbod als noden voor de toekomst telkens bovenaan. Tegelijkertijd kwam uit de stakeholderbevraging ook naar voren dat de professionaliteit van deze bijeenkomsten en de bredere ontsluiting van wat er besproken wordt beter kan. We kiezen ervoor om de komende jaren te werken vanuit een thematische agenda van waaruit we verschillende partijen samenbrengen met meer aandacht voor inhoudelijke verdieping en kijken hierbij ook over de muurtjes. Met een jaarlijkse ‘Staat van het circus’ brengen we de sector bijeen en staan stil bij de belangrijkste noden en evoluties.

We halen de banden aan met Wallonië door programmatoren, gezelschappen en artiesten uit beide landsdelen samen te brengen en gaan hiermee van start in 2026 in samenwerking met Wallonie-Bruxelles Théâtre Danse. Daarnaast zetten we ook verder in op nauwere samenwerking met Nederland door de jaarlijkse bilaterale uitwisseling te faciliteren.

In 2029 trekken we alle registers (internationaal) open via de organisatie van een ‘circusjaar’ i.s.m. Event Flanders.

Met een jaarlijkse ‘Staat van het circus’ brengen we de sector bijeen en staan stil bij de belangrijkste noden en evoluties

---

WE VERSTERKEN DE INTERNATIONALE CONNECTIES VIA BESTAANDE NETWERKEN EN REGIOVERKENNINGEN

Er bestaan verschillende netwerken die de ambitie hebben om het circuslandschap over de landsgrenzen heen te verbinden en dit voor verschillende segmenten. Circuscentrum is actief lid van EYCO (European Youth Circus Organisation) als

overkoepelend netwerk dat zich richt op het bevorderen en ondersteunen van jeugdcircus in Europa, Caravan Circus Network als internationaal netwerk van jeugd- en sociale circusscholen, FEDEC (International Network for Professional Circus Education) als Europees netwerk voor professionele circusopleidingen, INCAM (International Network of Circus Arts Media Projects) als netwerk van media die content creëren over circus, en tenslotte Circostrada als Europees netwerk voor hedendaags circus en straattheater.

Als programmator van Plein de Cirque biedt deelname aan de Vlaamse delegatie naar FRESH #5 me een unieke kans om nieuwe outdoor circusvoorstellingen te ontdekken en te prospecteren. Nog belangrijker is het verdiepen in participatieve praktijken, zodat ik inspiratie kan opdoen en deze kan toepassen binnen ons festival. Ik wil hier graag leren van andere organisaties die hierin verder staan. Tot slot is dit een uitstekende gelegenheid om mijn netwerk uit te breiden en kennis te maken met het Circostrada-netwerk.

- Tom Landeloos -

Al deze netwerken functioneren op hun eigen manier en zijn een kweekvijver voor kruisbestuivingen die bijdragen aan vernieuwing binnen en versterking van de sector. Onze lidmaatschappen zorgen ervoor dat we vinger aan de pols houden met wat er leeft op internationaal niveau, kunnen inspelen op opportuniteiten voor samenwerking en zichtbaarheid creëren voor het Vlaamse circusveld op de activiteiten die de netwerken organiseren. Op die manier benutten we maximaal de expertise van deze netwerken in functie van de Vlaamse sector.

Een mooi voorbeeld van krachtenbundeling met de internationale netwerken, was bij de organisatie van de conferentie *Circus – a safe(r) space for danger* in 2024. De internationale netwerken vormden daar een klankbord bij het uitwerken van het driedaagse programma én zorgden voor een brede internationale uitwisseling. We zien het als onmisbaar deel van onze opdracht om bruggen te bouwen met het internationale circusveld en zullen deze actieve en centrale rol blijven opnemen in de toekomst.

Niet alle Vlaamse circusactoren zijn even vertrouwd met de internationale context. Daarom zetten we vanuit onze platformfunctie in op kansen voor netwerkontwikkeling

---

Niet alle Vlaamse circusactoren zijn even vertrouwd met de internationale context. Daarom zetten we vanuit onze platformfunctie in op kansen voor

netwerkontwikkeling en kennisuitwisseling zodat Vlaamse circusactoren deel kunnen uitmaken van een internationaal netwerk van professionals en een beter inzicht hebben in het internationale circusveld. Dit doen we door het organiseren van delegatie- of studiebezoeken gericht op het verkennen van een regio, al dan niet gekoppeld aan een festival, of het toeleiden naar een internationaal netwerk door collectieve deelname aan activiteiten georganiseerd door het netwerk (bv. FRESH STREET/ FRESH CIRCUS van Circostrada, NICE meeting van EYCO, FEDEC encounters,...).

Het waren drie bijzonder interessante dagen - intens en inspirerend. Meestal ben je als programmator vooral bezig met het bekijken van veel voorstellingen, maar deze keer leerde je ook organisaties kennen en hete hangijzers bespreken. Het viel me op hoe het Verenigd Koninkrijk op bepaalde vlakken al veel verder staat dan wij in Vlaanderen, vooral als het gaat om inclusie en veiligheid.

- Martine Linaer, Study Visit UK -

WE ONDERHOUDEN CONTACT MET KENNIS- EN ONDERZOEKSCENTRA EN ZETTEN IN OP UITWISSELING

We gaan in gesprek met relevante onderzoekers, vakgroepen en opleidingen en bieden hen actief onze expertise aan. Door deze samenwerking willen we circus meer op de radar zetten binnen bredere cultuurwetenschappelijke en artistieke onderzoeksvelden. We halen de banden aan met academische partners en -opleidingen om hen inhoudelijk te inspireren met de onderzoeksagenda als vertrekpunt.

Via het OnderzoeksPlatform Cultuur (OPC) zet Circuscentrum ook in op uitwisseling met de andere Vlaamse steunpunten en het Departement Cultuur, Jeugd en Media rond cultuuronderzoek. Daarnaast gaan we gerichte samenwerkingen aan met andere steunpunten i.f.v. bundeling van expertise. Zo is Meemoo een partner bij het bewaren van content, werken we samen met Kunstenpunt rond het updaten van een première kalender podiumkunsten, biedt CEMPER ondersteuning bij de aanvraag rond de erkenning van circus als immaterieel erfgoed, is Cultuurloket onze belangrijkste partner rond zakelijke en juridisch advies,...

Type activiteiten

Studiebezoeken, delegatiebezoeken, gerichte deelname aan internationale sectormomenten als vertegenwoordiger, netwerkmomenten, sectorbrede ontmoetingsdagen, reflectieprogramma's,...

Belangrijkste stakeholders

FEDEC, Circostrada, EYCO, Caravan Circus Network, CARP, INCAM, Wallonie-Bruxelles Théâtre Danse, internationale partners, diplomatieke Vlaamse vertegenwoordigingen (DVV), de circussector,...

OD 4.2 De circusgemeenschap is versterkt om haar cultuur te borgen

Circuscultuur is niet enkel iets van gisteren, het is evenzeer iets van vandaag en van morgen. Of je nu een circusbeoefenaar bent in een atelier, of een (internationaal) toerende circusprofessional, iedereen maakt deel uit van de brede, diverse gemeenschap die zorg draagt voor het levend houden van de circuscultuur in Vlaanderen. Hoewel Circuscentrum binnen het Circusdecreet geen expliciete opdracht heeft met betrekking tot erfgoedbeleid, vinden we het belangrijk om een coördinerende rol op te nemen bij het borgen van de circuscultuur in al zijn verschijningsvormen. Op die manier bouwen we sterke connecties tussen al wie actief is binnen het brede circusveld, waarbij we aandacht hebben voor verschillende praktijken, perspectieven en gebruiken. Voor de realisatie van deze doelstelling beroepen we ons op de waardevolle expertise van erfgoedpartners.

WE LEGGEN DE BASIS VOOR DE ERKENNING VAN CIRCUS ALS IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED IN VLAANDEREN

Circuscentrum zet zich actief in voor het borgen van de circuscultuur als immaterieel erfgoed. Samen met CEMPER werken we aan een traject dat moet leiden tot een officiële erkenning van circus op de Inventaris Vlaanderen voor immaterieel cultureel erfgoed tegen 2027. We ondersteunen en faciliteren bijeenkomsten waar de circusgemeenschap samenkomt om het erkenningsdossier op te stellen en borgingsacties zichtbaar te maken. We geloven sterk in de meerwaarde van deze erkenning die niet alleen de zichtbaarheid van circuscultuur vergroot, maar ook deuren opent naar bredere maatschappelijke erkenning en ondersteuning. We willen gedurende het proces de sector breed mobiliseren en het proces benutten om bruggen te bouwen binnen de praktijkgemeenschap die de grenzen tussen verschillende circusvormen overstijgen.

Circuscentrum bewaakt de timing, coördineert het proces om tot een concreet resultaat te komen en maakt na de erkenning werk van de jaarlijkse rapportering. Een volgende stap is het onderzoeken van de mogelijkheden voor een UNESCO-erkenning samen met andere landen.

De erkenning van circus als immaterieel erfgoed vergroot de zichtbaarheid van circuscultuur én opent deuren naar bredere maatschappelijke erkenning

---

WE ZETTEN IN OP EEN AANTAL CONCRETE BORGINGSACTIES EN MAKEN DEZE ZICHTBAAR

Hoewel Circuscentrum geen erfgoedorganisatie is, willen we ons inzetten voor het borgen en de zichtbaarheid van circuserfgoed via o.a. archiefzorg, communicatie en sensibilisering. Binnen het traject rond de erkenning van circus als immaterieel cultureel erfgoed wordt onderzocht en in kaart gebracht wat de noden zijn

circuserfgoed en welke acties nodig zijn om circuserfgoed duurzaam te borgen. De omgang met en het borgen van immaterieel erfgoed vertrekt vanuit de erfgoedgemeenschap. Daarom wordt in samenspraak met de erfgoedgemeenschap onderzocht welke borgingsacties Circuscentrum zelf kan ondernemen en waar een ondersteunende rol kan worden opgenomen. We doen dit in overleg met erfgoedpartners (bv. CEMPER).

Mogelijke borgingsacties zijn:

- Archiefzorg. We maken de circussector bewust van het belang van goed archiefbeheer en verwijzen door naar gespecialiseerde experts. Hier bouwen we verder op de ervaringen uit het traject rond het nalatenschap van Circus Ronaldo.
- Communicatie omtrent Circuserfgoed. We communiceren breed over de waarde en het belang van circuserfgoed.
- Sensibiliseren. We zetten sensibiliseringsacties op binnen de circussector over het belang van erfgoed en borgingsacties.
- Documenteren: We onderzoeken hoe circus-erfgoedpraktijken gedocumenteerd kunnen worden.

WE CAPTEREN EN ARCHIVEREN CIRCUSVOORSTELLINGEN

We capteren en archiveren circusvoorstellingen om ze voor de toekomst veilig te stellen. Als contentpartner van Meemoo engageren we ons om jaarlijks drie circusvoorstellingen deskundig in beeld te brengen en te archiveren. Hiervoor werken we samen met een filmmaker en maken we de nodige juridische afspraken met artiesten, zodat het materiaal correct gearchiveerd en ontsloten kan worden. We ontwikkelen criteria om te bepalen welke voorstellingen gecaptreed moeten worden en werken aanvullend op wat er in de sector hierrond reeds gebeurt.

Type activiteiten

Werkgroepen, ontwikkeling leidraad, documenteren en ontsluiten van borgingsacties, adviesgesprekken, andere concrete borgingsacties (die deel zullen uitmaken van de erkenningsaanvraag),...

Belangrijkste stakeholders

CEMPER, Meemoo, Huis van Alijn, Faro, Archiefpunt, erfgoedcellen, andere erfgoedorganisaties, onderzoekers, de circussector,...

OD 4.3 Circus wordt erkend binnen de bredere cultuursector én binnen andere beleidsdomeinen.

We zijn geen belangenbehartiger voor het circusveld, wel een bondgenoot. Daar waar het past binnen onze opdracht en mandaat, willen we voluit gaan voor het uitnodigen van beleidsmakers in cultuur en andere sectoren om bij te dragen aan een circusvriendelijk klimaat. Er zijn heel wat uitdagingen en 'werven' op dit vlak. In tal van federale, Vlaamse en lokale regelgeving zien we – vaak onbedoelde en ongewenste - hindernissen voor circus. Door het gesprek aan te gaan en info te verstrekken,

kunnen mogelijke barrières weggewerkt worden. We zetten het groeiend aantal good practices in de kijker en leveren ook proactief voorstellen aan met het oog op de verdere erkenning en ondersteuning van de circuskunsten.

WE VERSTERKEN HET DRAAGVLAK VOOR CIRCUS BIJ LOKALE BESTUREN

Hoewel sommige steden en gemeenten het verbindende en creatieve potentieel van circus ten volle omarmd hebben, ontbreekt de circusreflex nog bij heel wat lokale besturen. In samenwerking met de VVSG willen we circus hoger op de lokale agenda zetten en zorgen voor meer draagvlak. We blijven onze inspanningen ten aanzien van lokale besturen verderzetten door o.a. de toolbox lokaal circusvriendelijk beleid die we in 2023 lanceerden, te reactiveren en het potentieel ervan nog beter te benutten. We vullen de toolbox aan met checklists en inspirerende praktijken.

Jaarlijks versturen we een omzendbrief waarmee we actuele noden en bekommernissen onder de aandacht brengen onder de noemer #ruimtevoorcircus. Het gaat hierbij zowel over investeringen in fysieke locaties als toegang tot reglementen en zichtbaarheid binnen de communicatie over het aanbod. We hebben hierbij in het bijzonder aandacht voor reizende tentcircussen en circusartiesten die in openlucht spelen.

WE DRAGEN BIJ AAN BELEIDSONTWIKKELING EN SENSIBILISERING

Niet enkel op lokaal niveau is er nood aan verdere sensibilisering van het beleid. Ook op federaal en Europees niveau is er nog een weg af te leggen. Maatregelen zoals het kunstwerkattest of de taxshelter zijn niet steeds aangepast aan de realiteit van de circussector en aanvragen worden door te beperkte kennis van de sector niet naar waarde geschat. We nemen actief onze rol op om de positie van circus te versterken in dialoog met overheden en beleidsinstanties.

Ter voorbereiding van de aangekondigde evaluatie van het Circusdecreet op Vlaams niveau werken we aan een inhoudelijke analyse. We onderzoeken hoe bestaande beleidsinstrumenten geoptimaliseerd kunnen worden om de ondersteuning van de circussector te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Op lokaal vlak geven we input en inspiratie aan besturen om onbedoelde drempels in regelgeving weg te werken en om specifieke impulsen te geven voor een dynamisch lokaal circusbeleid.

WE ONDERZOEKEN MOGELIJKHEDEN VOOR VERANKERING VAN CIRCUS BINNEN ONDERWIJS EN ANDERE BELEIDSDOMEINEN

Om circus als kunstvorm en veelzijdige praktijk sterker op de kaart te zetten, brengen we het onder de aandacht bij andere beleidsdomeinen. De integrale ondersteuning van het circusecosysteem via één decreet dat volledig gefinancierd wordt door Cultuur, heeft onmiskenbaar geleid tot een sterke onderlinge samenhang en dynamiek. Er is een grote samenhang tussen pedagogische en artistieke praktijken en er wordt minder onderscheid gemaakt tussen amateurs en professionals. Wel moeten

we meer dan anderen waakzaam zijn om ook voldoende connecties te leggen met wat buiten het zorgvuldig uitgebouwde ecosysteem valt.

De afgelopen jaren werd het opleidingsaanbod voor professionals verder uitgebreid binnen de kaders van het eigen decreet. Door de groei van de sector is het aangewezen om de komende jaren het gesprek aan te gaan met het beleidsdomein onderwijs. We willen onderzoeken welke impact de geringe verankering binnen onderwijs – op verschillende niveaus - kan hebben op de verdere ontwikkeling van de sector. Het inrichten van een hogere opleiding kan een belangrijke rol spelen in de instroom en professionalisering van circusartiesten én op de erkenning en positie van de circuskunsten binnen beleid en binnen de bredere kunstensector.

We verkennen de link met andere sectoren als onderwijs en welzijn

---

We gaan in gesprek met het domein onderwijs rond de wenselijkheid en haalbaarheid van een masteropleiding circus/optie circus binnen een bestaand curriculum podiumkunsten in Vlaanderen, van verankering van circus binnen het secundair onderwijs en verankering van de aandacht voor circus binnen bestaande opleidingen die zich richten op de brede cultuursector zoals cultuurmanagement. Daarnaast verkennen de link met andere beleidsdomeinen als welzijn en sport. Circus combineert fysieke vaardigheden, expressie en gemeenschapsvorming, waardoor het zowel binnen sportbeleid als welzijnsinitiatieven een waardevolle rol kan spelen.

Type activiteiten

Gesprekken met verschillende onderzoeks- en vakgroepen, presentatie van circus binnen vakken ‘veldverkenning’, omzendbrieven, sensibiliserende initiatieven,...

Belangrijkste stakeholders

VVSG, lokale besturen, Vlaamse Hogescholen Raad, kunstopleidingen, Departement Onderwijs, onderzoekgroepen binnen hoger onderwijs,...

Waar en hoe meten we succes?

Hieronder lees je de indicatoren voor de strategische doelstelling *Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn bredere ecosysteem* voor de beleidsperiode 2026-2030.

Tabel 5: Indicatoren SD4

Indicatoren SD4 Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn bredere ecosysteem
Er is bijgedragen aan het verbreden van het netwerken van het netwerk van Vlaamse circusactoren.

- Er heeft jaarlijks een ‘Staat van het Circus’ bijeenkomst plaatsgevonden met aanwezigheid van de brede sector én externe stakeholders.
- Tijdens de beleidsperiode werden er minstens 6 (internationale) netwerk verbredende activiteiten georganiseerd.
- Er is een betrokken groeiende circusgemeenschap op social media.

Er is bijgedragen aan het versterken van het draagvlak voor circus.

- Er werd een traject gelopen om een aanvraag voor de Inventaris Vlaanderen van het immaterieel erfgoed in te dienen.
- Er is inspirerend en ondersteunend materiaal beschikbaar rond het borgen van circuserfgoed.
- Er is een overzicht van het aantal contacten met lokale besturen en aantal besturen die kennis hebben gemaakt met de toolbox Circusvriendelijk Beleid.
- We hebben de nood en de haalbaarheid rond het aanbieden van een hogere opleiding voor circuskunsten binnen Vlaanderen onderzocht.

Algemeen voor deelnemers die intekenen op een activiteit georganiseerd door Circuscentrum:

- We peilen bij deelnemers naar de algemene tevredenheid en impact van deelname.
- We rapporteren jaarlijks het bereik van onze aangeboden activiteiten.

Aftoetsing beoordelingscriteria

Tabel 6: Aftoetsing van de beoordelingscriteria

Beoordelingscriteria	Toelichting	Meer info in:
(1) de kwaliteit van de aanwezige expertise;	Sinds Circuscentrum in 2021 erkend werd als sectoraal steunpunt, werd er bewust geïnvesteerd in de uitbouw van een sterk en complementair team. Hierbij werd de eerdere aanbeveling van de beoordelingscommissie ter harte genomen: er werd in kaart gebracht welke expertise nodig is om onze rol als steunpunt kwalitatief en duurzaam op te nemen, en waar er versterking nodig was. Op basis van onze kerntaken en ambities werden duidelijke functieprofielen opgesteld met aandacht voor een beter evenwicht voor het opnemen van de decretale taken en voor profielen met diverse achtergronden en competenties. Vandaag vormen we een team waar de juiste competenties en kennis samenkomen. De profielen vullen elkaar goed aan en maken het mogelijk om flexibel in te spelen op de noden van het werkveld. We hechten veel belang aan diversiteit binnen het team – niet alleen op vlak van gender en leeftijd, maar ook qua professionele ervaring en inhoudelijke expertise. Die mix zorgt voor frisse perspectieven en versterkt onze werking.	Zakelijk plan Personeelsplan, pp. 115-125
(2) de manier waarop de doelstelling (ondersteuning van de circussector) en de vier kerntaken worden opgenomen;	Op basis van de bevindingen van de stakeholderbevraging stellen we onze ondersteuning van de circussector en de invulling van de decretale taken scherp. Wat praktijkondersteuning betreft, bouwen we verder op het bestaande aanbod en vullen we dit aan met nieuwe acties die inspelen op actuele noden uit het veld. Voor praktijkontwikkeling zetten we gericht in op onderzoek, waarvoor we structureel werkingsbudget voorzien, en verdiepen we reflectie binnen de sector. Ook onze rol in beeldvorming en promotie scherpener we aan, onder meer door structureel werkingsbudget te reserveren voor internationale promotie en samenwerking. De platformfunctie zien we als een rode draad doorheen de drie andere decretale taken. De oproep om sterker op te treden als initiator en facilitator — en minder als uitvoerende actor — hebben we ter harte genomen.	Beleidsplan Deel 3 Strategisch kader, pp. 38-72 Zakelijk plan Financieel plan, pp. 104-111 Communicatieplan, pp. 134-148
	Vanuit deze herijking geven we de vier decretale kerntaken invulling.	

	<p>Praktijkondersteuning: toegankelijk en op maat van de sector We bieden zowel een vast als variabel aanbod aan om antwoord te bieden op praktijkvragen. Dit aanbod is laagdrempelig en afgestemd op de specifieke behoeften van de circussector met aandacht voor kwetsbare spelers. We houden de vinger aan de pols zodat we flexibel kunnen inspelen op actuele noden en evoluties door bij te sturen waar nodig. We zetten in op bereikbaarheid (online of in person) en eerstelijnsadvies. We zorgen voor een toegankelijke ontsluiting van relevante kennis en waar nodig verwijzen we gericht door naar andere kennispartners om professionals optimaal te ondersteunen in hun ontwikkeling en doorstroom in de sector.</p>	
	<p>Praktijkontwikkeling: verdiepend en kennis gedreven Wij zetten in op een kennis gedreven aanpak met een gerichte onderzoeksagenda waarin onderzoeksnoden voor de sector worden gebundeld. We verzamelen kerncijfers en brengen ontwikkelingen in kaart. We stimuleren academische en cultuuronderzoekers om circus op de radar te zetten. Via een toegankelijke kennisdatabank ontsluiten we relevante kennis en we bevorderen kennisdeling met diverse formats, zoals publicaties, bijeenkomsten en digitale toolboxes. We stimuleren reflectie door verdiepende content te ontwikkelen en te ontsluiten.</p>	
	<p>Beeldvorming en promotie: krachtig en onderscheidend We hanteren een krachtige en integrale aanpak om de beeldvorming rond circus te versterken en circus te promoten. Onze communicatietools en evenementen hebben een sterke, herkenbare visuele identiteit die de eigenheid van de sector weerspiegelt. We streven naar een genuanceerde en inclusieve representatie van circus en benadrukken de veelzijdigheid, kracht en impact van circus bij diverse stakeholders. Via een doordachte aanpak zetten we de sector in al zijn diversiteit in de kijker, zowel in binnen- als buitenland.</p>	
	<p>Platform: verbinder voor het circusveld, lokaal en internationaal We brengen spelers binnen het circusveld samen en leggen actief verbindingen met andere sectoren en beleidsdomeinen, met oog voor kruisbestuiving en samenwerking. Onze activiteiten creëren zowel ruimte voor informele ontmoetingen als diepgaande inhoudelijke uitwisselingen. Daarnaast versterken we de gemeenschap ook digitaal, door een dynamisch platform te bieden waar kennisdeling, interactie</p>	

	<p>en samenwerking centraal staan. Onze rol als verbinder loopt als een rode draad doorheen de drie voorgaande decretale taken.</p>	
<p>(3) de mate waarin je werking inspeelt op de noden van de circuskunst, op de beheerders ervan en op andere actoren in het circusveld;</p>	<p>Om onze beleidsnota te funderen in de realiteit van het veld, brachten we de noden van de sector in kaart (zie beoordelingscriterium 7). Op basis hiervan scherpen we onze werking aan in beleidsperiode 2026-2030.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onze strategische lijnen zijn gekoppeld aan de noden van de sector • De professionalisering van de sector en de duurzame ontwikkeling van de circuskunsten staan centraal binnen onze werking (zie Missie) • Onze rol is die van verbinder – facilitator – inspirator <p>Hieronder we brengen we in grote lijnen deze noden samen en maken we voor elke strategische doelstelling zichtbaar op welke noden die inspeelt.</p>	<p>Beleidsplan Deel 2 De keuzes en de kern, pp. 25-35</p>
	<p>Strategische doelstelling 1 Circusactoren zijn slagkrachtig en competent</p> <div style="display: flex; align-items: flex-start;"> <div style="margin-right: 20px;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor instromers met diverse profielen en kleinere structuren • Ondersteuning professionele ontwikkeling via een gelaagd en gediversifieerd aanbod • Bestendigen bestaand ondersteuningsaanbod (infosessies, schrijftafels, pedagogische en veiligheidsvormingen) • Uitbreiden ondersteuningsaanbod naar thema en profiel (spreiding, zakelijke expertise, werkgeverschap & aanwerving...) • Betere ontsluiting van kennis (eerstelijnsinformatie) • Consequentere monitoring noden en vragen van de sector • Betere bereikbaarheid en duidelijke aanspreekpunten voor informatie en advies </div>	<p> Noden uit Landschaps-tekening Circus</p> <p> Noden uit Stakeholderbevraging/evaluatie</p>
	<p>Strategische doelstelling 2 De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd</p>	

	 <ul style="list-style-type: none"> • Versterken van structurele kennisopbouw en kritische dialoog • Suggesties voor onderzoek uit de Landschapstekening Circus meenemen op de onderzoeksagenda daar waar relevant • Aandacht voor reflectie <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • Investeren in en ondersteunen bij onderzoek • Systematisch dataverzameling en -ontsluiting over en naar de sector • Inzetten op monitoring en impactmeting 	
	<p>Strategische doelstelling 3 De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdragen aan de internationale dynamiek van de sector • Doorbreken van stereotiepe beeldvorming en kracht van circus uitdragen bij het brede publiek en stakeholders <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • Bestendigen promotionele initiatieven, internationale uitwisselingen en professionele programma's (pitchsessies...). • Grotere transparantie rond internationale promotiestrategie initiatieven en consequentere impactmeting • Stimuleren van cross-over denken om een nieuw segment programmatoeren te bereiken en de circusmarkt te diversifiëren. • Opstarten van verdiepende reeks cahiers als aanvulling op Circusmagazine 	

	<p>Strategische doelstelling 4 Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn ruimere ecosysteem</p> <div style="display: flex; align-items: flex-start;"> <div style="margin-right: 20px;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> • Analyse in functie van optimaliseren decretale mogelijkheden • Verankering circus binnen onderwijs en andere beleidsdomeinen <hr style="border-top: 1px dashed #ccc;"/> <ul style="list-style-type: none"> • Bestendigen en professionaliseren van sectorale en cross sectorale overlegmomenten als brugfunctie tussen verschillende actoren • Inspanningen als pleitbezorger voor de sector continueren (erkenning circus als kunstvorm, beleidssensibilisering...) • Rol scherpstellen bij toeleiden sector naar internationale netwerken • Bestendigen internationale uitwisselingen en faciliteren en internationaal (net)werken. • Verderzetten inspanningen rond traject immaterieel erfgoed. </div>	
<p>(4) de schaalgrootte en landelijke reikwijdte van je werking;</p>	<p>Circuscentrum werkt vanuit Gent, maar heeft een werking die reikt over heel Vlaanderen en Brussel. Onze activiteiten stoppen niet aan de taalgrens. We halen opnieuw de banden aan met het circusveld in Franstalig België opnieuw aan. Met deze aanpak zorgen we ervoor dat onze werking schaalbaar is, breed gedragen wordt en in alle delen van het land voelbaar is.</p>	<p>Beleidsplan Deel 2 De keuzes en de kern, pp. 33-35 Deel 3 Strategisch kader, p. 65</p>
<p>(5) de samenwerking en netwerking, zowel binnen Vlaanderen als internationaal;</p>	<p>In deze beleidsnota gaan we ter realisatie van bepaalde doelstellingen gericht samenwerkingen aan</p> <p>In Vlaanderen (OD 1.1 en OD 1.2) Internationaal (OD 1.1, OD 2.4 en OD 3.1)</p> <p>Daarnaast zijn er een aantal operationele doelstellingen die zich specifiek richten op het versterken van het netwerk van het Vlaamse circusveld zowel binnen Vlaanderen als internationaal (OD 3.1, OD 4.1, OD 4.3).</p>	<p>Beleidsplan Deel 3 Strategisch kader, pp. 39-43 pp. 40, 53, 57-60 pp. 57-60, 65-67, 69-71</p>
<p>(6) de manier waarop je ondersteuning biedt aan de</p>	<p>Vanuit onze rol als steunpunt dragen we bij aan de verhoging van de kwaliteit van de circuskunst en de versterking van de sector. Dit doen we door te ondersteunen, connecties te versterken, kennis te</p>	<p>Beleidsplan Ons plan in een oogopslag, p.10</p>

<p>doelstelling van het Circusdecreet om de kwaliteit van de circuskunsten in Vlaanderen te verhogen en een groter en diverser publiek te bereiken, door stimulering, ondersteuning en kansen te bieden op verdere ontwikkeling, ontplooiing en groei.</p>	<p>ontwikkelen en te bundelen en circus breed uit te dragen. De missie van Circuscentrum sluit nauw aan bij de doelstelling van het decreet. Als belangrijkste bondgenoot van de sector zetten we simultaan in op verschillende actielijnen.</p>	<p>Deel 2 De keuzes en de kern, p. 33</p>
<p>(7) de mate waarin je de noden van organisaties en stakeholders uit je doelgroep, in kaart hebt gebracht via sectorbrede bevraging, én de mate waarin je werking en beleidsnota een antwoord biedt op die noden;</p>	<p>Om onze beleidsnota te funderen in de realiteit van het veld, brachten we de noden van de sector in kaart. We deden dit via een anonieme online stakeholderbevraging, een reeks verdiepende gesprekken met diverse stakeholders en een SWO-ART analyse. Op basis daarvan scherpsten we onze missie en visie aan, bepaalden we prioritaire werkdomeinen, en formuleerden we strategische doelstellingen die inspelen op concrete noden. Voor meer toelichting over de mate waarin onze werking en beleidsnota een antwoord bieden op die noden verwijzen we naar beoordelingscriterium 3.</p>	<p>Beleidsplan Deel 1 Contextanalyse pp. 11-24 Bijlage 3 Overzicht verdiepende stakeholdergesprekken Deel 2 De keuzes en de kern pp. 26-32 Zakelijk plan Personeelsplan, pp. 115-125</p>
<p>(8) en naast de kwaliteit van het zakelijke beheer ook de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van je begroting. Daarin toon je de noodzaak aan van een</p>	<p>Kwaliteit zakelijk beheer Tijdens de beleidsperiode 2021–2025 werd gericht geïnvesteerd in de opbouw van een complementair team, afgestemd op onze steunpuntfunctie. Voor de nieuwe periode voorzien we geen uitbreiding, maar behouden we het team op volle sterkte. Interne kwaliteitszorg is structureel verankerd via een jaarlijkse IKZ-scan. Daarnaast biedt ons vormingsbeleid medewerkers systematisch kansen tot bijscholing, wat bijdraagt aan continuïteit en professionalisering.</p>	<p>Financieel plan Personeelskosten, pp. 83-88 Personeelsplan Organisatiestructuur/functieprofielen medewerkers pp.115-125 Medewerkersbeleid pp. 127-129</p>

subsidie-enveloppe, waarbij je rekening houdt met de ontvangsten uit je werking.

Begroting: haalbaarheid en realiteitsgehalte

De meerjarenbegroting is analytisch opgebouwd en gekoppeld aan de strategische doelstellingen zoals in het beleidsplan. De werkingsmiddelen bij de vier strategische doelstellingen zijn gedetailleerd begroot op basis van de geplande acties. De evolutie van de personeelskost is duidelijk in kaart gebracht en gekoppeld aan de strategische doelstellingen. De meerjarenbegroting geeft ook inzicht in de opbrengsten en houdt rekening een verwachte stijging van de levensduurte.

Noodzaak subsidie-enveloppe

We vragen een gemotiveerde verhoging van onze structurele werkingsmiddelen ten opzichte van de vorige beleidsperiode. Deze vraag komt voort uit de noodzaak om onze werking te bestendigen en toekomstgericht te versterken.

Interne Kwaliteitszorg

Verdere investeringen

pp.131-133

Bijlage 8

[IKZ-scan: analyse interne processen van de organisatie](#)

Financieel plan

Toelichting bij de

meerjarenbegroting

pp. 81-103

Motivering van de meervraag

pp. 104-111

Financieel beleid,

pp. 112-114

DEEL

4

ZAKELIJK PLAN

Financieel plan

Inleiding

In het financieel meerjarenplan vertalen we onze inhoudelijke werking in cijfers. Het is een realistische inschatting van het budget dat minimaal nodig is om onze rol en opdrachten als steunpunt te kunnen waarmaken.

We lichten toe hoe we de begroting voor de beleidsperiode 2026 - 2030 hebben opgebouwd en onderbouwen zorgvuldig onze subsidievraag van €1.250.000 per jaar (niet geïndexeerd). De subsidie-enveloppe wordt in de meerjarenbegroting jaarlijks geïndexeerd zoals bepaald in artikel 23 van het Circusdecreet.

De meerjarenbegroting 2026-2030

Toelichting

De meerjarenbegroting is analytisch opgebouwd en volgt de structuur van de strategische doelstellingen zoals beschreven in het inhoudelijke beleidsplan.

We brengen de evolutie van onze personeelskost duidelijk in kaart en koppelen de personeelsinzet aan de realisatie van onze strategische doelstellingen.

De werkingsmiddelen bij de vier strategische doelstellingen zijn gedetailleerd begroot op basis van de geplande acties. Op die manier maken we een heldere koppeling tussen het inhoudelijke en het financiële plan.

Daarnaast brengen we ook de algemene kosten - die niet gekoppeld zijn aan specifieke doelstellingen - afzonderlijk in beeld.

Rekening houdend met een verwachte stijging van de levensduurte over de komende vijf jaar, zijn alle kosten in deze begroting jaarlijks geïndexeerd met 2%.

We geven ook inzicht in onze opbrengsten. Naast subsidies beschikt Circuscentrum als steunpunt ook over beperkte inkomsten uit eigen activiteiten.

We starten met een samenvatting van de meerjarenbegroting, daarna geven we een meer gedetailleerde toelichting bij de kosten en opbrengsten.

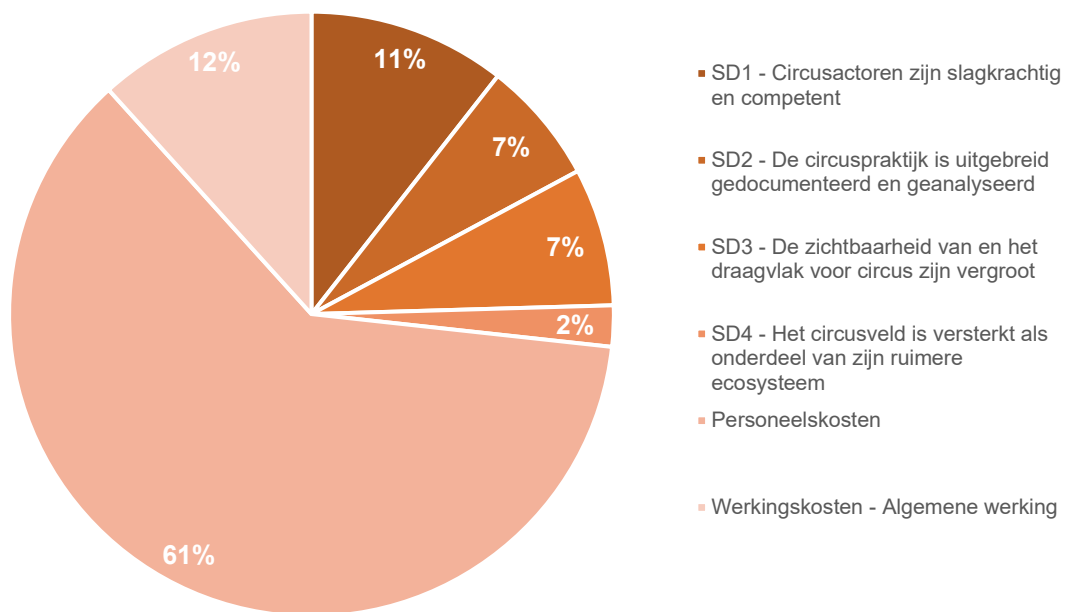
TABEL 7 Samenvatting Meerjarenbegroting 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
TOTAAL VAN DE KOSTEN	€ 1.429.578,17	€ 1.646.494,60	€ 1.622.532,85	€ 1.519.894,30	€ 1.577.321,75
SD 1 - Circusactoren zijn slagkrachtig en competent	€ 203.765,50	€ 212.911,87	€ 163.564,92	€ 126.015,66	€ 118.011,56
SD 2 - De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd	€ 42.037,44	€ 120.369,04	€ 133.130,08	€ 131.548,36	€ 86.159,38
SD 3 - De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot	€ 73.149,00	€ 164.261,98	€ 160.595,22	€ 55.784,02	€ 121.560,80
SD 4 - Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn ruimere ecosysteem	€ 41.690,70	€ 46.574,51	€ 22.516,00	€ 22.966,32	€ 37.425,65
Personeelskosten	€ 891.360,75	€ 922.408,18	€ 960.315,50	€ 998.677,84	€ 1.026.721,48
Algemene werkingskosten	€ 177.574,78	€ 179.969,01	€ 182.411,13	€ 184.902,09	€ 187.442,87
TOTAAL VAN DE OPBRENGSTEN	€ 1.523.054,42	€ 1.596.454,62	€ 1.569.652,82	€ 1.543.754,71	€ 1.562.905,09
OPBRENGSTEN UIT SUBSIDIES	€ 1.469.170,42	€ 1.540.070,42	€ 1.511.308,42	€ 1.482.889,90	€ 1.503.509,47
Gevraagd subsidiebedrag Circusdecreet	€ 1.250.000,00	€ 1.270.000,00	€ 1.290.320,00	€ 1.310.965,12	€ 1.330.629,60
Andere subsidies	€ 219.170,42	€ 270.070,42	€ 220.988,42	€ 171.924,78	€ 172.879,87
OPBRENGSTEN UIT ACTIES	€ 44.084,00	€ 46.584,20	€ 48.544,40	€ 51.064,81	€ 49.595,63
Vormingsaanbod	€ 38.584,00	€ 40.974,20	€ 42.822,20	€ 45.228,17	€ 43.642,25
Circusmagazine	€ 5.500,00	€ 5.610,00	€ 5.722,20	€ 5.836,64	€ 5.953,38
OVERIGE OPBRENGSTEN	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00
RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	€ 93.476,25	€ -50.039,98	€ -52.880,03	€ 23.860,41	€ -14.416,66
GECUMULEERD RESULTAAT BELEIDSPERIODE		€ 43.436,27	€ -9.443,76	€ 14.416,65	€ 0,00

De meerjarenbegroting is sluitend over de jaren heen. De reserve die we opbouwen in 2026 wordt overgedragen en vangt het negatieve resultaat op in de jaren 2027, 2028 en 2030. Op het einde van de beleidsperiode is de meerjarenbegroting in evenwicht.

Personeelskosten

De personeelsploeg is met 61% van de totale kosten (grafiek 1) veruit de grootste uitgavepost, maar dit menselijk kapitaal is tegelijk ook de grootste kracht van Circuscentrum. Als steunpunt voor de circussector zijn het onze medewerkers die de visie en de ambities van de organisatie vertalen naar concrete acties en voor impact zorgen in het veld. Verderop in dit plan lichten we concreet toe hoe de inzet van de medewerkers zich vertaalt naar de vier strategische doelstellingen.

GRAFIEK 1 Verdeling geschatte kosten over de volledige beleidsperiode

In de beleidsperiode 2021 -2025 werd bewust geïnvesteerd in de uitbouw van het team met aandacht voor het binnenbrengen van diverse competenties die nodig zijn om de rol van steunpunt voor de sector op te nemen.

Eind 2025 bedraagt de personeelsbezetting 9,4 VTE. Sinds 1 oktober 2024 is één medewerker in loopbaanonderbreking (medische bijstand) voor de duur van één jaar.

We voorzien in dit plan dus geen uitbreiding van het team, maar wél een team op volle sterkte.

De kost voor 9,4 VTE is als volgt opgenomen in de meerjarenbegroting:

TABEL 8 Overzicht geschatte personeelskosten 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
Personeel	€ 891.360,75	€ 922.408,18	€ 960.315,50	€ 998.677,84	€ 1.026.721,48
Brutolonen	€ 553.123,21	€ 573.444,69	€ 598.303,27	€ 623.383,47	€ 641.874,40
RZW werkgever	€ 197.884,21	€ 205.181,96	€ 214.097,50	€ 223.087,10	€ 229.647,83
Eindejaarspremie	€ 46.531,25	€ 48.318,82	€ 50.477,04	€ 52.638,05	€ 54.028,13
Vakantiegeld	€ 42.269,28	€ 43.683,90	€ 45.569,76	€ 47.538,99	€ 48.975,36
Woon-werkverkeer	€ 7.860,00	€ 7.860,00	€ 7.860,00	€ 7.860,00	€ 7.860,00
Nettovoordelen	€ 11.040,00	€ 11.040,00	€ 11.040,00	€ 11.040,00	€ 11.040,00
Maaltijdcheques	€ 18.048,00	€ 18.048,00	€ 18.048,00	€ 18.048,00	€ 18.048,00
Beheerskost maaltijdcheques	€ 1.804,80	€ 1.804,80	€ 1.804,80	€ 1.804,80	€ 1.804,80
Hospitalisatieverzekering personeel	€ 3.500,00	€ 3.570,00	€ 3.500,00	€ 3.500,00	€ 3.500,00
Arbeidsongevallenverzekering	€ 3.600,00	€ 3.672,00	€ 3.745,44	€ 3.820,35	€ 3.896,76
Sociaal secretariaat	€ 3.000,00	€ 3.060,00	€ 3.121,20	€ 3.183,62	€ 3.247,30
Externe dienst voor preventie	€ 1.200,00	€ 1.224,00	€ 1.248,48	€ 1.273,45	€ 1.298,92
Vorming	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00

Deze kost is berekend op basis van een vaste personeelsploeg. De stijging van de kosten over de jaren heen is uitsluitend het gevolg van toename in anciënniteit en de voorziene loonindexeringen vanaf 2027. Volgens de prognoses van het Planbureau zal de spilindex in 2026 niet overschreden worden.

De loonkosten – inclusief brutoloon, werkgeversbijdrage, eindejaarspremie en vakantiegeld – zijn per personeelslid gedetailleerd berekend op basis van functieschaal en anciënniteit. De 9,4 VTE zijn binnen het PC329.01 ingeschaald volgens de volgende looncategorieën: L1, B1A, B1C en B2A.

De toepassing van de barema's binnen PC329.01 en de voorziene indexeringen leiden onvermijdelijk tot een stijging van de loonkosten. Dit onderstreept het cruciale belang van een verhoging van de subsidie-enveloppe om de huidige ploeg te kunnen behouden. Zonder deze noodzakelijke investering komt het behoud van expertise en continuïteit in het gedrang, en dreigt een terugval in de kwaliteit en impact van de werking van Circuscentrum.

Stijgende loonkosten maken de verhoging van de subsidie-enveloppe noodzakelijk om expertise en continuïteit te waarborgen.

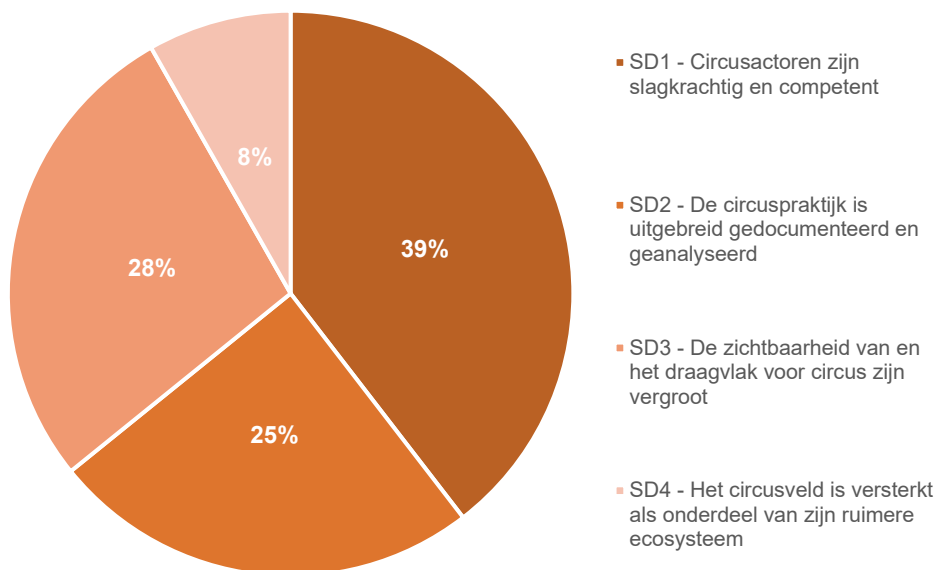
Kosten per strategische doelstelling

Om tot een realistische inschatting van de kosten per strategische doelstelling te komen, maakten we een analyse in verschillende stappen:

- De nodige werkingsmiddelen per strategische doelstelling werden gedetailleerd begroot op basis van de onderliggende acties.
- Er werd een berekening gemaakt van het percentage van deze werkingsmiddelen per strategische doelstelling voor de volledige beleidsperiode.
- De VTE's binnen de organisatie werden verdeeld volgens hun inzet per strategische doelstelling.
- Op basis van deze VTE-verdeling werd het personeelsbudget proportioneel toegewezen aan de vier strategische doelstellingen over de hele beleidsperiode.

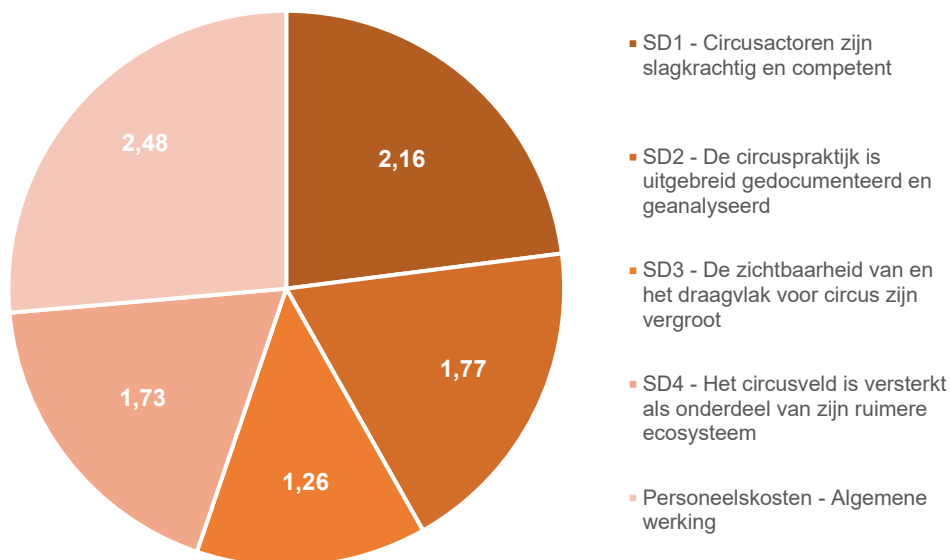
Onderstaande cirkeldiagrammen visualiseren deze verdelingen.

In grafiek 2 geven we de procentuele verdeling mee van de werkingsmiddelen op de strategische doelstellingen over de volledige beleidsperiode. Dit diagram toont de hoogste werkingskost op de eerste strategische doelstelling. Dit betekent dat Circuscentrum in de komende beleidsperiode de meeste werkingsmiddelen zal besteden aan het informeren, adviseren en vormen van actoren in de circussector. Het grootste deel van deze middelen gaat naar de vergoedingen van docenten binnen het basisaanbod van opleidingen georganiseerd door de sector zelf.

GRAFIEK 2 Verdeling geschatte kosten over de volledige beleidsperiode

Grafiek 3 geeft een inschatting van de personeelsinzet die nodig is om de strategische doelstellingen en de bijhorende werking te realiseren. Daarnaast toont het ook hoeveel personeelsinzet er voorzien wordt voor de algemene werking, zoals coördinatie, financieel beheer, personeelsbeleid en communicatie. De verdeling van de VTE's is een inschatting van de benodigde inzet aan de hand van een extrapolatie van de huidige tijdsbesteding.

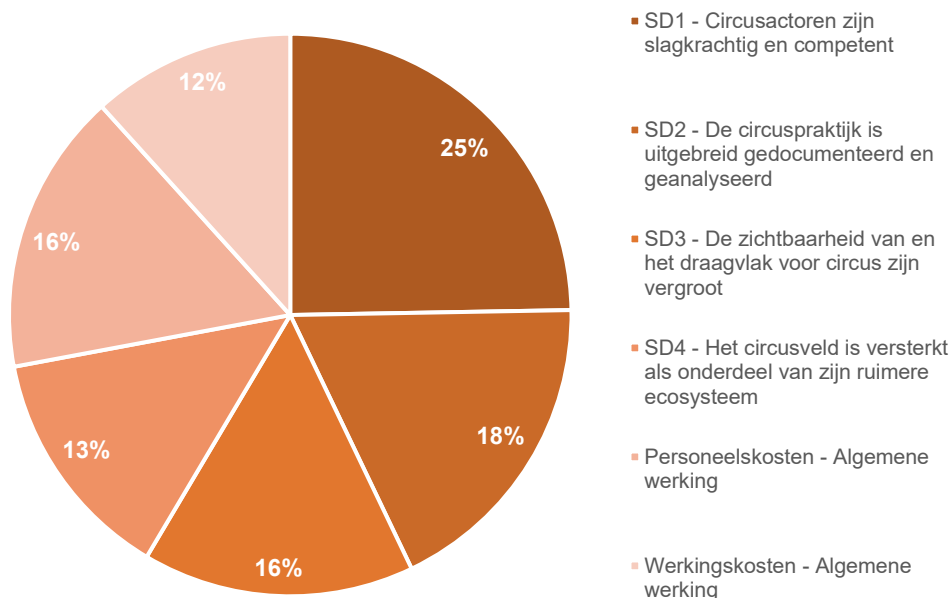
GRAFIEK 3 Verdeling VTE's

Rekening houdend met bovenstaande geeft dit de volgende kostenberekening voor wat betreft de personeelsinzet op de realisatie van de strategische en operationele doelen:

TABEL 9 Verdeling geschatte personeelsinzet en -kosten over de volledige beleidsperiode per strategische doelstelling en algemene werking

	VTE	%	
VERDELING PERSONEEL OVER DE SD'S EN ALGEMENE WERKING	9,4	100%	KOST VOLLEDIGE BELEIDSPERIODE
SD 1 - Het circusveld is slagkrachtig en competent	2,16	23%	€ 1.102.860,10
SD 2 - De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd	1,77	19%	€ 903.732,58
SD 3 - De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot	1,26	13%	€ 643.335,06
SD 4 - Het circusveld is versterkt als onderdeel van zijn ruimere ecosysteem	1,73	18%	€ 883.309,25
Algemene werking	2,48	26%	€ 1.266.246,78

Alles samen leidt dit volgende synthese:

GRAFIEK 4 Verdeling kosten over de volledige beleidsperiode

Dit diagram toont de verdeling van alle middelen over de volledige beleidsperiode. Wanneer we zowel de werkingsmiddelen als de personeelsinzet samen beschouwen, zien we dat de middelen vrij evenwichtig verdeeld zijn over de vier strategische doelstellingen. Daarnaast gaat 12% van de middelen naar algemene werkingskosten en 16% naar algemene personeelskosten. Met andere woorden: 72% van de middelen wordt rechtstreeks toegewezen aan de strategische doelstellingen.

Hieronder hernemen we de bovenstaande oefening per strategische doelstelling. We geven daarbij een meer gedetailleerd inzicht in de begrote werkingsmiddelen per actie.

Strategische doelstelling 1:

Circusactoren zijn slagkrachtig en competent

Om onze kernambitie binnen deze doelstelling waar te maken — het versterken van iedereen die actief is in de sector via advies, opleiding, training, intervisie en kennisuitwisseling — voorzien we in dit plan een jaarlijks werkingsbudget van gemiddeld **€164.853,90** (exclusief personeelskost).

De verdeling van dit budget over de verschillende jaren van de beleidsperiode ziet er als volgt uit:

TABEL 10 Overzicht geschatte kosten strategische doelstelling 1 - 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
SD 1 – Circusactoren zijn slagkrachtig en competent	€ 203.765,50	€ 212.911,87	€ 163.564,92	€ 126.015,66	€ 118.011,56
OD 1.1 Circusactoren bouwen professionele competenties op	€ 115.464,00	€ 115.646,34	€ 66.179,27	€ 17.154,10	€ 16.917,77
Catering	€ 1.560,00	€ 1.591,20	€ 1.783,02	€ 2.135,48	€ 2.008,59
Huur locatie	€ 900,00	€ 918,00	€ 1.096,36	€ 1.435,09	€ 1.294,19
Vergoedingen aan derden	€ 113.004,00	€ 113.137,14	€ 63.299,88	€ 13.583,53	€ 13.614,99
OD 1.2 De in- en doorstroom van professionals in de sector is geoptimaliseerd	€ 88.301,50	€ 97.265,53	€ 97.385,65	€ 108.861,56	€ 101.093,79
Catering	€ 23.407,50	€ 25.175,65	€ 27.183,05	€ 29.052,71	€ 28.281,25
Reis- en verblijfskost	€ 6.225,00	€ 9.037,50	€ 6.250,25	€ 11.303,26	€ 6.276,52
Vergoedingen aan derden	€ 58.669,00	€ 63.052,38	€ 63.952,35	€ 68.505,59	€ 66.536,02
OD 1.3 Circusactoren hebben vlot toegang tot eerstelijnsadvies -en informatie					

Toelichting bij OD 1.1:

- Circuscentrum organiseert jaarlijks terugkerende **oriëntatiemomenten, infosessies en schrijftafels**. In dit beleidsplan voorzien we hiervoor werkingskosten voor onder andere vergoedingen voor experts, catering en locatiehuur. Dit komt neer op een gemiddeld jaarbudget van **€ 16.272,30**.
- Daarnaast zijn hier de middelen opgenomen voor het Erasmus project *Every Knot Matters*. Circuscentrum beheert als projectleider het totale budget van **€ 250.000** (onder voorbehoud van toekenning). Dit budget wordt als volgt verdeeld over de jaren 2026 € 100.000; 2027 € 100.000 en 2028 € 50.000.

Toelichting bij OD 1.2:

Het **basisaanbod gericht op de instroom en doorstroom van circusprofessionals** is begroot op een gemiddelde kost van **€ 98.581,60** per jaar. Een groot deel van deze werkingsmiddelen gaat naar de vergoedingen van docenten binnen het basisaanbod van opleidingen die door de sector zelf worden georganiseerd. Vanuit zijn coördinerende rol binnen dit aanbod, ziet Circuscentrum er in de komende periode op toe dat alle circusdocenten op een gelijkwaardige en eerlijke manier worden vergoed.

Op vraag van de sector worden deze middelen centraal door het steunpunt beheerd. Net als in de vorige beleidsperiodes wordt daarom in onze begroting budget voorzien voor docenten, catering en overnachtingen. Dankzij de samenwerking met Dommelhof blijven de verblijfskosten daarbij zeer beperkt.

Voor de periode 2026–2030 werd een afsprakennota opgesteld met Dommelhof (zie [Bijlage 6 Afsprakennota Circuscentrum-Dommelhof](#)). Ook de jaarlijkse conventie, georganiseerd door Circusateliers Woesh en Locorotondo, is hierin opgenomen. Via deze nota wordt gegarandeerd dat de conventie in Dommelhof kan blijven plaatsvinden en dat de overnachting kosteloos blijft voor de deelnemers. Circuscentrum speelt verder geen inhoudelijke of financiële rol meer in de organisatie van deze conventie.

Toelichting bij OD 1.3:

- Om circusactoren eerstelijnsadvies te verlenen is geen werkingsbudget voorzien; de realisatie hiervan gebeurt uitsluitend met personeelsbudget.
- De kosten voor de herwerking van de website zijn verbonden met de ontwikkeling van de kennisdatabank. Ze zijn opgenomen in dezelfde offerte en worden daarom in deze begroting meegerekend onder OD 2.3.

VTE op SD 1:	2,16 VTE
Gemiddelde werkingskosten per jaar:	€ 164.853,90
Gemiddelde personeelskost per jaar (op basis van VTE verdeling):	€ 220.572,02
Totaal gemiddeld jaarbudget SD 1:	€ 385.425,92

Strategische doelstelling 2:

De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd

Om onze rol als kenniscentrum te versterken en in te kunnen zetten op het documenteren, analyseren en delen van kennis over de circuspraktijk voorzien we in dit plan een jaarlijks werkingsbudget van gemiddeld € 102.648,86 (exclusief personeelskost).

De verdeling van dit budget over de verschillende jaren van de beleidsperiode ziet er als volgt uit:

TABEL 11 Overzicht geschatte kosten strategische doelstelling 2 - 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
SD 2 - De circuspraktijk is uitgebreid gedocumenteerd en geanalyseerd	€ 42.037,44	€ 120.369,04	€ 133.130,08	€ 131.548,36	€ 86.159,38
OD 2.1 De circussector is beter in kaart gebracht en gemonitord	€ 1.299,54	€ 1.299,54	€ 8.799,54	€ 34.319,44	€ 1.299,54
Auteurs en fotografen				€ 5.224,40	
Catering				€ 4.000,00	
Drukwerk				€ 2.000,00	
Huur locatie				€ 2.500,00	
Licentie	€ 1.299,54	€ 1.299,54	€ 1.299,54	€ 1.299,54	€ 1.299,54
Vergoedingen aan derden			€ 7.500,00	€ 14.295,50	
Vormgeving				€ 5.000,00	
OD 2.2 Er wordt meer onderzoek gevoerd naar de circussector en -praktijk	€ 20.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 20.000,00	
Vergoedingen aan derden	€ 20.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 20.000,00	
OD 2.3 Kennis over de circussector en -praktijk is optimaal ontsloten en gedeeld	€ 13.396,50	€ 16.569,50	€ 14.489,14	€ 14.728,92	€ 15.018,44
Auteurs en fotografen	€ 4.000,00	€ 4.080,00	€ 4.161,60	€ 4.194,83	€ 4.273,67
Drukwerk	€ 3.000,00	€ 3.060,00	€ 3.121,20	€ 3.183,62	€ 3.247,30
Licentie		€ 1.906,00	€ 1.120,00	€ 1.142,40	€ 1.165,25
Materiaal	€ 350,00	€ 507,00	€ 364,14	€ 371,42	€ 378,85
Vergoedingen aan derden	€ 8.046,50	€ 8.046,50			
Vertaling	€ 2.500,00	€ 2.550,00	€ 2.601,00	€ 2.653,02	€ 2.706,08
Voorziening	€ -7.500,00	€ -7.500,00			
Vormgeving	€ 3.000,00	€ 3.060,00	€ 3.121,20	€ 3.183,62	€ 3.247,30
Vrijwilligersvergoeding		€ 860,00			
OD 2.4 Het discours over de circuspraktijk heeft zich verder ontwikkeld	€ 7.341,40	€ 62.500,00	€ 69.841,40	€ 62.500,00	€ 69.841,40
Auteurs en fotografen	€ 774,40		€ 774,40		€ 774,40
Catering	€ 800,00		€ 800,00		€ 800,00

Toelichting bij OD 2.1:

De werkingskosten op deze operationele doelstelling blijven in de eerste jaren eerder beperkt. In 2026 en 2027 richten we ons vooral op het verzamelen, monitoren en analyseren van data via deskresearch. De belangrijkste uitgaven in deze fase betreffen enkele licenties voor **data-analyse software** voor een bedrag van **€ 1.299,54**; het grootste deel van de inzet situeert zich op personeelsvlak en zit dus onder de personeelskosten.

In 2028 en 2029 zijn hogere werkingskosten voorzien voor het traject en het uitschrijven en presenteren van de **Landschapstekening Circus**. Het betreft hier vergoedingen voor methodologische begeleiding van het traject, vergoedingen voor deelname aan focusgroepen, auteurs, fotografen, vormgevers, locatie, catering... voor een totaalbedrag van **€ 40.519,90**.

Toelichting bij OD 2.2:

Voor het **langlopende onderzoek**, zoals beschreven in het inhoudelijke deel van dit beleidsplan, voorzien we een totaalbudget van **€ 80.000**, gespreid over de eerste vier jaren van de beleidsperiode (2026–2029). Daarnaast wordt twee keer een budget van **€ 20.000** voorzien voor **kleinere, verdiepende, thematische onderzoeken**. Deze zijn gepland in 2027 en 2028.

Toelichting bij OD 2.3:

Voor het maken van een jaarlijks **verdiepend thematisch cahier** waarin actuele ontwikkelingen en vraagstukken binnen de sector worden belicht voorzien we een gemiddeld jaarlijks een budget van **€ 12.988,89**. Hiermee betalen we auteurs en fotografen, vertalingen, vormgeving en drukwerk.

Binnen de ambitie om kennis breed toegankelijk te maken, voorzien we ook investeringen in digitale ontsluiting. Voor de ontwikkeling van een **online kennisdatabank** voorzien we een totaalbudget van **€ 16.093,00**, gebaseerd op een gedetailleerde offerte. Deze kost wordt gespreid over de eerste twee jaren van de beleidsperiode (2026 en 2027), en omvat onder meer de opzet van het platform, basisarchitectuur, en gebruiksvriendelijke interface.

Daarnaast plannen we vanaf 2027 de uitbouw van een **bibliotheekcatalogus** met een geraamd budget van **€ 8.165,06**. Binnen dit budget voorzien we vanaf dat moment ook een jaarlijkse licentiekost. Voor het invoeren van data werken we met vrijwilligers.

De terugname van de voorziening wordt verder in dit plan beschreven onder voorziening.

Toelichting bij OD 2.4:

In 2026 dienen we een **Creative Europe-samenwerkingsproject** in met internationale partners waarmee we willen inzetten op de verdere ontwikkeling van taal en discours rond circuskunsten. Circuscentrum zal hierbij optreden als projectleider, wat

betekent dat we instaan voor zowel de coördinatie als het financieel beheer van het volledige projectbudget. Voor dit project voorzien we binnen dit beleidsplan een totaalbudget van € 250.000. Bij goedkeuring wordt naar verwachting 80% van deze kosten gesubsidieerd via Creative Europe, zoals ook opgenomen bij de opbrengsten in dit plan.

Tijdens Smells like Circus voorzien we in 2026, 2028 en 2030 een **reflectieprogramma**. Per editie wordt een budget van € 7.341,40 voorzien. Dit bedrag is gebaseerd op eerdere edities en dekt de vergoeding van sprekers en panelleden, een fotograaf en catering van de deelnemers.

VTE op SD 2:	1,77 VTE
Gemiddelde werkingskosten per jaar:	€ 102.648,86
Gemiddelde personeelskost per jaar (op basis van VTE verdeling):	€ 180.746,52
Totaal gemiddeld jaarbudget SD2:	€ 283.395,38

Strategische doelstelling 3 :

De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn vergroot

Om de zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus te vergroten voorzien we in dit plan een jaarlijks werkingsbudget van gemiddeld € 115.070,21 (exclusief personeel).

De verdeling van dit budget over de verschillende jaren van de beleidsperiode ziet er als volgt uit:

Tabel 12 Overzicht geschatte kosten strategische doelstelling 3 - 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
SD 3 - De zichtbaarheid van en het draagvlak voor circus zijn aanzienlijk vergroot	€ 73.149,00	€ 164.261,98	€ 160.595,22	€ 55.784,02	€ 121.560,80
OD 3.1 De presentatiekansen voor circus zijn uitgebreid	€ 31.089,00	€ 121.460,78	€ 117.038,00	€ 11.455,66	€ 76.445,87
Auteurs en fotografen		€ 6.600,00		€ 3.300,00	€ 6.300,00
Catering	€ 3.000,00	€ 6.000,00	€ 6.000,00		€ 3.000,00
Promotiekost	€ 2.000,00	€ 4.000,00	€ 5.300,00		€ 2.000,00
Reis- en verblijfskost	€ 25.000,00	€ 49.750,00	€ 54.605,00		€ 36.967,10
Vergoedingen aan derden	€ 1.089,00	€ 41.110,78	€ 51.133,00	€ 1.155,66	€ 21.178,77
Vertaling		€ 6.000,00		€ 3.000,00	€ 3.000,00
Vormgeving		€ 8.000,00		€ 4.000,00	€ 4.000,00
OD 3.2 De beeldvorming over de diverse circuspraktijk is positief veranderd	€ 42.060,00	€ 42.801,20	€ 43.557,22	€ 44.328,37	€ 45.114,94
Auteurs en fotografen	€ 7.500,00	€ 7.650,00	€ 7.803,00	€ 7.959,06	€ 8.118,24
Drukwerk	€ 7.650,00	€ 7.803,00	€ 7.959,06	€ 8.118,24	€ 8.280,61
Promotiekost	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Vergoedingen aan derden	€ 11.500,00	€ 11.730,00	€ 11.964,60	€ 12.203,89	€ 12.447,97
Verzendingen	€ 3.750,00	€ 3.825,00	€ 3.901,50	€ 3.979,53	€ 4.059,12
Vormgeving	€ 6.660,00	€ 6.793,20	€ 6.929,06	€ 7.067,65	€ 7.209,00

Toelichting bij OD 3.1:

Voor de beleidsperiode 2026-2030 voorzien we minstens 3 maal een **Vlaamse Focus op een strategisch internationaal festival**. Door hiervoor een totaalbudget van € 285.000 binnen onze subsidie-enveloppe te reserveren, verduurzamen we onze

ambitie om internationale trajecten op te zetten rond promotie, relatieontwikkeling en kennisuitwisseling. Dit budget dekt onder andere: reis- en verblijfkosten, cateringkosten, uitkoopsommen, vergoedingen van experts en promomateriaal. Daarnaast voorzien we middelen voor **drie publicaties**, inclusief kosten voor auteurs en fotografen, vertalingen en vormgeving.

De budgettering is gebaseerd op de ervaringen en werkingskosten van de Vlaamse Focus in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk tijdens de vorige beleidsperiode.

Daarnaast zetten we onder deze operationele doelstelling ook in op de ontvangst van (internationale) professionelen en voorzien hiervoor budget van **€ 72.489,30** over de beleidsperiode. Concreet zijn dit middelen voor het aanbieden van een programma en tussenkomst in reis- en verblijfkosten.

Opvallend in de spreiding van het budget voor deze operationele doelstelling is de lagere inschatting in 2029. Dit is het gevolg van de gesprekken die momenteel lopen i.f.v. de organisatie van het topevenement *Circusjaar 2029*. Zoals verder in dit plan toegelicht onder ‘aanvullende financiering’, is het budget voor deze extra opdracht niet opgenomen in deze meerjarenbegroting. Aangezien er gekeken wordt naar Circuscentrum om dat jaar de rol op te nemen als Lokaal Organisatiecomité (LOC) voor de coördinatie van dit topevenement, hebben we bewust geen andere grote projecten of events (zoals een landenfocust) gepland in dit jaar. Dit heeft een impact op het werkingsbudget dat in 2029 voorzien is op OD 3.1.

Toelichting bij OD 3.2:

Tijdens de beleidsperiode 2026–2030 verschijnen **jaarlijks drie edities van Circusmagazine**. Hiervoor voorzien we een gemiddeld jaarbudget van **€ 38.572,35**, gebaseerd op de werkelijke kosten in de vorige beleidsperiode.

Dit budget dekt de vergoedingen voor auteurs en fotografen, vormgeving, druk en verspreiding. Sinds 2021 werkt Circusmagazine met een freelance hoofdredacteur. Ook deze kost wordt hier opgenomen.

De komende beleidsperiode zetten we ook in op de verdere groei en verankering van **Circusnachten** binnen het Vlaamse cultuurlandschap en voorzien hiervoor **jaarlijks** een promobudget van **€ 5.000**.

VTE op SD 3:	1,26 VTE
Gemiddelde werkingskosten per jaar:	€ 115.070,21
Gemiddelde personeelskost per jaar (op basis van VTE verdeling):	€ 128.667,01
Totaal gemiddeld jaarbudget SD3:	€ 243.737,22

Strategische doelstelling 4 :

Het circusveld is versterkt als deel van zijn ruimere ecosysteem

Voor de vierde strategische doelstelling voorzien we in dit plan een jaarlijks werkingsbudget van gemiddeld € 34.234,64 (exclusief personeel).

De verdeling van dit budget over de verschillende jaren van de beleidsperiode ziet er als volgt uit:

TABEL 13 Overzicht geschatte kosten strategische doelstelling 4 - 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
SD 4 - Het circusveld is versterkt als deel van zijn ruimere ecosysteem	€ 41.690,70	€ 46.574,51	€ 22.516,00	€ 22.966,32	€ 37.425,65
OD 4.1 Circusactoren maken deel uit van een breed en divers (cultureel) netwerk	€ 33.245,70	€ 38.520,61	€ 14.301,03	€ 14.587,05	€ 28.878,79
Auteurs en fotografen	€ 399,30	€ 407,29	€ 415,43	€ 423,74	€ 432,22
Catering	€ 5.757,40	€ 7.852,55	€ 4.949,60	€ 5.048,59	€ 5.149,56
Huur locatie	€ 500,00	€ 510,00	€ 520,20	€ 530,60	€ 541,22
Reis- en verblijfskost	€ 21.000,00	€ 25.140,00	€ 7.282,80	€ 7.428,46	€ 18.077,03
Vergoedingen aan derden	€ 5.589,00	€ 4.610,78	€ 1.133,00	€ 1.155,66	€ 4.678,77
OD 4.2 De circusgemeenschap is versterkt om haar cultuur te borgen	€ 8.445,00	€ 8.053,90	€ 8.214,98	€ 8.379,28	€ 8.546,86
Auteurs en fotografen	€ 5.445,00	€ 5.553,90	€ 5.664,98	€ 5.778,28	€ 5.893,84
Vergoedingen aan derden	€ 3.000,00	€ 2.500,00	€ 2.550,00	€ 2.601,00	€ 2.653,02
OD 4.3 Circus wordt erkend binnen de bredere cultuursector én binnen andere beleidsdomeinen.					

Toelichting bij OD 4.1:

Aan het begin van elk jaar organiseren we de 'Staat van het Circus' — een moment waarop we de sector samenbrengen. Voor dit jaarlijkse evenement voorzien we een gemiddeld budget van € 5.772,01. Dit dekt onder meer de kosten voor sprekers, zaalhuur en catering voor de receptie. Dit initiatief vervangt de jaarlijkse 'sectordag'.

Om netwerkontwikkeling en kennisuitwisseling in een internationale context te stimuleren, organiseren we delegatiebezoeken of studiebezoeken voor Vlaamse circusactoren. Voor deze **regioverkenningen** voorzien we tijdens de beleidsperiode driemaal een budget van **€ 14.000**, in 2026, 2027 en 2030. Dit budget wordt besteed aan reis- en verblijfskosten en de vergoeding van sprekers.

Daarnaast proberen we internationale connecties te versterken via toeleiding naar bestaande netwerken en voorzien ook een budget voor prospectie en vertegenwoordiging. Hiervoor voorzien we jaarlijks een gemiddeld budget van **€ 10.116,17**.

Toelichting bij OD 4.2:

Circuscentrum zet zich actief in voor de erkenning en het borgen van de circuscultuur als immaterieel erfgoed. Voor deze **borgingsacties** voorzien we een budget van **gemiddeld € 2.660,80 per jaar**. In het eerste jaar van de beleidsperiode ligt het budget hoger dan in de volgende jaren omdat we dan ook een brede communicatie voorzien om de **officiële erkenning van circus op de Inventaris Vlaanderen voor immaterieel cultureel erfgoed** kenbaar te maken en uit te dragen.

We **capteren en archiveren circusvoorstellingen** om ze voor de toekomst veilig te stellen. Jaarlijks engageren we ons om drie circusvoorstellingen deskundig in beeld te brengen en te archiveren. Voor deze werking voorzien we een **gemiddeld jaarbudget van € 5.667,20**.

Toelichting bij OD 4.3:

De realisatie van deze doelstelling gebeurt uitsluitend met personeelsbudget.

VTE op SD 4:	1,73 VTE
Gemiddelde werkingskosten per jaar:	€ 34.234,64
Gemiddelde personeelskost per jaar (op basis van VTE verdeling):	€ 176.661,85
Totaal gemiddeld jaarbudget SD3:	€ 210.985,85

Algemene werkingskosten

Hieronder verstaan we alle algemene werkingskosten eigen aan de organisatie en de infrastructuur, zoals huur, nutsvoorzieningen, verzekeringen, werkingskosten, enz.

Voor de raming van deze kosten werd uitgegaan van de jaarrekeningen van de vorige jaren en de werkelijke situatie in 2025.

Een gedetailleerd overzicht van deze kosten vind je hieronder:

TABEL 14 Overzicht geschatte algemene werkingskosten kosten 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene werkingskosten	€ 177.574,78	€ 179.969,01	€ 182.411,13	€ 184.902,09	€ 187.442,87
Infrastructuur	€ 33.500,00	€ 34.170,00	€ 34.853,40	€ 35.550,47	€ 36.261,48
Huur kantoor	€ 19.500,00	€ 19.890,00	€ 20.287,80	€ 20.693,56	€ 21.107,43
Huur vergaderlokaal	€ 5.000,00	€ 5.100,00	€ 5.202,00	€ 5.306,04	€ 5.412,16
Huur lokalen	€ 1.000,00	€ 1.020,00	€ 1.040,40	€ 1.061,21	€ 1.082,43
Onderhoud en herstellingen	€ 3.000,00	€ 3.060,00	€ 3.121,20	€ 3.183,62	€ 3.247,30
EGW + kosten huur kantoor	€ 5.000,00	€ 5.100,00	€ 5.202,00	€ 5.306,04	€ 5.412,16
Organisatie	€ 53.141,60	€ 54.198,43	€ 55.276,40	€ 56.375,93	€ 57.497,45
Verzekeringen	€ 6.500,00	€ 6.630,00	€ 6.762,60	€ 6.897,85	€ 7.035,81
Boekhouding	€ 12.500,00	€ 12.750,00	€ 13.005,00	€ 13.265,10	€ 13.530,40
Revisor	€ 1.700,00	€ 1.734,00	€ 1.768,68	€ 1.804,05	€ 1.840,13
Publicaties staatsblad	€ 250,00	€ 255,00	€ 260,10	€ 265,30	€ 270,61
Patrimoniumtaks	€ 300,00	€ 300,00	€ 300,00	€ 300,00	€ 300,00
Abonnementen en lidmaatschappen	€ 4.600,00	€ 4.692,00	€ 4.785,84	€ 4.881,56	€ 4.979,19
CRM	€ 4.791,60	€ 4.887,43	€ 4.985,18	€ 5.084,88	€ 5.186,58
ICT ondersteuning	€ 5.000,00	€ 5.100,00	€ 5.202,00	€ 5.306,04	€ 5.412,16
Freelance advies inhoudelijk	€ 10.000,00	€ 10.200,00	€ 10.404,00	€ 10.612,08	€ 10.824,32
Freelance organisatie expertise	€ 7.500,00	€ 7.650,00	€ 7.803,00	€ 7.959,06	€ 8.118,24
Werkingskosten	€ 11.000,00	€ 11.220,00	€ 11.444,40	€ 11.673,29	€ 11.906,75
Catering kantoor	€ 1.500,00	€ 1.530,00	€ 1.560,60	€ 1.591,81	€ 1.623,65
Catering vergaderingen	€ 3.000,00	€ 3.060,00	€ 3.121,20	€ 3.183,62	€ 3.247,30
Kantoomateriaal	€ 1.500,00	€ 1.530,00	€ 1.560,60	€ 1.591,81	€ 1.623,65
Telefoonkosten	€ 4.500,00	€ 4.590,00	€ 4.681,80	€ 4.775,44	€ 4.870,94

Portkosten	€ 500,00	€ 510,00	€ 520,20	€ 530,60	€ 541,22
Dienstverplaatsingen, reis- en verblijfskosten, representatie	€ 42.000,00	€ 42.240,00	€ 42.484,80	€ 42.734,50	€ 42.989,19
Dienstverplaatsingen	€ 10.000,00	€ 10.200,00	€ 10.404,00	€ 10.612,08	€ 10.824,32
Kosten overnachtingen en per diems	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Representatiekosten	€ 2.000,00	€ 2.040,00	€ 2.080,80	€ 2.122,42	€ 2.164,86
Erasmus+ mobiliteiten	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00
Promotiekosten	€ 18.870,00	€ 19.077,40	€ 11.788,95	€ 12.004,73	€ 12.224,82
Algemeen	€ 7.000,00	€ 7.140,00	€ 7.282,80	€ 7.428,46	€ 7.577,03
Website domeinnaam	€ 620,00	€ 632,40	€ 645,05	€ 657,95	€ 671,11
Website aanpassingen en support pakket	€ 7.500,00	€ 7.500,00			
Licenties	€ 1.250,00	€ 1.275,00	€ 1.300,50	€ 1.326,51	€ 1.353,04
Mailchimp	€ 1.500,00	€ 1.530,00	€ 1.560,60	€ 1.591,81	€ 1.623,65
Gadgets	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00
Afschrijvingen	€ 29.063,18	€ 29.063,18	€ 29.063,18	€ 29.063,18	€ 29.063,18
Afschrijvingen algemene werking	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Afschrijvingen investeringen De Expeditie	€ 24.063,18	€ 24.063,18	€ 24.063,18	€ 24.063,18	€ 24.063,18
Voorzieningen	€ -10.000,00	€ -10.000,00	€ -2.500,00	€ -2.500,00	€ -2.500,00
Terugname risico's en kosten De Expeditie	€ -2.500,00	€ -2.500,00	€ -2.500,00	€ -2.500,00	€ -2.500,00
Terugname voorziening website	€ -7.500,00	€ -7.500,00			

Toelichting bij algemene werkingskosten:

Huur kantoor

Circuscentrum huurt sinds 2008 een kantooruimte in De Expeditie in Gent. De vzw De Expeditie is erfpachthouder van het gebouw voor een periode van 50 jaar. In dit plan is rekening gehouden met de beslissing van het bestuursorgaan van De Expeditie om de huurprijzen voor alle bewoners met 25% te verhogen. Deze beslissing kwam voort uit de noodzaak om als goede huisvader voldoende financiële reserves op te bouwen. Het besluit werd grondig onderbouwd en transparant gecommuniceerd. Bij de verhoging is rekening gehouden met marktconformiteit (van 93€/m² naar 118€/m²).

Door eerder gemaakte kosten voor investeringen in het gebouw (zie Afschrijvingen) heeft Circuscentrum nog tot 2030 een korting op de huur. Ook met deze korting is rekening gehouden voor het bedrag in deze begroting.

Huur vergaderlokaal

Op de bovenverdieping van De Expeditie bevindt zich een aantal vergaderlokalen die bewoners kunnen huren. In de loop van 2025 komt één van deze lokalen vrij. Circuscentrum stelt zich kandidaat om dit lokaal permanent te huren, als extra ruimte voor overleg en infosessies. Daarnaast biedt deze ruimte de mogelijkheid als stilteruimte voor medewerkers, aangezien het huidige landschapsbureau niet altijd geschikt is voor taken die een hoge mate van concentratie vragen.

Erasmus+ mobiliteiten

Sinds 2024 beschikt Circuscentrum over een Erasmusaccreditatie. Hierdoor kan de organisatie mobiliteitsbeurzen aanvragen voor buitenlandse verplaatsingen in het kader van de professionalisering van haar medewerkers. De kosten verbonden aan deze mobiliteiten worden volledig gedekt via de Erasmusbeurzen en vormen dus geen belasting voor de reguliere werkingsmiddelen. (zie Opbrengsten)

Afschrijvingen

Afschrijvingen algemene werking

De afschrijvingen omvatten enerzijds de verdere afschrijving van investeringen uit de vorige beleidsperiode, voornamelijk kantoor materiaal en computerapparatuur. Anderzijds is er ruimte voorzien voor nieuwe investeringen in de komende beleidsperiode.

Afschrijvingen investeringen De Expeditie

In 2009 trad Circuscentrum op als bouwheer voor een aantal grote investeringen in De Expeditie. Deze investeringen werden gerealiseerd met middelen uit Foci en EFRO. De bijhorende afschrijvingen en kapitaalsubsidies (zie Opbrengsten) blijven zichtbaar in de jaarrekeningen. Sinds 2012 bedraagt het jaarlijkse afschrijvingsbedrag € 24.063,18. Deze afschrijvingen lopen door tot en met 2030.

Voorzieningen

Terugname voorziening risico's en kosten De Expeditie

De post terugname risico's en kosten De Expeditie betreft een voorziening die reeds is aangelegd in 2009 voor het financieren van de afschrijvingen van investeringen in De Expeditie (zie Afschrijvingen). Elk jaar wordt € 2500 in resultaat genomen.

Terugname voorziening website

Met een deel van de reserve opgebouwd tijdens de beleidsperiode 2014–2020 werd in 2019 onder meer een voorziening van € 30.000 aangelegd voor investeringen in huisstijl, databank en website. Aangezien deze investeringen in de vorige beleidsperiode via projectmiddelen konden worden opgenomen als kosten, werd de voorziening toen nog niet aangesproken. De opname van deze voorziening is voorzien in 2026 en 2027, voor de ontwikkeling van de kennisdatabank en noodzakelijke aanpassingen aan de website. (zie SD2)

Opbrengsten

De opbrengsten van Circuscentrum bestaan uit structurele werkingssubsidies, personeelssubsidies, projectsubsidies en opbrengsten uit acties. Bij de opmaak van dit financieel plan werd uitgegaan van een realistische inschatting van de verschillende inkomstenposten, op basis van de financiële resultaten van de vorige beleidsperiode en de verwachte aanvullende subsidies in de komende vijf jaar.

Om de beoogde doelstellingen te realiseren, wordt er een structurele subsidie van €1.250.000 gevraagd uit het **Circusdecreet** gevraagd (zie ook Motivering van de meervraag).

Hieronder geven we een overzicht van de geschatte opbrengsten voor de beleidsperiode 2026–2030:

TABEL 15 Overzicht geschatte opbrengsten 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
TOTAAL	€ 1.518.054,42	€ 1.591.454,62	€ 1.564.652,82	€ 1.538.754,71	€ 1.557.905,09
Vlaamse overheid	€ 1.326.200,00	€ 1.347.100,00	€ 1.368.338,00	€ 1.389.919,48	€ 1.410.539,04
Circusdecreet	€ 1.250.000,00	€ 1.270.000,00	€ 1.290.320,00	€ 1.310.965,12	€ 1.330.629,60
Sociale maribel	€ 31.200,00	€ 31.200,00	€ 31.200,00	€ 31.200,00	€ 31.200,00
VIA akkoorden	€ 45.000,00	€ 45.900,00	€ 46.818,00	€ 47.754,36	€ 48.709,45
Europese subsidies	€ 125.000,00	€ 175.000,00	€ 125.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00
Erasmus+ mobiliteiten	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00
Erasmus KA2 very knot matters	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 50.000,00		
Creative Europe		€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ 50.000,00
Andere subsidies	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42
Kapitaalsubsidie De Expeditie (Foci en Efro)	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42	€ 17.970,42
Opbrengsten uit acties	€ 44.084,00	€ 46.584,20	€ 48.544,40	€ 51.064,81	€ 49.595,63
Productieweekend	€ 2.400,00	€ 2.448,00	€ 2.496,96	€ 2.546,90	€ 2.597,84
Prep stage	€ 4.400,00	€ 4.488,00	€ 4.577,76	€ 4.669,32	€ 4.762,70
Cocof voor prepstage	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Circusanimator	€ 10.994,00	€ 10.994,00	€ 14.444,00	€ 14.444,00	€ 14.444,00
BIC	€ 12.710,00	€ 12.964,20	€ 13.223,48	€ 13.487,95	€ 13.757,71
Inclusieve circuustrainer		€ 1.500,00		€ 1.500,00	

Inspiratietweedaagse inclusie		€ 500,00		€ 500,00	
Najaarsbijscholing	€ 3.080,00	€ 3.080,00	€ 3.080,00	€ 3.080,00	€ 3.080,00
Circusmagazine - abonnementen	€ 1.500,00	€ 1.530,00	€ 1.560,60	€ 1.591,81	€ 1.623,65
Circusmagazine - advertenties	€ 4.000,00	€ 4.080,00	€ 4.161,60	€ 4.244,83	€ 4.329,73
Overige opbrengsten	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00	€ 9.800,00
Bijdrage werknemers maaltijdcheques + voordelen alle aard	€ 3.000,00	€ 3.000,00	€ 3.000,00	€ 3.000,00	€ 3.000,00
Financiële opbrengsten	€ 1.400,00	€ 1.400,00	€ 1.400,00	€ 1.400,00	€ 1.400,00
Recuperatie lidgeld sociare	€ 1.800,00	€ 1.800,00	€ 1.800,00	€ 1.800,00	€ 1.800,00
Recuperatie andere kosten	€ 3.600,00	€ 3.600,00	€ 3.600,00	€ 3.600,00	€ 3.600,00

Toelichting bij de opbrengsten:

Sociale Maribel en VIA

Circuscentrum ontvangt structurele loonkostensubsidies via het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA) en de federale maatregel Sociale Maribel. Deze middelen zijn specifiek bedoeld ter ondersteuning van de personeelsinzet in de non-profitsector. De ramingen in de begroting zijn gebaseerd op de effectieve toekenning op basis van 9,4 VTE en de berekeningen op basis van de loonkosten.

Europese subsidies

Erasmus+ mobiliteiten

Via de Erasmusaccreditatie worden mobiliteiten in het kader van de professionalisering van medewerkers volledig gesubsidieerd. We ramen deze kosten en subsidie op een totaalbedrag van **€ 25.000** per jaar.

Erasmus KA2 Every Knot Matters

Circuscentrum heeft het aanvraagdossier voor dit Europees project als 'projectleader' ingediend in maart 2025. Indien het project wordt goedgekeurd, zal het lopen van 1/12/2025 tot 31/5/2028. Het volledige budget van **€ 250.000** dekt alle kosten van het project, en er worden geen aanvullende middelen verwacht.

Creative Europe

Voor dit Europees samenwerkingsproject is binnen dit beleidsplan bij de werkingskosten een totaalbudget van **€250.000** voorzien. Bij goedkeuring wordt naar verwachting 80% van deze kosten gesubsidieerd via Creative Europe, wat resulteert in

een subsidiebedrag van € 200.000. Bij toekenning wordt het project uitgerold over vier jaar.

Kapitaalsubsidies

Dit zijn subsidies van Foci en Efro uit eerdere investeringen voor De Expeditie, zoals beschreven bij de afschrijvingen. Het totaal van de subsidie staat geboekt op de balans en jaarlijks wordt € 17.940,40 in het resultaat geboekt. Dit loopt, gelijk met de afschrijvingen, tot en met 2030.

Opbrengsten uit acties

In deze begroting worden de opbrengsten uit eigen acties begroot, hoofdzakelijk uit het vormingsaanbod. Dit betreft de geschatte jaarlijkse deelnemersinkomsten, waarbij het algemene principe van toegankelijke prijzen wordt gehanteerd, met de mogelijkheid van sociale tarieven (zie Gediversifieerd prijzenbeleid voor het vormingsaanbod).

Infosessies, crash courses, reflectieprogramma's en sectorbijeenkomsten als de 'staat van het circus' zullen gratis aangeboden worden.

Daarnaast omvatten deze opbrengsten ook de inkomsten uit advertenties en abonnementen voor Circusmagazine. We voorzien een daling van 25% ten opzichte van de vorige beleidsperiode, aangezien het aantal edities per jaar terugvalt van vier naar drie.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten omvatten:

- Recuperatie van werknemersbijdragen voor maaltijdcheques: de volledige kost van maaltijdcheques is opgenomen onder de loonkosten. Daarom wordt de bijdrage van de werknemers hier als opbrengst geboekt.
- Financiële opbrengsten: hieronder vallen de intresten op de zicht- en spaarrekeningen.
- Recuperatie van abonnementsgelden bij Sociare: als steunpunt heeft Circuscentrum een collectief abonnement bij Sociare afgesloten. Alle circusorganisaties onder PC 329 kunnen hiervan gebruikmaken. Dit levert de betrokken organisaties een voordeliger tarief op.
- Recuperatie van andere kosten: dit betreft onder meer de terugbetaling van reis- en verblijfskosten, evenals de recuperatie van looncorrecties. De hoogte van dit bedrag is gebaseerd op eerdere jaarrekeningen en op de werkelijke cijfers van 2024.

Motivering van de meervraag

Circuscentrum dient met dit beleidsplan een meervraag in. We vragen een verhoging van onze structurele werkingsmiddelen ten opzichte van de vorige beleidsperiode. Deze vraag komt voort uit de noodzaak om onze werking te bestendigen en toekomstgericht te versterken.

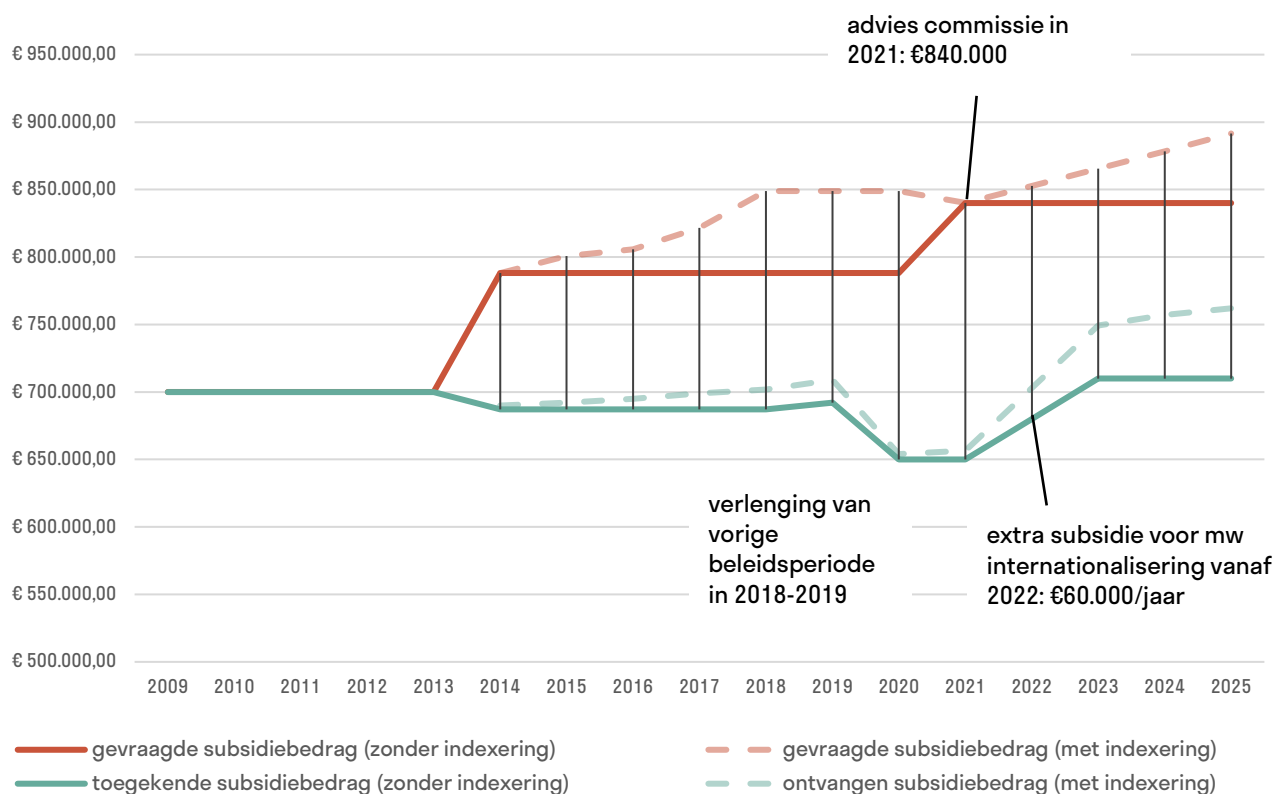
De gevraagde verhoging is het gevolg van een logische evolutie: de rol en verantwoordelijkheden van Circuscentrum zijn de voorbije jaren structureel toegenomen en tegelijk worden we geconfronteerd met toenemende externe druk: onderfinanciering, koopkrachtverlies, inflatie, en stijgende verwachtingen vanuit het veld en beleid. In dit hoofdstuk lichten we toe waarom deze meervraag noodzakelijk is. We gaan in op de historische onderfinanciering van onze werking, de uitbreiding van het team in functie van onze rol als steunpunt, en de nood aan duurzame verankering van acties in functie van onze kerntaken waarvoor we in de vorige periode tijdelijke of projectmatige middelen moesten zoeken.

Subsidiegeschiedenis: structurele onderfinanciering

Sinds 2021 vervult Circuscentrum de rol van steunpunt voor de circussector. Die rol bracht een gestage uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden met zich mee, maar ging niet gepaard met een evenredige stijging van de structurele middelen. De jaarlijkse subsidie-enveloppe bleef al die tijd ongewijzigd en werd in het verleden zelfs meermaals afgeroomd naar aanleiding van besparingen binnen de Vlaamse begroting. Daardoor bleef Circuscentrum historisch ondergefinancierd.

Ondanks het positieve advies door de commissie op subsidieaanvraag voor de beleidsperiode 2021-2025 – waarbij het volledige gevraagde bedrag van € 840.000 als verantwoord en logisch naar grootteorde werd beschouwd – werd slechts € 650.000 toegekend. Daarmee viel de financiering terug tot het laagste niveau sinds de oprichting van de organisatie. De beperkte bijkomende middelen voor de internationale werking (€ 30.000 in 2022 en € 60.000 vanaf 2023) waren welkom, maar boden slechts gedeeltelijk soelaas en waren enkel bedoeld voor de aanwerving van een extra personeelslid. Aangezien we geen specifiek werkingsbudget voor internationale promotie hadden voorzien, waren we hiervoor volledig afhankelijk van extra projectmiddelen.

Grafiek 5 maakt die onderfinanciering zichtbaar. Ze toont het verschil tussen gevraagde middelen en toegekende en ontvangen middelen, met en zonder indexering, vanaf 2009 tot vandaag. Uit de grafiek blijkt duidelijk dat de kloof al sinds 2014 systematisch aanhoudt en intussen structureel geworden is.

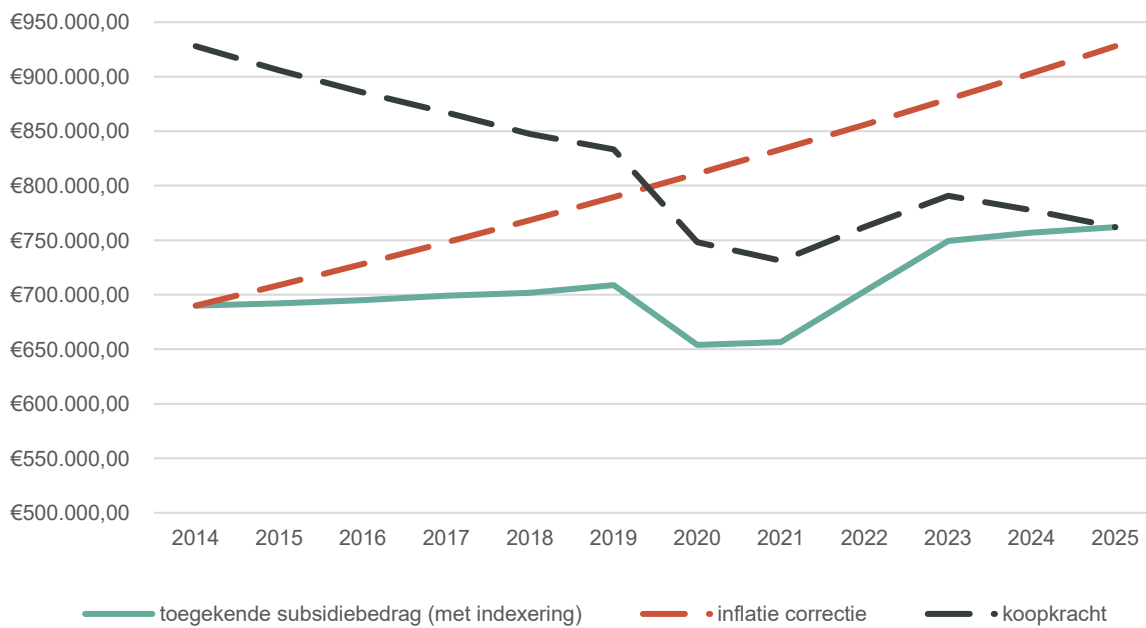

GRAFIEK 5 Subsidiegeschiedenis Circuscentrum

Voor het laatste jaar van onze eerste beleidsperiode als steunpunt (2025) bedraagt het gevraagde – en positief geadviseerde – subsidiebedrag € 891.500. Voor 2026, het eerste jaar van de nieuwe beleidsperiode, vragen we € 1.250.000 werkingssubsidies aan. Die stijging met 40% lijkt op het eerste gezicht aanzienlijk, maar is in realiteit een noodzakelijke bijsturing om de structurele achterstand en het verlies aan koopkracht van de afgelopen jaren te compenseren.

Koopkrachtverlies en inflatie:

De voorbije beleidsperiode werd gekenmerkt door een sterke en aanhoudende inflatie, die ook een grote impact had op de werking van Circuscentrum. Terwijl het toegekende subsidiebedrag in nominale termen licht toenam, daalde onze reële koopkracht aanzienlijk. Zoals grafiek 6 illustreert, is de kloof tussen de toegekende middelen en de reële noden - gecorrigeerd voor inflatie - jaar na jaar gegroeid. Tussen 2014 en 2025 steeg de inflatie met ruim 34% (gemiddeld 2,73% per jaar), terwijl de subsidie van Circuscentrum over die periode maar met 10% werd aangepast. Hierdoor daalde onze reële koopkracht met ongeveer 18%. Dit betekent dat we vandaag met minder reële middelen werken dan elf jaar geleden, ondanks een toename in opdrachten, verwachtingen en noden vanuit de sector.

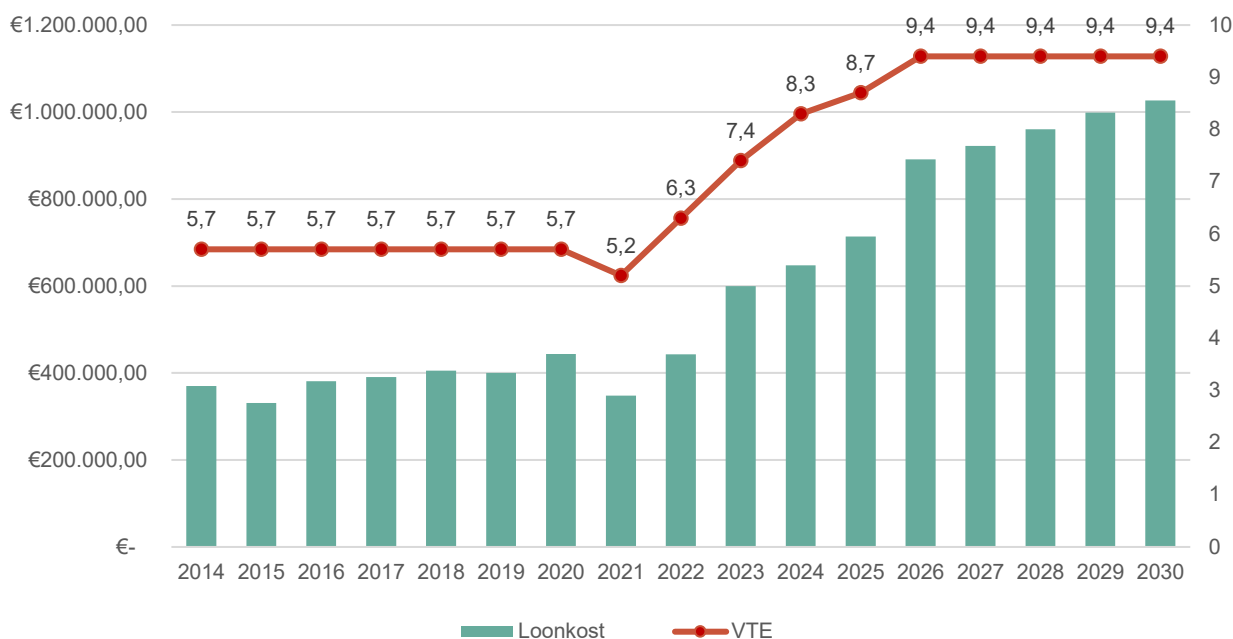
GRAFIEK 6 Inflatiecorrecties subsidiebedrag Circuscentrum

Circuscentrum werkt vandaag met minder reële middelen dan 11 jaar geleden, ondanks een toename in opdrachten, verwachtingen en noden uit de sector.

Personeelsuitbouw in functie van de rol als steunpunt

De versterking van het team in de beleidsperiode 2021-2025 was een noodzakelijke stap om onze opdrachten als erkend steunpunt waar te maken. Sinds 2021 heeft Circuscentrum zich verder ontwikkeld tot een organisatie met een brede en relevante scope aan activiteiten, die aansluiten op onze kerntaken en inspelen op de noden van een snel evoluerende en groeiende sector. De nieuwe rol van Circuscentrum vroeg echter om nieuwe competenties en andere functieprofielen dan deze die voorheen nodig waren binnen de oorspronkelijke werking.

Deze transitie bracht uitdagingen met zich mee: niet alle medewerkers beschikten van bij de start over de juiste profielen, en nieuwe aanwervingen verliepen soms moeizaam, zeker tijdens de coronajaren. Gaandeweg werd het team uitgebouwd in functie van de kernopdrachten van het Circusdecreet en de behoeften uit het veld. Met de laatste aanwerving in april 2025 zijn we op volle sterkte om een nieuwe beleidsperiode aan te vatten.

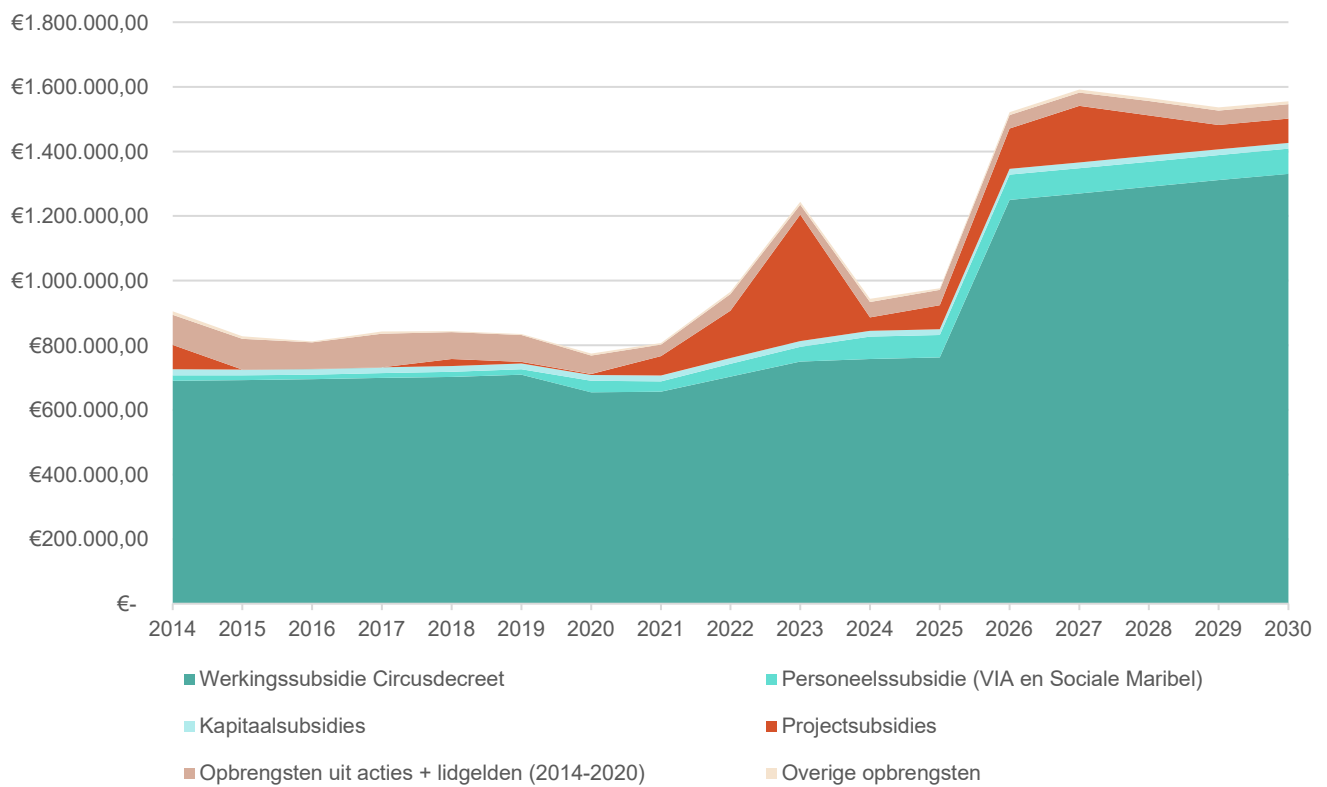
GRAFIEK 7 Evolutie personeelsinzet en -kosten Circuscentrum 2014-2030

De impact van deze evolutie laat zich duidelijk aflezen in grafiek 7. Waar het aantal voltijds equivalenten (VTE) tussen 2014 en 2020 stabiel bleef op 5,7, zien we vanaf 2021 een duidelijke stijging. Deze groei valt samen met de officiële erkenning als steunpunt en de bijhorende uitbreiding van taken. In de daaropvolgende jaren werd het team systematisch versterkt, met een toename tot 9,4 VTE tegen begin 2026.

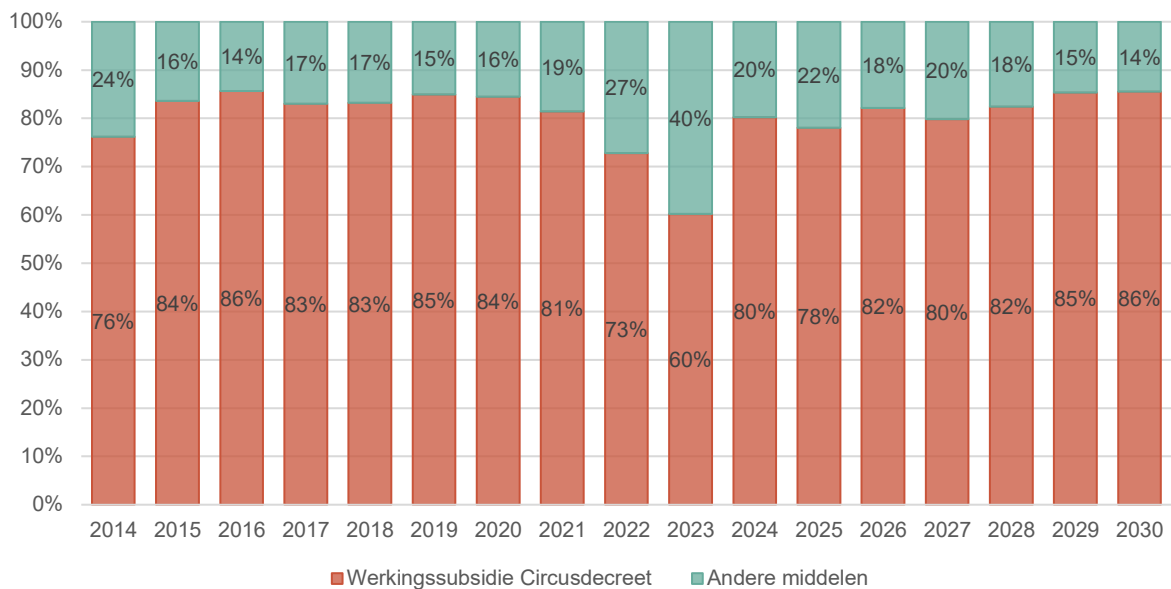
Voor de periode 2026–2030 voorzien we geen verdere uitbreiding, maar streven we naar bestendiging van het huidige personeelsbestand. Daarnaast willen we inzetten op een herwaardering van bestaande profielen in functie van expertise, ervaring en faire verloning. De gevraagde werkingsmiddelen dienen dus niet om uit te breiden, maar om de opgebouwde capaciteit te behouden en te versterken. Deze stabiliteit is essentieel om onze rol als steunpunt kwaliteitsvol te kunnen blijven vervullen.

Duurzame verankering van verwachtingen

Om aan de verwachtingen van de sector en het beleid te voldoen, heeft Circuscentrum in de voorbije beleidsperiode in toenemende mate beroep gedaan op aanvullende en tijdelijke financieringsbronnen. Die projectmatige middelen maakten het mogelijk om onze werking te verbreden en te verdiepen, maar verhoogden tegelijk de financiële kwetsbaarheid van de organisatie. Grafieken 9 en 10 tonen hoe onze financieringsmix is geëvolueerd tussen 2014 en 2025, en welke koers we willen varen richting 2030.

GRAFIEK 9 Evolutie financieringsmix Circuscentrum 2014-2030

GRAFIEK 10 Evolutie werkingsmiddelen vs andere middelen Circuscentrum 2014-2030

Waar tussen 2014 en 2020 gemiddeld 17% van onze inkomsten uit andere bronnen kwam dan de structurele werkingssubsidie via het Circusdecreet, liep dat aandeel in de periode 2021–2025 op tot gemiddeld 25%. Hoewel we blijven inzetten op het verwerven van eigen inkomsten en verdere diversifiëring van inkomstenbronnen (zie Mogelijkheden op het vlak van aanvullende financiering benutten), streven we naar een stabiele basisenveloppe om onze kernopdrachten op een duurzame en strategisch coherente manier te kunnen vervullen.

De gevraagde verhoging van onze structurele middelen is in de eerste plaats bedoeld om bestaande opdrachten, die vandaag nog projectmatig worden gefinancierd, structureel te verankeren binnen onze werking. De uitbreiding van de middelen is dus vooral nodig om continuïteit en kwaliteit te garanderen binnen taken die structureel deel uitmaken van onze opdracht. Dat geldt in het bijzonder voor de domeinen **internationalisering** en **onderzoek**. In de voorbije beleidsperiode voerden we op deze domeinen al heel wat acties uit, maar telkens zonder structurele werkingsmiddelen. We konden enkel personeelstijd inzetten en aanvullende middelen aantrekken om deze opdrachten op te nemen. Dat model botst op zijn grenzen en laat niet toe om keuzes te maken vanuit een vooropgezet strategisch kader. In de volgende beleidsperiode willen we deze kernfuncties volwaardig integreren in onze reguliere werking en er dus ook structurele middelen voor voorzien. Alleen zo kunnen we doordacht en duurzaam werken vanuit een duidelijke visie en meerjarenstrategie. Het laat ons toe om in te spelen op de noden van de sector én de kwaliteit van onze ondersteuning op lange termijn te vrijwaren.

UITGELICHT – Internationalisering:

Situatie vorige beleidsperiode (2021-2025)

- Geen structureel werkingsbudget
- Sinds 2022: beperkte extra personeelsmiddelen (€ 30.000 in 2022 en € 60.000 vanaf 2023)
- Internationale projecten enkel mogelijk dankzij aanvullende projectfinanciering (zie Tabel 16):
  - 7 internationale projecten succesvol gerealiseerd
  - Totaal budget: € 575.051,48
  - Gefinancierd via: VLAIO, Departement Cultuur, Jeugd en Media, Creative Europe

TABEL 16 Overzicht externe financiering Internationalisering vorige beleidsperiode

Project	Periode	Budget
Totaal		€ 575.051,48
VLAIO, Brexit Adjustment Reserve		€ 130.845,42
Focus UK - Circus Connections between the UK and Flanders: Towards a New Normal	2023	€ 49.375,22
Focus UK - Circus Showcase for Professionals	2023	€ 61.058,53
Focus UK - Circus Your Way into the UK	2023	€ 20.411,67
Departement Cultuur, Jeugd en Media		€ 267.000,00
Focus France	2020-2023	€ 250.000,00
Binded Bodies: Residency and job-shadowing exchange	2023-2024	€ 7.000,00
Focus Noord-Amerika - Opening New Markets for the Circus Arts: A project highlighting the diversity of circus arts in Canada, Flanders, and the United States while fostering exchange	2024-2025	€ 10.000,00
Creative Europe Cooperation Project		€ 177.206,06
Circus Without Circus	2020-2023	€ 177.206,06

Toekomstige aanpak (2026-2030)

- Structurele werkingsmiddelen voor internationalisering worden voorzien: **€ 452.495,23**
- Doel: duurzame inbedding van internationalisering in de reguliere werking, vermindering afhankelijkheid van tijdelijke middelen
- Tegelijkertijd blijven inzetten op bijkomende financieringskansen om internationale samenwerkingsprojecten te versterken

UITGELICHT – Onderzoek:

Situatie vorige beleidsperiode (2021-2025)

- Geen structureel werkingsbudget
- Onderzoek enkel mogelijk via inzet eigen medewerkers, binnen de budgettaire ruimte van andere acties of met ad hoc middelen (zie Tabel 17):

TABEL 17 Overzicht onderzoeken vorige beleidsperiode

Onderzoek	Type	Periode	Budget
Totaal			€ 85.712
Wat is circus?	Thesis	2022	€ 0
Duurzame loopbanen van circusartiesten*	Beleidsrelevant onderzoek	2022-2023	€ 60.000
Doorlichting Bibliotheek en documentatiecentrum	Werkveldlabo	2023	€ 0
Circusvriendelijk lokaal beleid	Freelance opdracht	2023	€10.164
Internationalisering bij Vlaamse circusgezelschappen	Bachelorproef	2024	€ 0
Status quo van ruimte en infrastructuur voor circus in Vlaanderen	Freelance opdracht	2024	€ 5.000
Stakeholderbevraging Landschapstekening Circus	Freelance opdracht	2024	€ 10.648

*Onderzoek uitgevoerd door IDEA Consult in opdracht van en gefinancierd door DCJM, op vraag van en met inhoudelijke ondersteuning door Circuscentrum.

Toekomstige aanpak (2026-2030)

- Structureel onderzoeksbudget voorzien: **€ 120.000** (zie OD 2.2) voor:
  - 1 langlopend wetenschappelijk onderzoek (€ 80.000)
  - 2 kortere, verdiepende onderzoeken (€ 20.000/onderzoek)
- Doel: duurzame inbedding van onderzoek als vaste pijler binnen de werking

Financieel beleid

We beheren onze middelen zorgvuldig en doelgericht. De structurele subsidie uit het Circusdecreet is onze belangrijkste inkomstenbron. Ons financieel beleid is nauw verweven met onze doelstellingen en door onze middelen gericht in te zetten, versterken we niet alleen onze interne werking, maar ook de brede circussector.

Transparantie en monitoring van onze middelen

Een transparant financieel beheer is essentieel voor een verantwoord beleid. Circuscentrum werkt met duidelijke rapporteringsmechanismen en een externe audit om de financiële gezondheid te bewaken.

Jaarlijks wordt, op basis van de meerjarenbegroting, een jaarbegroting opgemaakt die wordt goedgekeurd door het bestuursorgaan en de algemene vergadering. Deze begroting kan, in overleg, in de loop van het jaar worden bijgesteld. Minstens tweemaal per jaar worden wijzigingen voorgelegd aan het bestuursorgaan en voorafgaand besproken met het dagelijks bestuur en indien nodig afgetoetst bij een financieel expert uit het bestuursorgaan.

Via een analytische boekhouding monitoren we inkomsten en uitgaven per project, wat snelle bijsturing en transparantie mogelijk maakt. Zo versterken we efficiëntie én vertrouwen.

Er wordt gewerkt met een analytische boekhouding waarbij financiële monitoring op inkomsten en uitgaven per project of actie en deelwerking mogelijk is. Hierdoor krijgen we een heel gedetailleerd zicht op welke onderdelen van de werking duurder of efficiënter zijn, zodat we heel snel kunnen bijsturen. Daarnaast zorgt dit ook voor transparantie en vertrouwen voor bestuur, partners en medewerkers.

Het volledige team is betrokken bij de voorbereiding van de begroting. Er worden periodieke begrotingscontroles ingepland met de boekhouder. Permanente monitoring maakt het mogelijk om tijdig bij te sturen en houdt de organisatie financieel gezond.

De balans en de resultatenrekening, evenals de bijhorende financiële overzichten en de interne procedures, worden zoals vooropgesteld in het decreet gecontroleerd door een externe revisor.

Een financieel gezonde organisatie

Ondanks alle uitdagingen is Circuscentrum vandaag een financieel gezonde organisatie. We voeren een doordacht en vooruitziend financieel beleid. We kampen niet met liquiditeitsproblemen en er werden in de afgelopen beleidsperiodes een aantal, weliswaar beperkte, bestemde fondsen en voorzieningen aangelegd:

- een **bestemd fonds voor sociaal passief** van € 76.760, reeds aangelegd in 2016, waarmee we mogelijke personeelsgebonden verplichtingen kunnen opvangen.
- een **bestemd fonds voor onderzoek** van € 20.000, aangelegd in 2019, dat we strategisch kunnen investeren om in te spelen op opportuniteiten en noden.
- een **overgedragen resultaat** uit de vorige beleidsperiode € 20.000, dat ons in staat stelt om mogelijke onverwachte tekorten op te vangen.
- een **voorziening** van €30.000 huisstijl/website/databank die in 2026 en 2027 zal geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van een kennisdatabank.

Mogelijkheden op het vlak van aanvullende financiering benutten

Om de continuïteit van onze basiswerking te waarborgen is een verhoging van onze structurele subsidie-enveloppe noodzakelijk. Tegelijkertijd zal Circuscentrum in de komende beleidsperiode ook actief inzetten op aanvullende financieringsbronnen.

Erasmusaccreditatie

Dankzij de verworven Erasmusaccreditatie kunnen mobiliteiten in het kader van de professionele ontwikkeling van medewerkers volledig worden gesubsidieerd. Deze middelen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting (zie Toelichting bij de opbrengsten).

Europese samenwerkingsprojecten

Tevens werd een aanvraagdossier ingediend bij **Erasmus+** voor het project *Every Knot Matters* en worden er momenteel gesprekken gevoerd met diverse partners met het oog op een aanvraag voor een **Creative Europe**-project rond circuskritiek, met Circuscentrum als projectleider. De middelen voor deze trajecten zijn reeds opgenomen in de meerjarenbegroting (zie Toelichting bij de opbrengsten).

Event Flanders – topevenement

Circus en straatkunsten in Vlaanderen werd door de Vlaamse Regering gekwalificeerd als topevenement in 2029.

De Vlaamse Regering heeft op voorstel van Event Flanders een focus op circus en straatkunsten in Vlaanderen opgenomen in de lijst van topevenementen voor het jaar 2029. De bevoegde ministers hebben hierover een principiële akkoord afgesloten. Circuscentrum is door Event Flanders aangesproken om de rol als Lokaal Organisatiecomité op te nemen en zo in te staan voor de coördinatie van het top-circusevenement. In functie hiervan zal een bijkomend projectteam worden samengesteld. In de periode mei 2025 – mei 2026 loopt een haalbaarheidsonderzoek om doelen, partners en budgetten verder te bepalen en worden concrete afspraken gemaakt over de invulling van het topevenement en de voorwaarden die noodzakelijk zijn voor de realisatie ervan.

Het Circusjaar 2029 is opgenomen onder *OD 3.1 – De presentatiekansen voor circus zijn uitgebreid*, maar omwille van het eenmalige en grootschalige karakter van deze opdracht wordt het buiten de meerjarenbegroting van dit beleidsplan gehouden. In

deze fase hebben we nog te weinig zicht op de concrete modaliteiten en de reikwijdte van dit topevenement om de budgettaire impact hiervan te vertalen over de jaren heen. Een afzonderlijke overeenkomst met de Vlaamse overheid moet hierover nog worden afgesloten. Deze bijkomende opdracht ligt uiteraard in het verlengde van onze ambitie om circus op de kaart te zetten, maar staat omwille van bovenstaande redenen los van de aangevraagde subsidie-enveloppe voor de uitvoering van onze kerntaken binnen dit beleidsplan.

Andere

Verder onderzoekt Circuscentrum in de komende beleidsperiode nog andere financieringspistes. We denken hierbij bijvoorbeeld aan Vivo-middelen voor loopbaan-, preventie- en welzijnsbeleid voor de versterking van onze interne werking of aan middelen via de Nationale Loterij, die reeds geplande plande projecten extra visibiliteit kunnen geven (zoals de conferentie ‘Circus – a safer space for danger’ in 2024 die ook mee werd ondersteund door de Nationale Loterij).

Gediversifieerd prijzenbeleid voor het vormingsaanbod

Circuscentrum hanteert een aangepast prijzenbeleid om deelname voor iedereen mogelijk te maken. Voor het vormingsaanbod in samenwerking met de circusateliers wordt een deelnameprijs bepaald in verhouding tot het aanbod. Daarnaast zorgen we voor financiële toegankelijkheid via sociale tarieven en een kortingssysteem. In de komende beleidsperiode optimaliseren we dit gediversifieerde prijzenbeleid verder, in overleg met de circusateliers.

Personeelsplan

In dit hoofdstuk lichten we toe hoe we onze missie en doelstellingen gericht op de ondersteuning en ontwikkeling van het circusveld waarmaken met medewerkers, freelancers, stagiairs en vrijwilligers. We lichten onze organisatiestructuur toe en tonen aan dat we de benodigde profielen – en dus ook competenties – in huis hebben om onze opdrachten te vervullen. Ten slotte belichten we de grote lijnen en prioritaire acties binnen ons medewerkersbeleid die moeten zorgen voor een inclusieve, dynamische en zorgende werkcontext.

Organisatiestructuur

De basis van onze organisatiestructuur werd eind 2020 uitgetekend aan de vooravond van onze doorstart als steunpunt. Dit gebeurde onder de deskundige begeleiding van organisatiecoach Koen Vandyck⁷. We kozen toen bewust om niet te gaan voor een klassieke hiërarchische, maar voor een horizontale structuur met een aantal clusters en gespreide verantwoordelijkheden. Dit wil zeggen dat één personeelslid taken kan opnemen in verschillende clusters of ook een rol binnen de hele organisatie.

Bij de opmaak van ons nieuwe beleidsplan hebben we organisatietekening een update gegeven zodat die nog beter aansluit bij de realiteit en bij de invulling van onze kernopdrachten. We houden het horizontale model aan, maar benoemen duidelijker de rollen en verantwoordelijkheden gelinkt aan de formele mandaten van zowel het team, het management als de bestuursorganen en herdefiniëren de pijlers van onze werking.

TEAM

In de beleidsperiode 2021 - 2025 werd bewust geïnvesteerd in de uitbouw van een team dat ook de komende beleidsperiode de rol van sectoraal steunpunt maximaal kan opnemen. Bij het uitwerken van de profielen, hebben we rekening gehouden met onze kerntaken en gestreefd naar een beter evenwicht tussen onze verschillende opdrachten.

⁷ <https://koenvandyck.be/>

Vandaag beschikken we over een complementair samengesteld team met profielen die elkaar aanvullen. We hebben in ons aanwervingsbeleid bewust ingezet op diversiteit op het vlak van gender, leeftijd, professionele achtergrond en expertise, ... De benodigde basiscompetenties zijn aanwezig, maar als lerende organisatie stimuleren we medewerkers om bepaalde competenties nog verder te ontwikkelen of te verdiepen.

Vandaag beschikken we over een complementair samengesteld team met profielen die elkaar aanvullen.

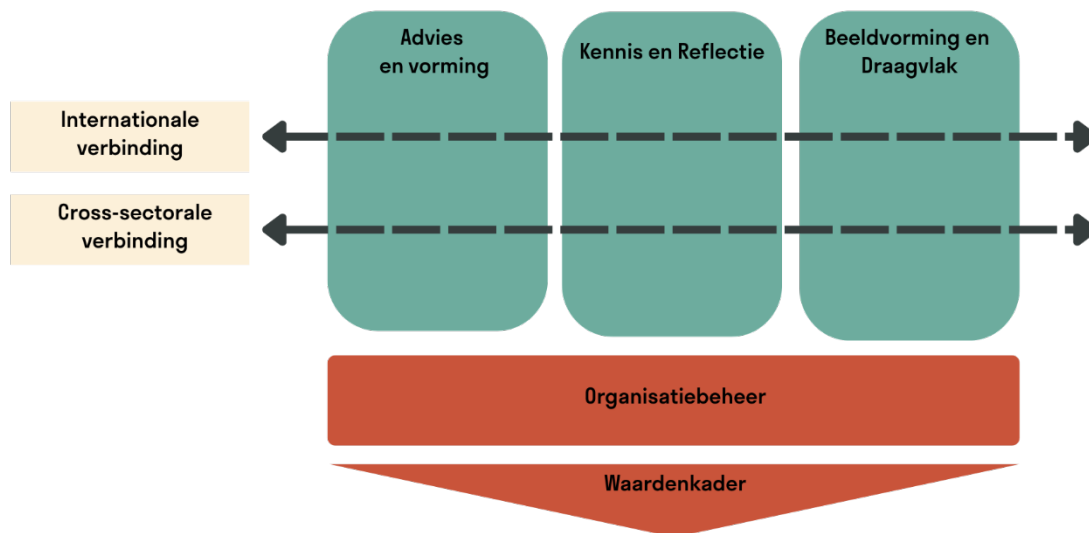

We onderscheiden drie brede werkingsdomeinen waarop we onze werking enten:

- advies en vorming: het beantwoorden, registreren en breder ontsluiten van de vele inkomende vragen, organiseren van infosessies en sectorale bijeenkomsten gericht op uitwisseling, met specifieke aandacht voor nieuwkomers in de sector
- kennis en reflectie: het verzamelen, ordenen, ontsluiten van data met het oog op kennisontwikkeling over en voor de sector, het voeren van onderzoek, het documenteren van de circuspraktijk en stimuleren van reflectie
- beeldvorming en draagvlak: het werken aan de erkenning van de circussector en de circuskunsten via de uitbouw van een breed netwerk en via promotionele en communicatieve acties die de beeldvorming positief beïnvloeden

Binnen de drie werkingsdomeinen krijgen medewerkers het mandaat om op basis van vastgelegde doelstellingen en budgetten acties op te zetten. Het geheel wordt ondersteund door de sokkel organisatiebeheer en gevoed door de waarden die collectief door de hele organisatie (team & bestuur) worden onderschreven en uitgedragen.

Twee transversale lijnen lopen doorheen de hele werking: internationale en cross-sectorale verbinding. Dit zijn aandachtspunten en ambities die we duurzaam meenemen bij alles wat we ontwikkelen en die ervoor zorgen dat we onze blik (en die van de sector) voldoende naar buiten richten. Waar relevant geven we hieraan ook een concrete vertaling bij de acties en activiteiten die we opzetten.

MANAGEMENT

De coördinatie van de werking wordt opgenomen door de algemene directeur en zakelijke leiding. Zij werken als een tandem en zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het strategisch-zakelijk beleid. Ze zetten de richting uit met het oog op het optimaal realiseren van de missie en de doelstellingen en coördineren de werkzaamheden. Ze hebben zowel oog voor opportuniteiten op het vlak van bijkomende financiering als voor noden binnen de sector.

Ze creëren betrokkenheid en stimuleren medewerkers tot zelfleiderschap, maar nemen waar nodig de eindverantwoordelijkheid. Op managementvlak houden ze de algemene planning in het oog die ze op regelmatige basis evalueren en bijsturen. Bij het coördineren van de werkzaamheden houden ze rekening met de aanwezige talenten en competenties van de medewerkers. In de coachende rol hebben ze oog voor de ontwikkelingsmogelijkheden van alle medewerkers.

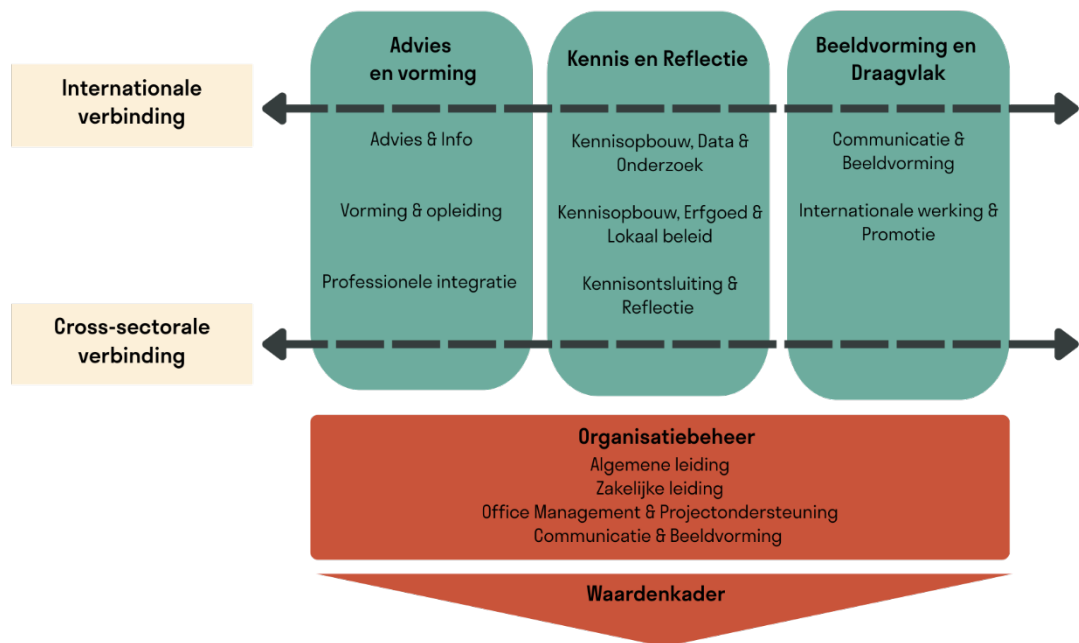
DE BESTUURSORGANEN

Het beheer van de organisatie wordt opgenomen door de bestuursorganen en door het management team met ondersteuning van een aantal medewerkers die mee rollen opnemen op het vlak van officemanagement en zakelijke ondersteuning, communicatie & rapportering, optimalisering van werkprocessen en intern databeheer.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, de algemeen directeur en de zakelijke leiding, die verantwoordelijk zijn voor organisatiebeheer, strategisch beleid (in afstemming met de bestuursorganen) en externe vertegenwoordiging.

Functieprofielen medewerkers

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende functieprofielen binnen de organisatie en hoe ze zich verhouden tot het geheel van de werking. Elk functieprofiel omvat een aantal taken die bij de functie hoort. Telkens wordt ook aangegeven wie binnen de organisatie vandaag de betreffende functie opneemt. In een aantal gevallen hebben medewerkers daarnaast ook een overkoepelende rol binnen het geheel van de werking, dit wordt dan in deze ook vermeld. Verder wordt telkens ook aangegeven welke relevante competenties en ervaringen elk teamlid binnenbrengt om zo te zorgen voor de benodigde expertise om onze opdrachten volwaardig op te nemen.

LEIDINGGEVEND TEAM

Staan in voor het leiden van de organisatie

- Hebben een mandaat als dagelijks bestuurder. Samen met het bestuur zetten zij de strategische lijnen uit van de organisatie.
- Voeren het personeelsbeleid en sturen de dagelijkse werking aan.
- Coördineren het interne overleg en waken over heldere afspraken en goede samenwerking binnen het team.
- Hakken knopen door waar nodig en zorgen ervoor dat iedereen in het team uitgerust is om verantwoordelijkheid op te nemen.

ALGEMENE LEIDING

- Staat als algemeen directeur in voor het onderhouden van strategische relaties in binnen- en buitenland en de uitbouw van connecties met andere beleidsdomeinen.
- Gaat op zoek naar alternatieve vormen van financiering voor projecten en de algemene organisatie.

Ingevuld door:

Noemi De Clercq

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Antwerp Management School / Universiteit Utrecht - Leiderschap in Cultuur 2020-21, voorzitter Cultuurraad Gent, bestuurslid FEDEC, sinds 2019 algemeen directeur van Circuscentrum, voorheen: beleidsmedewerker DCJM & Literatuur Vlaanderen

Competenties: analytische en strategische denker / netwerker / sterke communicatieve vaardigheden / durver / doorzetter / overtuigingskracht / doelgericht / verantwoordelijk / out of the box denken / aansturen van team / coachen

ZAKELIJKE LEIDING

- Stroomlijnt de interne werkafspraken en volgt de uitvoering ervan op.
- Is verantwoordelijk voor de financiën en de administratieve omkadering van de organisatie:
  - toezicht op alle financiële aspecten van de werking (cashflow, meerjarenbegrotingen, jaarrekeningen...),
  - opvolging van deelbegrotingen,
  - personeelsadministratie,
  - facturatie,
  - contactpersoon met de bank en verzekering,
  - overleg met externe boekhouder en voorbereiding van het jaarlijks bezoek van de revisor

Ingevuld door:

Nele Vertriest

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Graduaat Maatschappelijk Assistent – Sociaal-Cultureel Werk en jarenlange ervaring als beleids- en zakelijk medewerker bij Museum Dr. Guislain en Circuscentrum

Competenties: financieel inzicht / oplossingsgericht / nauwkeurig / verbindend / betrouwbaar / transparant / flexibel / ruimdenkend / empathisch vermogen

OFFICE MANAGEMENT & PROJECTONDERSTEUNING

Staat in voor de ondersteuning van het team en draagt zorgt voor de operationele werking

- Ondersteunt het team: verslagen maken, productionele ondersteuning, ondersteuning bij loonbeheer, ...

- Biedt administratieve ondersteuning: ondersteuning op vlak van boekhouding, facturatie, archiveren, telefonische permanentie, contactbeheer, onderhoud databanken, ...
- Draagt zorg voor de werkplek: opvolgen van onderhoudspersoneel, interne afspraken maken en laten naleven wat betreft het op orde houden van de keuken, werktafels, etc.
- Draagt zorg voor bestellingen van voorraden inclusief economaat.
- Regelt de verzending van publicaties en updaten van adresbestanden.

Ingevuld door:

Bibi Bert

Relevante ervaring en competenties;

Ervaring: Bachelor Cultuurmanagement: vakken bedrijfsmanagement, professionele communicatie en Research en Development / stage + jobstudent bij VIERNULVIER: administratieve en productionele ondersteuning van festivals /

Competenties: heldere en klantvriendelijke communicatieve vaardigheden / planmatig werkhouding / positieve ingesteldheid / brede talenkennis / flexibele teamwerker / ruimdenkend en oplossingsgericht

COMMUNICATIE & BEELDVORMING

Staat in voor de algemene communicatie van de werking en de perswerking

- Staat in voor het toevoegen van content op de website, zorgt voor de verspreiding van content via sociale media, maakt de maandelijkse nieuwsbrief op en stuurt hem uit.
- Diversifieert de communicatie in functie van het bereiken van verschillende doelgroepen.
- Verzamelt en analyseert data over de effectiviteit van onze communicatie.
- Bouwt mee aan een breed persnetwerk en bereidt perssteksten voor.
- Stimuleert de media om aandacht te hebben voor circus en onderhoudt met het oog hierop de contacten en communicatie.

Staat in voor acties die inzetten op zichtbaarheid en beeldvorming van circus bij stakeholders en bij het brede publiek

- Neemt de jaarlijkse coördinatie op van Circusnachten, stemt af met de internationale partners en stimuleert actoren om aan te sluiten.
- Werkt een toolkit uit die een breed gebruik van #ookditiscircus en #ruimtevoorcircus ondersteunt en stimuleert.
- Bewaakt dat er een breed en divers beeld van circus wordt uitgedragen door Circuscentrum in beeld en woord.

Ingevuld door:

Hilke Lamot

Relevante ervaring en competenties:

Ervaring: Master of Arts in de vergelijkende moderne letterkunde / stagiaire communicatie Democracy

Competenties: creëren van content op maat van verschillende media / onderhouden van diverse mediakanalen / updaten websites en sociale media / storytelling / sterke communicatieve vaardigheden / ontwikkelen van communicatiestrategieën

ALGEMENE KENNISOPBOUW, DATA & ONDERZOEK

Staat in voor onderzoek en databeheer binnen de sector en binnen de eigen werking.

- Werkt aan databeheer door data op een gestructureerde manier te verzamelen
- Ontwikkelt een extern raadpleegbare kennisdatabank waar content systematisch kan bewaard en ontsloten worden
- Vult de onderzoeksagenda aan, schrijft onderzoeksvoorstellen uit en brengt deze breed onder de aandacht van onderzoekers en studenten
- Zet nieuwe onderzoeksopdrachten uit en volgt lopend onderzoek op
- Coördineert de opmaak van een overkoepelende landschapstekening Circus 2.0, maakt een retroplanning op en bewaakt de uitvoering ervan

Ingevuld door:

Anne Ceulebrouck

Overkoepelende rol: staat mee in voor het beheer van de organisatie en is verantwoordelijk voor het intern databeheer, rapportering en de digitale strategie

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Master in de Toegepaste Economische Wetenschappen – richting Marketing / 8 jaar ervaring bij Mediahuis – o.a. als media research marketeer / lesgever bij Sarakasi (vroeger ook Circusplaneet) / vliegende trapeziste bij de Fantastic Flying Fuego's van Ell Circo D'ell Fuego

Competenties: oog voor detail / sterk analytisch vermogen / gestructureerde manier van werken / empathische ingesteldheid / teamspeler / durf en doorzettingsvermogen / brede affiniteit met wat leeft in de circussector

ALGEMENE KENNISOPBOUW, ERFGOED & LOKAAL BELEID

Staat in voor initiatieven op het vlak van erfgoed, lokaal beleid en algemene kennisopbouw.

- Werkt aan databeheer door data op een gestructureerde manier te verzamelen
- Werkt mee aan de overkoepelende landschapstekening Circus 2.0
- Ontwikkelt instrumenten (online toolbox, omzendbrieven,...) die lokale beleidsmakers informeren en inspireren
- Stimuleert lokale beleidsmakers in de ontwikkeling van een circusvriendelijk beleid en werkt hiervoor samen met de VVSG

- Brengt de sector samen om toe te werken naar de erkenning van circus als immaterieel erfgoed
- Stimuleert en coördineert sectorale acties gericht op het borgen van circuserfgoed

Ingevuld door:

Matilde Ruppert

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Bachelor Geschiedenis - Stage bij Archief voor Nationale Bewegingen (Vak: Stage Cultureel Erfgoed) / Master Cultuurmanagement - Stage bij Circuscentrum - Masterthesis "Wat is Circus" (2022)

Competenties: onderzoekende en innovatieve ingesteldheid / procesmatige aanpak / verbindend en doordacht / passie voor (circus)geschiedenis / sterk in documenteren en archiveren / zelfstandig en oplossingsgericht

KENNISONTSluitING EN REFLECTIE

Stimuleert reflectie en staat in voor het ontsluiten van opgebouwde en verzamelde kennis.

- Documenteert de artistieke, pedagogische en erfgoedpraktijk en analyseert tendensen
- Volgt trends en ontwikkelingen in de sector op en voedt hierrond de organisatie en de diverse netwerken
- Stimuleert reflectie en kritiek over circus o.a. via de publicatie van een jaarlijkse thematische cahier en trajecten voor professionals
- Zet in op cross-sectorale samenwerking en connecties met andere beleidsdomeinen
- Levert redactionele content rond trends, ontwikkelingen, onderzoek, ... en zorgt voor op de ontsluiting ervan via de meest passende kanalen
- Zetelt vanuit haar functie binnen Circuscentrum in de redactie van Circusmagazine

Ingevuld door:

Liv Laveyne

Overkoepelende rol: schrijft en schakelt haar jarenlange ervaring als programmator en journalist in om collega's te ondersteunen bij promotionele initiatieven

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Licentiaat in de kunstwetenschappen - optie theater / jarenlange ervaring als programmator en journalist / redactielid Circusmagazine

Competenties: kritische liefde voor de circuskunsten / aandacht voor cross-sectorale en cross-disciplinaire bestuivingen / strategische blik / vlotte pen / uitgebreide kennis van circus- en podiumkunstenveld / competenties op het vlak van kennis vergaren /

noden detecteren / netwerken samenbrengen lokaal en internationaal / reflecteren en initiëren

ADVIES EN INFO

Staat in voor het beantwoorden van dagelijkse adviesvragen, het organiseren van infosessies & sectorbijeenkomsten

- Beantwoordt de dagelijkse adviesvragen per mail, telefoon en in persoonlijke adviesgesprekken
- Werkt mee aan het databeheer door inkomende vragen te registreren en doet suggesties om kennis breder te ontsluiten
- Ontwikkelt een aanbod van infosessies en de thematische sessies en staat in voor de organisatie ervan
- Staat in voor het stimuleren van initiatieven die de integrale veiligheid binnen de sector stimuleren (SAFE meetings, garanderen veiligheidsopleidingen SFP, *Every Knot Matters...*) en onderhoudt hiertoe de nodige contacten

Ingevuld door:

Rinus Samyn

Overkoepelende rol: Stelt zijn brede kennis over circus ter beschikking van het team en biedt productionele ondersteuning bij professionele programma's en sectorbijeenkomsten

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Bachelor Business Management - Event management / productie- en stagemanagement / redactielid Circusmagazine / ex-bestuurder PERPLX en Woesh / actief in de juggling community

Competenties: grote kennis van het werkveld / kritisch reflecterend / houdt overzicht / oog voor detail / ondernemend / competenties op het vlak van (event) management & opmaak deelbegrotingen

VORMING EN OPLEIDING

Staat in voor de coördinatie, toegankelijkheid en evaluatie van het pedagogische vormingsaanbod.

- Is het aanspreekpunt voor de circusateliers en coördineert de pedagogische vormingen
- Zorgt voor de brede communicatie en toegankelijkheid van dit aanbod
- Werkt toe naar een transparant vergoedingssysteem voor docenten en een gedifferentieerd en transparant prijzenbeleid voor deelnemers
- Is verantwoordelijk voor de organisatie van initiatieven die jongeren voorbereiden op hogere circusstudies (productieweekend & PREP stage)
- Werkt mee aan het databeheer door te registreren wie instroomt in de circus hogescholen en wie er afstudeert,...

Ingevuld door:

Elias Moyson

Overkoepelende rol: Ontwikkelt visie rond inclusieve diversiteit en de vertaling ervan binnen alle deelaspecten van de werking.

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: professionele bachelor sociaal werk / stage en vrijwilligerswerk Wel Jong vzw

Competenties: input leveren voor strategisch beleid / ontwerpen en geven van vormingen / intersectioneel denken / netwerken bouwen en onderhouden / organiseren van inspiratiedagen

PROFESSIONELE INTEGRATIE

Staat in voor de instroom van nieuwkomers in de circussector en stimuleert hierbij ondernemerschap

- Ontwikkelt de crashcourse voor professionals die instromen in de sector (ism ECDF en PERPLX)
- Verzamelt en ontwikkelt materiaal dat geïntegreerd wordt in een overkoepelende toolbox
- Stemt het aanbod voor 'nieuwkomers' af op de rest van het aanbod
- Haalt de banden aan met educatieve spelers en professionele opleidingen uit Vlaanderen en Nederland
- Gaat gesprekken aan met het Departement onderwijs en met relevante opleidingen (KASK, Cultuurmanagement, ...) om circus een plek te geven in de curricula en in de lespraktijk
- Onderhoudt nauwe banden met andere spelers uit de bovenbouw (Cultuurloket, oKo, De Ambrassade, Jint, ...) en met de internationale netwerken (EYCO, Karavan,...) rond vorming, expertiseopbouw en jongerenparticipatie

Ingevuld door:

Peter Smets (loopbaanonderbreking tot 1/10/2025)

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Licentiaat in de vergelijkende Cultuurwetenschappen en aanvullende licentie in de internationale politiek, graduaat in de toegepaste communicatie, ervaring bij JINT met coördinatie van overlegplatformen en deskundigheidsoopdrachten voor de Vlaamse overheid, sinds 2008 stafmedewerker bij Circuscentrum

Competenties: grote kennis van het werkveld / autonome werker en teamspeler / organisator en coördinator / constructief en kritisch denker

INTERNATIONALE WERKING

Staat in voor de internationalisering van de circussector

- Staat in voor de kwaliteitsbewaking en visievorming omtrent internationalisering
- Volgt actief het internationale (cultuur-)beleid van de Vlaamse overheid en van relevante internationale (overheids-)instanties op en participeert aan overleg- en netwerkmomenten
- Volgt internationale beleidsontwikkelingen, projectoproepen en subsidie-calls op en verspreidt ze actief in de sector
- Is aanspreekpunt voor binnen- en buitenlandse partners en zorgt voor continuïteit in de opvolging van (internationale) contacten
- Neemt initiatieven ter promotie van de circuskunsten op festivals
- Zet via bezoekersprogramma's in op kennisuitwisseling en het versterken van buitenlandse aanwezigheid van de sector
- Levert redactionele content aan rond trends en ontwikkelingen, showcases, bezoekersprogramma's, ...

Ingevuld door:

Séverine Van der Stighelen

Overkoepelende rol: Denkt mee na over het opzetten van een thematisch aanbod voor professionals en de optimalisering van interne werkprocessen.

Relevante competenties en ervaring:

Ervaring: Master in de Politieke- en Sociale Wetenschappen - richting Sociologie & Master in Culture and Development studies / jarenlange ervaring als stafmedewerker internationalisering binnen hoger onderwijs

Competenties: autonoom én teamgericht / doelgericht / communicatief / constructief kritisch en analytisch / sterk observatie- en leervermogen / luistervaardig / creatieve denker / affiniteit met circus / competenties rond beleidswerk / project- en eventmanagement / internationalisering / netwerking en vertegenwoordiging

Intern overleg en kennisdeling

Met het oog op vlotte samenwerking en transparante besluitvorming zijn er verschillende soorten van interne overleg, elk met hun eigen samenstelling en doelstelling:

- **Strategisch overleg:** het managementteam komt periodiek samen voor opvolging van het strategisch plan en het dagelijks bestuur.
- **Werkoverleg:** maandelijks vindt een teamoverleg plaats dat dient als platform voor besluitvorming, terugkoppeling van voortgang werkgroepen, opvolging van de jaarplanning en afstemming binnen het team (werkverdeling en -afspraken, dispatchen inkomende vragen,...).
- **Deelmomenten:** via maandelijksse bijeenkomsten worden inzichten en lopende projecten gedeeld ter inspiratie en ter informatie.
- **Werkgroepen:** afhankelijk van de uit te voeren acties worden werkgroepen samengesteld waarin medewerkers - onafhankelijk van hun functie - verschillende rollen kunnen opnemen die nodig zijn om een actie succesvol te volbrengen (zoals trekker, inhoudelijk expert of ondersteuner). De werkgroepen krijgen het mandaat om binnen het kader van het strategische en zakelijk plan een actie uit te werken. Zij rapporteren over hun voortgang tijdens het teamoverleg, wat bijdraagt aan een dynamische en efficiënte samenwerking binnen de organisatie.
- **Teambuilding:** jaarlijks worden er twee momenten georganiseerd ter versterking van de cohesie binnen het team. Een inhoudelijk verdiepend moment binnen de werkcontext waarop we te gast zijn bij een organisatie in de sector en een sociaal georiënteerde activiteit buiten de werkcontext.

Externe medewerkers

Naast onze vaste personeelsploeg werken we ook samen met freelancers, vrijwilligers en stagiaires. Zij vormen een waardevolle aanvulling op onze werking.

Freelancers

Naast medewerkers in loondienst doen we regelmatig een beroep op freelancers. Zij bieden de noodzakelijke flexibiliteit om specifieke competenties in te schakelen die intern ontbreken of om tijdelijke werkpieken op te vangen. We zorgen voor een duidelijk kader wat betreft vergoedingen en leggen, waar nodig, transparante overeenkomsten vast.

We onderscheiden twee types van samenwerking:

- **Vaste freelancer**
Met de hoofdredactie van *Circusmagazine* sluiten we jaarlijks een overeenkomst af met duidelijke afspraken over de reikwijdte van de opdracht en de daarbij horende vergoeding. Vandaag hebben we hiervoor een samenwerking met Maarten Verhelst. Naast de rol van hoofdredacteur van *Circusmagazine*, levert hij op vraag ook bijdragen als auteur of externe lezer bij de opmaak van publicaties of

beleidsdocumenten. Deze samenwerking wordt jaarlijks geëvalueerd en nieuwe afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst.

- Ad hoc freelancers

Afhankelijk van de noden schakelen we bijkomend externe medewerkers in voor tijdelijke opdrachten: auteurs, fotografen, videografen, vertalers, docenten, consultants, ...

Deze samenwerkingen worden steeds uitgevoerd op basis van een duidelijke opdracht en binnen vooraf vastgelegde budgetten op basis van offertes.

Vrijwilligers

Circuscentrum doet ook een beroep op vrijwilligers. Onze belangrijkste vrijwilligers zijn de leden van het bestuursorgaan en de Algemene Vergadering. Zij helpen mee de strategische lijnen uit te zetten.

Daarnaast werken we al jaren met een toegewijde vrijwilligersredactie voor *Circusmagazine*.

Stagiaires

We zetten ook specifieke groeps- of individuele opdrachten uit voor studenten die hogere opleidingen volgen. Zo trokken we de afgelopen jaren stagiaires aan die een analyse maakten van ons documentatiecentrum, de internationale dynamiek van de circussector in kaart brachten, zich verdiepten in de definitie van circus, en werkten rond de beeldvorming van circus. Er wordt steeds zorgvuldig afgewogen of we de stagiaires passend kunnen begeleiden en bieden hen de nodige omkadering aan.

Medewerkersbeleid

Onze eerste jaren als steunpunt kenmerkten zich door een zoektocht naar mogelijkheden om onze opdrachten zo goed mogelijk af te stemmen op de dynamiek van de sector. Het waren boeiende jaren waarin we onszelf als organisatie herdachten terwijl we voortdurend ook aandacht hadden voor de noden en de zichtbaarheid van de sector. Maar het waren ook veeleisende jaren voor de mensen binnen de organisatie.

Bepaalde opdrachten werden sterker uitgebouwd, waardoor er andere profielen nodig waren. Dit betekende concreet dat een aantal mensen de organisatie verlieten en er jaarlijks ook nieuwe vacatures werden uitgezet. Sommige functies geraakten niet meteen ingevuld, wat een impact had op de algemene werkdruk. Het team was in een continue staat van 'wording' en kreeg nauwelijks de tijd om zich aan de steeds veranderende werkelijkheid aan te passen: nieuwe collega's, bijkomende tijdelijke opdrachten, maar ook uitdagende tijden op het vlak van samenwerking omwille van de COVID-19 crisis.

Vandaag hebben we een sterk en evenwichtig uitgebouwd team dat verschillende achtergronden, ervaringen en competenties samenbrengt en daar willen we zorg voor dragen. De medewerkers van Circuscentrum zijn immers het belangrijkste kapitaal

van onze organisatie en dragen samen bij aan de ontwikkeling van de circussector en de circuskunsten. Om de kwaliteit van de werking te garanderen, investeren we de komende jaren in een optimale professionele omkadering met aandacht voor een transparant aanwervings- en onthaalbeleid, een stimulerend competentie- en vormingsbeleid en een integraal welzijnsbeleid.

Aanwervings- en onthaalbeleid:

- Nieuwe aanwervingen gebeuren op basis van een duidelijk functieprofiel en een transparante procedure.
- Er worden checks ingebouwd in de procedure die gericht zijn op het tegengaan van discriminatie.
- Nieuwe medewerkers worden passend onthaald en krijgen een uitgebreide introductie in de werking.
- Er wordt tijd en aandacht besteed aan het inwerken en coachen van nieuwe collega's.
- Interne processen en procedures worden verder uitgeschreven om de continuïteit binnen de werking te garanderen.

Competentie- en vormingsbeleid:

- In functie van een continue verbetering en versterking van onze werking, willen we maximaal investeren in mensen.
- Voor elke functieprofiel is er een duidelijke omschrijving van de rollen, verantwoordelijkheden en taken.
- Medewerkers worden gestimuleerd om hun talenten in te zetten, niet enkel binnen hun eigen opdracht, maar ook breed binnen de organisatie.
- Alle medewerkers krijgen de kans om jaarlijks opleidingen te volgen om zich bij te scholen.
- Er wordt zorgvuldig opgevolgd dat de verantwoordelijkheid die mensen krijgen in overeenstemming is met hun draagkracht.
- Jaarlijks wordt een (individueel of collectief) planningsgesprek ingepland om heldere afspraken te maken en verwachtingen scherp te stellen.
- Er worden jaarlijkse individuele functioneringsgesprekken gevoerd door het leidinggevend team waarbij noden en werkpunten worden geïdentificeerd en opgevolgd.

Welijnsbeleid:

- De komende jaren geven we prioriteit aan de implementatie van een gezonde organisatiecultuur met een goede balans tussen persoonlijke uitdagingen en stimulansen enerzijds en een beheersbare werkdruk anderzijds.
- We voorzien in de mate van het mogelijke flexibiliteit ten aanzien van deeltijds werk en/of thuiswerk om de werk/gezinsbalans zo goed mogelijk te bewaren.
- Er is een tijdsregistratiesysteem dat mogelijkheden biedt om extra gewerkte uren te compenseren.
- Er wordt helder gecommuniceerd wie het externe aanspreekpunt integriteit is en hoe medewerkers hier gebruik van kunnen maken.

- We maken actief gebruik van de expertise en dienstverlening van onze externe preventiedienst (Idewe), bv. bij de opmaak en opvolging van ons intern preventieplan.
- We organiseren een interne tevredenheidsbevraging om potentiële noden of uitdagingen te identificeren.
- We werken aan een beleid rond burn-out preventie in het kader van een breder welzijns- en loopbaanbeleid en dienen hiervoor een projectaanvraag in bij VIVO (deadline: 27 juni 2025 – opstart traject: 1 januari 2026).

We kiezen ervoor om de komende jaren verhoogd in te zetten op een beleid op het vlak van welzijn, integriteit en inclusie. Hiermee willen een kader creëren dat niet enkel impact heeft op de eigen interne medewerkers, freelancers en vrijwilligers, maar ook op de mensen met wie we samenwerken en waarvoor we werken.

De ervaring die we hebben opgebouwd tijdens de organisatie van de conferentie *Circus – a safe(r) space for danger* en via internationale trajecten als Speak Out en Take Care (op initiatief van FEDEC), zetten we in om verder te werken aan een overkoepelend veiligheids- en welzijnsbeleid. De charters en leidraden die in dit kader ontwikkeld werden, gebruiken we als basis om zowel intern als extern onze waarden in de praktijk te brengen. Bij activiteiten die we zelf (mee) organiseren, maken we heldere afspraken met partners en zorgen we ervoor dat deelnemers weten bij welke aanspreekpunten ze terecht kunnen. We voorzien procedures die zorgen voor een veiligere omgeving en communiceren hierover.

Eerlijke verloning

We zien eerlijke verloning als een prioriteit en integreren het principe van correcte vergoeding in ons beleid en sectorondersteunende werking. De circussector wordt gekenmerkt door flexibele en projectmatige werkvormen. In deze context is eerlijke verloning niet steeds vanzelfsprekend, maar wel essentieel om duurzame loopbanen mogelijk te maken.

Als organisatie hanteren we zelf eerlijke loonprincipes, barema's en een correcte inschatting van verantwoordelijkheden en werkdruk. We zorgen voor transparante afspraken en schriftelijke overeenkomsten met alle medewerkers en freelancers.

Vanuit onze rol als steunpunt willen we hierin een voorbeeld zijn voor de sector: we moedigen artiesten en organisaties aan om eerlijke verloning structureel mee te nemen in projectbegrotingen en subsidieaanvragen en verwijzen actief naar tools zoals juistisjuist.be of informatie uit de kennisbanken van Cultuurloket en Sociare. Vanuit onze coördinerende rol binnen het vormingsaanbod voor de sector zien we in de komende periode toe op de eerlijke verloning van docenten.

Goed bestuur

Bij de start van de eerste beleidsperiode als steunpunt in 2021 werd een grondige bestuurswissel doorgevoerd. Via een open oproep werden kandidaturen gematcht aan

de benodigde competenties. Er is gestreefd naar een evenwichtige vertegenwoordiging van zowel inhoudelijke en sectorspecifieke expertise als competenties op organisatie- en financieel beheer. De huidige bestuurders beschikken over een combinatie van diverse competenties. Daarnaast hechten we belang aan een goede balans op het vlak van leeftijd, etnisch-culturele diversiteit en gender. Bestuurders hebben een mandaat voor 5 jaar. Dit mandaat kan éénmaal verlengd worden.

De samenstelling van het bestuursorgaan ziet er vandaag als volgt uit:

Inge Loodsteen (voorzitter), Bart Haes, Bieke Vanlerberghe, Matthias Vermael (ontslagnemend), Yannick Geens, Dre Demet, Marc Jegers, Kathleen Keymeulen, Anne Loecx, Ali Can Ünal, Karel Vanhaesebrouck, Jakobe Geens.

De algemene vergadering is samengesteld uit alle leden van het bestuursorgaan aangevuld met: Bob De Pourcq, Freddy Vindevogel, Roland Vermeylen, Mieke Gielen, Finn Vanhoutte, Xavier De Paepe en Maarten Janssens.

De samenstelling van de leden van de algemene vergadering die het bestuursorgaan aanvullen is slechts licht gewijzigd in de loop der jaren. Een hervorming van de algemene vergadering staat in 2025-'26 op de planning. We evalueren en herbekijken hierbij zowel de rol als de samenstellingen van dit orgaan. Samen met het bestuur wordt op de bestuursvergadering van september een matrix opgesteld die richtlijnen bevat m.b.t. de benodigde profielen. Op basis daarvan worden nieuwe leden gezocht. Dit proces zal een grondige impact hebben en wordt daarom indien nodig extern begeleid. Ten laatste op de algemene vergadering van maart 2026 zal de nieuwe samenstelling worden bekrachtigd.

In de statuten en het intern reglement worden de rollen en bevoegdheden van de AV en het bestuursorgaan uitgebreid omschreven. Het intern reglement (zie [Bijlage 9 Intern Reglement](#)) werd goedgekeurd op de bestuursvergadering van 16 mei 2023. De laatste statuutswijziging dateert van 23 maart 2023, teneinde deze in overeenstemming te brengen met het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Het bestuursorgaan komt minstens 4 maal per jaar samen en neemt de verantwoordelijkheid op om de directie op strategisch niveau te sturen, te adviseren en te controleren. De algemene vergadering komt minstens 1 maal samen voor de goedkeuring van de resultatenrekening en de begroting.

Integrale kwaliteitszorg

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van hoe we investeren in de verdere professionalisering van onze werking. We geven hierbij inzicht in welke interne systemen en processen we hanteren die leiden tot verhoogde en geïntegreerde aandacht voor interne kwaliteitszorg. Investerings in het beleid op het vlak van medewerkers, financiën en communicatie maken hier deel van uit en staan hieronder en hierboven uitgebreider beschreven.

Huidige stand van zaken

Met ingang van het nieuwe Circusdecreet nam Circuscentrum in 2021 formeel de taak op als steunpunt. Dit betekende dat de werking van de organisatie een significant andere wending kreeg. Naar aanleiding van de evaluatie van het Departement in het najaar van 2024 werden een aantal kanttekeningen opgenomen in het visitatieverslag die betrekking hebben op de professionaliteit van onze werking. De verwachting wordt uitgesproken dat Circuscentrum als steunpunt *op het vlak van strategische beleidsplanning en -uitvoering en professionalisering excelleert, en een voorbeeldfunctie vervult ten aanzien van haar sector.*

Omwille van de transitie naar steunpunt waren er intern veel verschuivingen en is het team geëvolueerd en gegroeid. Dit beklemtoonde de noodzaak aan duurzame investeringen die onze interne organisatie versterken.

De afgelopen jaren werd reeds geïnvesteerd in:

- een competentiegericht en open, niet-discriminerend aanwervingsbeleid op basis van duidelijke profielen en heldere procedures
- het uittekenen van een nieuwe organisatiestructuur geschoeid op sociocratische leest
- de hersamenstelling van het bestuursorgaan volgens de principes van goed bestuur
- de herwerking en goedkeuring van een nieuw intern reglement
- de implementatie van heel wat nieuwe systemen ter ondersteuning van interne werkprocessen en databeheer: Werktijd, Olympus Mobility, CRM systeem Teamleader, Microsoft SharePoint ...
- het uitwerken van een integraal veiligheidskader voor evenementen (+ bijbehorende training voor medewerkers)
- een heldere financiële planning en proactieve strategie om aanvullende middelen aan te trekken

Verdere investeringen

Met ons nieuwe beleidsplan willen we een antwoord bieden op verdere noden en verwachtingen op het vlak van professionalisering.

Om te beginnen speelt de manier waarop ons beleidsplan vorm heeft gekregen in op een aantal terechte verbeterpunten op het vlak van **beleid, strategie en kwaliteitszorg**:

- We maken in ons nieuwe beleidsplan duidelijke en onderbouwde keuzes die vertrekken vanuit een grondige stakeholderbevraging, de externe evaluatie en interne analyse van de werking en aansluiten bij een intern gedragen visie en missie.
- Ons doelstellingenkader bevat - in tegenstelling tot ons vorige beleidsplan - indicatoren die toelaten om onze werking de komende jaren nauwkeuriger te monitoren om zo de voortgang van onze doelstellingen beter te kunnen opvolgen en rapporteren. De gedetailleerde, analytische meerjarenbegroting laat toe om op financieel vlak nauwkeurig kosten en opbrengsten te monitoren en bijstellingen te doen waar nodig.
- Met de jaarlijkse voortgangsrapportage evalueren we de kwaliteit en impact van onze acties aan de hand van vooropgestelde indicatoren. Zo kunnen we bijsturen waar nodig en een duurzame werking uitbouwen die maximaal geënt is op de realiteit.
- We verankeren de aandacht voor interne kwaliteitszorg door een jaarlijkse scan uit te voeren. De resultaten van de eerste scan met een overzicht en evaluatie van alle interne processen voegen we als bijlage toe aan dit dossier (zie [Bijlage 8 IKZ-scan: analyse interne processen van de organisatie](#))

Zoals elders omschreven versterken we de komende jaren ook ons **medewerkersbeleid** en maken we werk van de verdere hervorming van onze bestuursorganen. Het medewerkersbeleid zoals uitgeschreven in het zakelijk plan, verheldert hoe we werken aan een duidelijk kader ter ondersteuning van personeelsleden, freelancers en vrijwilligers.

- Er is een helder organogram dat toont hoe de taken verdeeld zijn.
- Op de werkvloer zijn complementaire profielen aanwezig en er is bewust aandacht voor inclusie (gender, leeftijd, sociale en culture achtergrond, ...) als resultaat van een doordacht aanwervingsbeleid.
- In de komende beleidsperiode de samenwerking binnen het team door het verder invoeren van standaarden en het optimaliseren van (werk)processen.

KENNISDELING. Er wordt ook verder werk gemaakt van **interne kennisborging en -deling**. Er werden de afgelopen een aantal nieuwe systemen in gebruik genomen, maar er zijn verdere afspraken nodig over het gezamenlijk en uniform gebruik ervan zodat iedereen gemakkelijk informatie terugvindt. Aangezien kennisdeling vandaag vnl. gebeurd via digitale processen, zal er ingezet worden op interne vorming en coaching die het gebruik van de systemen bevordert bij alle medewerkers.

NETWERKEN. Werken in de circussector, betekent ook **vlot navigeren tussen de verschillende lagen van het ecosysteem**: op lokaal, bovenlokaal en internationaal niveau. Hierin zijn we soms nog zoekende. We willen de komende jaren dan ook

investeren in het ontwikkelen van strategieën die gericht zijn op het maken van sterkere connecties en een vlottere doorstroom van expertise tussen de verschillende netwerken waarin we ons bewegen.

Het document 'IKZ-scan: analyse interne processen Circuscentrum' (zie [Bijlage 8](#)) geeft een meer systematisch overzicht over onze inspanning op het vlak van IKZ op basis van een analyse van verschillende domeinen: netwerking, internationalisering, erfgoedprocessen, informatiebeheer,.... We voerden bij de opmaak van ons beleidsplan een eerste scan uit op niveau van de organisatie waaraan jaarlijks een evaluatie en rapportering wordt gekoppeld.

Communicatieplan

Inleiding

De voorbije jaren investeerden we stevig in communicatie en ontwikkelden we een doordachte communicatiemix. De transitie naar steunpunt ging gepaard met vernieuwing: een nieuwe huisstijl, de optimalisatie van onze digitale communicatiestrategie (die leidde tot het splitsen van de sectorwebsite en de promowebsite), de bredere en gerichtere inzet van sociale media.... Vandaag beschikt Circuscentrum over een breed en veelzijdig arsenaal aan communicatiekanalen. Circusmagazine werd verdergezet als verbindende spil en referentie in het veld, daar kwamen thematische en verdiepende publicaties bij en een opvallend sterkere aanwezigheid op sociale media.

Onze communicatie wordt gekenmerkt door onze consequente en herkenbare visuele identiteit. Onze beeldtaal en op elkaar afgestemde huisstijlen dragen bij aan een krachtige en coherente communicatie, die de identiteit van Circuscentrum én van de sector onderstreept. In 2024 steeg de online aanwezigheid van Circuscentrum sterk, met duizenden bezoekers op onze website. Onze nieuwsbrieven en sectorupdates bereiken een breed netwerk van circusliefhebbers en professionals. Met video's, Instagram posts en een actieve Facebook community versterken we de zichtbaarheid van circus in Vlaanderen.

Met dit fundament, dat we in de afgelopen vijf jaar hebben gelegd, zijn we klaar om onze communicatie in de beleidsperiode 2026–2030 verder te verdiepen. We willen nog meer inspelen op de noden van de sector en onze communicatie aanscherpen. Hieronder geven we een overzicht van onze doelgroepen, huidige communicatiekanalen en –instrumenten, en ook onze ambities voor de toekomst. Zo blijven we bouwen aan onze rol als steunpunt en dragen we actief bij aan een positieve en krachtige beeldvorming van circus.

Doelgroepen

Externe doelgroepen

Binnen een relatief kleine, diverse sector blijft doelgroepgerichte communicatie een uitdaging. De diversiteit aan spelers – van artiesten tot beleidsmakers – vraagt om een gedifferentieerde aanpak. Het is voortdurend balanceren tussen brede communicatie die iedereen bereikt, en gerichte communicatie afgestemd op specifieke doelgroepen, telkens via het meest geschikte kanaal. Hieronder brengen we de belangrijkste doelgroepen in kaart waarmee we als steunpunt rechtstreeks communiceren en belichten we telkens hun rol en invloed binnen het veld.

Tabel 18: Externe Doelgroepen communicatieplan

Doelgroep	Rol/invloed
Circusgezelschappen en artiesten	Realiseren als professionele makers en spelers het artistieke aanbod en vertegenwoordigen de sector in binnen- en buitenland.
Traditionele circussen	Realiseren als familiebedrijven een rondreizend circusaanbod.
Circuswerkplaatsen	Bieden ruimte voor creatie, presentatie, ontwikkeling en participatie voor circusartiesten en -gezelschappen.
Circusateliers	Zorgen voor de lokale verankering van circus. Bieden circuseducatie aan diverse doelgroepen, talentontwikkeling, oefenkansen en sociale impact. Zijn essentieel voor instroom, community vorming en sectorvernieuwing.
Programmatoren van (circus)festivals, culturele centra en kunsthuisen	Bieden zichtbaarheid, speelplekken en ondersteuning. Bepalen mee de publieksperceptie en artistieke positie van circus.
Spreidingsbureaus	Begeleiden en ondersteunen circusartiesten en -gezelschappen in hun (internationale) spreiding.
Circusdocenten	Spelen een sleutelrol in de overdracht van kennis, vaardigheden en circuswaarden in circusateliers .
Amateurbeoefenaars	Beoefenen circus als amateurs (jongeren, volwassenen) en hebben potentieel om in te stromen in het professionele veld als student, docent, artiest...
Circushogescholen	Leiden het toekomstige professionele talent op.
Lokale besturen	Ondersteunen via infrastructuur, financiering en lokale cultuurwerking; maken circus zichtbaar en toegankelijk in steden en gemeenten.
Internationale organisaties en actoren	Ondersteunen presentatiekansen, kennisuitwisseling, netwerkontwikkeling en samenwerking op internationaal niveau.
Beleidsmakers/overheid	Bepalen de randvoorwaarden via regelgeving, subsidies en strategische keuzes. Beïnvloeden de duurzame ontwikkeling van de sector.
Belendende beleidsdomeinen: onderwijs & onderzoek, erfgoed, cultuur	Kunnen via samenwerking en kruisbestuiving bijdragen aan bredere impact en draagvlak voor circus.
Media	Spelen een cruciale rol in de beeldvorming en publieksinteresse. Versterken maatschappelijke erkenning van circus.
Publiek	Maken circus mee als publiek, beïnvloeden de ontwikkeling door hun interesse en participatie.

Interne doelgroepen

Binnen onze werking onderscheiden we ook verschillende interne doelgroepen, elk met een eigen rol en impact op het functioneren van Circuscentrum. Een heldere en doelgerichte interne communicatie is essentieel om efficiënt samen te werken, betrokkenheid te versterken en onze missie uit te dragen. Hieronder lichten we de interne doelgroepen toe en beschrijven we hun rol of invloed binnen de organisatie.

Tabel 19: Interne doelgroepen communicatieplan

Doelgroep	Rol/invloed
Bestuursorganen	Staan in voor het bestuur, visie, beleid en richting van de organisatie
Management	Staan in voor de algemene en zakelijke leiding, organisatiebeheer en strategisch beleid
Team	Dragen de kernwerking; voeren het dagelijkse werk uit.
Freelancers (tijdelijke krachten)	Worden ingezet vanuit specifieke competenties die intern ontbreken of om tijdelijke werkpieken op te vangen (zie p. 126)
Vrijwilligers	Zetelen in de redactieraad van Circusmagazine
Stagiairs / studenten	Sluiten vanuit een specifieke schoolopdracht tijdelijk aan bij de interne werking

Communicatiekanalen

Onze externe communicatiekanalen

Om onze rol als steunpunt ten volle op te nemen en de circussector optimaal te ondersteunen, zetten we in op een doordachte en veelzijdige communicatiestrategie. Onze externe communicatie richt zich tot een brede waaier aan stakeholders: van artiesten en programmatoren tot beleidsmakers, lokale besturen en het brede publiek. We maken gebruik van diverse kanalen, elk met een eigen doelstelling, doelgroepen en toon.

In wat volgt geven we een overzicht van onze belangrijkste externe communicatiekanalen, met een korte beschrijving van het medium, de inhoudelijke focus en de manier waarop elk kanaal bijdraagt aan onze communicatieve doelstellingen. Onder 'Communicatiematrix in een oogopslag' (zie Tabel 20) bundelen we dit in een overzichtstabel met de communicatiekanalen, doelgroepen, gebruikte platformen, kanaaltipe, frequentie, hoofddoel, monitoring en indicatoren.

Website

Tijdens de voorbije beleidsperiode werd sterk ingezet op de ontwikkeling en vernieuwing van onze online communicatie. Zo ontwikkelden we de **drietalige promowebsite** [circusinvlaanderen.be], gericht op (internationale) programmatoren en andere professionals binnen de sector. De site biedt een overzicht van Vlaamse gezelschappen en hun voorstellingen. In 2024 trok de promowebsite 2.400 bezoekers en meer dan 10.000 page views.

Daarnaast kreeg de sectorwebsite – [circuscentrum.be] – een grondige make-over: de structuur werd herwerkt, en de website werd geïntegreerd in onze nieuwe huisstijl. Deze website richt zich tot de brede sector en biedt toegang tot informatie rond onze verschillende expertisedomeinen, een kansenpagina, een overzicht van het Vlaamse circuslandschap, een agenda met onze activiteiten, en een digitaal archief van *Circusmagazine*. In 2024 trok de sectorwebsite 1.500 bezoekers en meer dan 42.000 page views.

Samen vormen deze twee websites de kern van onze externe communicatie en dragen ze bij aan de zichtbaarheid, toegankelijkheid en professionalisering van het Vlaamse circusveld.

Tenslotte is er ook de projectwebsite [circus-a-safer-space-for-danger.be], ontwikkeld naar aanleiding van de internationale conferentie *Circus – a safe(r) space for danger*, rond veiligheid in de circussector. Wat oorspronkelijk een eventwebsite was, werd na afloop omgevormd tot een blijvend platform waar alle content die voor, tijdens en na de conferentie werd gecreëerd, wordt samengebracht. De website kreeg een eigen, herkenbare visuele stijl.

Nieuwsbrieven

We versturen twee types nieuwsbrieven: een **maandelijkse sectornieuwsbrief** en een **internationale nieuwsbrief op punctuele basis**. De sectornieuwsbrief blijft een belangrijk en relevant kanaal om rechtstreeks in contact te treden met onze doelgroep. Ze bundelt nieuws uit de sector, updates van Circuscentrum, en zet actuele kansen en oproepen in de kijker.

De internationale nieuwsbrief wordt verstuurd op strategische momenten en richt zich specifiek tot internationale partners en netwerken. Inschrijven op beide nieuwsbrieven kan via de promo- en sectorwebsite.

In 2025 bereikt de internationale nieuwsbrief een publiek van 429 contacten, de sectornieuwsbrief 1.638 contacten.

Publicaties

Circusmagazine is de blikvanger van Circuscentrum op vlak van beeldvorming en bij uitbreiding van de hele Vlaamse circussector. Het magazine zet de sector op een aantrekkelijke manier in de kijker, versterkt de positie van circus binnen het beleid en in aanverwante sectoren, en biedt ruimte voor verdieping en reflectie. Naast de

gedrukte versie is *Circusmagazine* ook digitaal beschikbaar via de sectorwebsite. Artikels worden bovendien ontsloten naar de bredere culturele sector via Folio, een platform voor cultuurtijdschriften, binnen de categorie ‘Breed-cultureel’ en ‘Cross-over’.

De redactie bestaat uit Lieke De Vry, Liv Laveyne, Mahlu Mertens, Gwendolien Sabbe, Rinus Samyn en Ine Van Baelen. Maarten Verhelst is hoofdredacteur. Het magazine wordt uitgegeven door Circuscentrum, maar werkt met een onafhankelijke redactieraad die autonoom invulling geeft aan elk nummer. Minstens één werknemer van Circuscentrum zetelt in de redactie en neemt een brugfunctie op zodat signalen uit de sector snel kunnen worden opgepikt. De piste van een volledig onafhankelijk magazine werd onderzocht, maar de voordelen van inbedding binnen Circuscentrum bleken groter dan de nadelen.

Vanaf de nieuwe beleidsperiode breiden we ons aanbod in druk uit met een nieuw format: de **thematische cahiers**. Elk jaar in december publiceren we een verdiepend cahier dat actuele ontwikkelingen of vraagstukken binnen de sector onderzoekt en in een breder maatschappelijk en internationaal perspectief plaatst. Deze publicaties bieden extra ruimte voor reflectie, debat en kennisdeling, en worden digitaal verspreid. Naast de gedrukte publicaties investeren we ook in **digitale publicaties**. Deze zijn vaak projectgebonden, zoals publicaties in het kader van internationale focussen, en worden verspreid via de sectorwebsite en onze digitale communicatiekanalen.

Sociale Media

Onze sociale media-activiteit is de voorbije jaren aanzienlijk toegenomen. In 2024 telden we 6.216 volgers op **Facebook** en 1.821 op **Instagram** – cijfers die de groeiende betrokkenheid van onze community weerspiegelen. Ons LinkedIn-account lanceerden we iets minder dan een jaar geleden (88 volgers).

Tijdens de vorige beleidsperiode ontwikkelden we een strategische aanpak via een jaarlijks sociale media-plan. Dit plan dient als leidraad voor een gerichte, consistente en efficiënte communicatie en legt onder andere de contentthema’s, doelstellingen, doelgroepen, formats, timing, partnerschappen en het gebruik van beeldmateriaal vast.

Op Instagram zetten we sterk in op digital storytelling, waarbij we onze werking en de sector visueel in de kijker zetten via:

- Foto’s, video’s en story’s die onze activiteiten belichten en informatie verspreiden;
- Reels, om op een dynamische en toegankelijke manier content te delen;
- Partnersamenwerkingen, waarbij we content van en met partners delen, en bijdragers in de kijker zetten om het netwerkgevoel te versterken.

In 2025 werden, in reactie op de Amerikaanse verkiezingen en het bredere maatschappelijke debat rond het gebruik van Meta-platformen, twee nieuwe accounts aangemaakt op **Mastodon** en **Bluesky**. Hoewel deze kanalen voorlopig nog niet actief

worden ingezet, houden we deze opties open en plannen we overleg met andere communicatieverantwoordelijken binnen de sector. Doel is om gezamenlijk na te denken over onze positie ten opzichte van Meta, en om strategieën te bespreken voor het behoud van bereik en zichtbaarheid op langere termijn.

Videoplatforms

Voor het hosten en delen van videomateriaal maken we gebruik van **YouTube** en **Vimeo**. Beide platforms dienen als archief én distributiekanaal voor video's die we integreren in onze nieuwsbrief, website en andere communicatiekanalen. Vimeo gebruiken we voornamelijk voor kwalitatieve embed op de website, terwijl YouTube breder inzetbaar is voor bereik en vindbaarheid via zoekmachines.

Mailings

Circuscentrum verstuurt gerichte mailings naar specifieke doelgroepen zoals pers, artiesten, programmatoren, deelnemers, beleidsmakers etc. Elke mailing heeft een duidelijk doel: informeren, activeren of uitnodigen. Denk aan aankondigingen van open calls, projectoproepen, contact en opvolging met deelnemers van activiteiten of persberichten rond publicaties en events.

Evenementen

Via workshops, professionele programma's,... organiseert Circuscentrum collectieve ontmoetingsmomenten voor professionals. Deze evenementen stimuleren kennisdeling, ontwikkeling en netwerkvorming binnen het circusveld.

Ontmoetingen/Overlegmomenten

Persoonlijke contacten blijven essentieel. Circuscentrum organiseert adviesgesprekken, individuele begeleiding en overlegmomenten met artiesten, organisaties en partners. Deze ontmoetingen dragen bij aan een duurzaam en op maat gesneden ondersteuningsaanbod.

Onze interne communicatiekanalen

Binnen onze interne werking maken we gebruik van verschillende communicatiekanalen die samenwerking, overleg en efficiëntie ondersteunen. Hieronder volgt een korte omschrijving. In de tabel 'Communicatiematrix in een oogopslag' (zie Tabel 20) bundelen we de communicatiekanalen, doelgroepen, gebruikte platformen, kanaaltipe, frequentie, hoofddoel, monitoring en indicatoren bundelt.

Microsoft 365 vormt de basis voor de dagelijkse werking. Het omvat tools zoals Outlook voor e-mailverkeer, Teams voor digitale meetings en Word, Excel en PowerPoint voor het maken en delen van documenten en presentaties. Deze tools worden intensief gebruikt door het hele team. Voor de opvolging van websiteaanpassingen in afstemming met eps en kaas maken we gebruik van **Teamwork**. **Microsoft SharePoint** wordt ingezet voor het intern delen van documenten en informatie, en fungeert als een centrale plek voor kennisdeling en archivering binnen het team. Het **CRM-systeem Teamleader** ondersteunt het beheer

van contacten, organisaties en communicatiegeschiedenis met externe partners. Het is een belangrijk instrument voor relatiebeheer.

Tot slot is er het **interne overleg**, dat zowel fysiek als online plaatsvindt. Denk aan werkoverleggen, strategisch overleg, deelmomenten, werkgroepen en teambuildings⁸.

Deze momenten zijn essentieel voor de interne afstemming en het versterken van de samenwerking.

Communicatiematrix in een oogopslag

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de communicatiekanalen, doelgroepen, gebruikte platformen, kanaaltipe, frequentie, hoofddoel, monitoringsinstrumenten en de belangrijkste indicatoren waarop we evalueren. De eerder omschreven externe doelgroepen worden hierbij geclusterd voor een gerichtere en efficiëntere weergave.⁹ Tot de interne doelgroepen rekenen we: bestuursorgaan, management, teamleden, freelancers (tijdelijke krachten), vrijwilligers en stagiairs of studenten.

Een doordachte communicatiestrategie vraagt om regelmatige opvolging en bijsturing. In de komende beleidsperiode willen we nog meer inzetten op consequente dataverzameling en -monitoring. Die monitoring helpt ons om de effectiviteit van onze communicatie-inspanningen in kaart te brengen. We maken daarbij gebruik van een combinatie van digitale monitoringtools (zoals Google Analytics, Mailchimp-rapportages en sociale media-inzichten), interne feedbacksystemen en kwalitatieve evaluaties. Jaarlijks maken we, in het kader van het jaarverslag, een evaluatie van onze communicatiekanalen. Deze jaarlijkse evaluatie biedt een moment om trends te analyseren, lessen te trekken en nieuwe noden of opportuniteiten te detecteren.

---

⁸ Zie 'Organisatiestructuur' p. 115 voor meer toelichting

⁹ **Circusprofessionals** (circusgezelschappen & artiesten, traditionele circussen, circuswerkplaatsen, circusateliers, programmatoren, circusdocenten), **amateurboefenaars**, **internationale actoren**, **beleidsmakers**, **belendende beleidsdomeinen** (onderwijs, onderzoek, erfgoed, cultuur), **media**, **het brede publiek**, **stakeholders** (lokale besturen,...)

Tabel 20: Communicatiematrix

Kanaal	Extern/ intern	Kanaalt type	Gebruikte platforms	Doelgroep	Hoofddoel	Frequentie	Monitoring tools	Indicatoren
Websites	Extern	Online	Drupal (CMS)	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders	Informereren, promoten, engageren	Dagelijks	Via Google Analytics / websitebeheer	Aantal bezoekers, page views, downloadstatistieken
Nieuwsbrieven	Extern	Online	Mailchimp	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders	Informereren, engageren	Maandelijks (sector) Driejaarlijks (internationaal)	Rapportage via Mailchimp	Aantal abonnees, open rates, aantal verzonden nieuwsbrieven
Circusmagazine	Extern	Offline/ online	Print	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders, brede publiek, media	Informereren, verdiepen	3x per jaar	Oplagecijfers / ad-hoc feedback	Aantal edities, oplage, spreidingscijfers, aantal adverteerders
Verdiepende thematische cahiers	Extern	Offline/ online	Print	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders, brede publiek, media	Reflecteren, informeren	1x per jaar	Oplagecijfers / ad-hoc feedback	Aantal edities, oplage, spreidingscijfers
Digitale publicaties (thematiese cahiers, focuspublicaties,...)	Extern	Online	PDF via eigen website	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders, brede publiek, media	Informereren, verdiepen	Occasioneel	Downloadstatistieken via website / nieuwsbrief	Aantal downloads
Sociale Media	Extern	Online	Facebook, Instagram (Meta), LinkedIn, Mastodon, Blue Sky	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders, brede publiek, media	Promoten, verbinden	Dagelijks	Via Meta Insights, LinkedIn analytics, manuele opvolging	Aantal volgers, bereik, engagement, aantal posts, reacties, delecties
Videoplatforms	Extern	Online	YouTube, Vimeo	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar, internationale actoren, beleidsmakers, belendende domeinen, stakeholders, brede publiek, media	Inspireren, archiveren, informeren	Maandelijks	Platformstatistieken	Kijkcijfers, gemiddelde kijktijd

Gerichte mailings (doelgroep en/of specifiek doel bvb. pers, artiesten, deelnemers/evenementen..)	Extern	Online	Mailchimp / Outlook	Circusprofessionals, amateurbeoefenaar (deelnemers), internationale actoren, beleidsmakers, belerende domeinen, stakeholders, media	Informereren, engageren	Wekelijks	Mailchimp- statistieken / ad-hoc feedback	Open rates, click rates, kwalitatieve reacties
Evenementen (workshops, professionele programma's,...)	Extern	Offline	Op locatie	Circusprofessionals, internationale actoren, beleidsmakers, belerende domeinen, stakeholders, media	Informereren, inspireren, engageren, vormen	Occasioneel	Registraties, evaluatieformulieren, kwalitatieve feedback	Aantal deelnemers, evaluatiescores
Ontmoetingen/ overlegmomenten (adviesgesprekken,...)	Extern	Offline/ online	Op locatie/via Teams	Circusprofessionals	Informereren	Wekelijks	Aantal gesprekken, registratie adviesvragen, opvolging via verslaggeving of CRM	Aantal gesprekken, opvolging adviezen,
Kantoorsoftware voor dagelijkse werking (Microsoft 365)	Intern	Online	Microsoft 365 (Excel, Word, Powerpoint, Teams, Outlook, ...)	Team, management, bestuursorganen, freelancers, vrijwilligers, stagiaires/studenten	Organiseren, samenwerken	Dagelijks	Interne IT-opvolging	Nvt
Project managementtool (Teamwork)	Intern	Online		Team, dienstverlener	Samenwerken	Occasioneel	Interne IT-opvolging	Nvt
Informatie-uitwisseling en online samenwerking (Microsoft SharePoint)	Intern	Online	Microsoft SharePoint	Team, management	Samenwerken, archiveren	Dagelijks		Nvt
Customer Relationship Management (CRM)- systeem	Intern	Online	Teamleader	Team, management	Relatiebeheer, administratie	Wekelijks	Ingebouwde statistieken & rapporten	Aantal contacten, segmentaties
Intern overleg (strategisch overleg, werkoverleg, deelmomenten, werkgroepen, teambuilding)	Intern	Offline/ online	Op locatie of via Teams	Team, management, bestuursorganen, freelancers, vrijwilligers, stagiaires/studenten	Samenwerken, informereren, verbinden	Dagelijks	Aanwezigheden, notulen	Aantal overlegmomenten, aanwezigheidsgraad, interne betrokkenheid

Vormgeving & visuele identiteit

We hechten veel belang aan een **sterke visuele identiteit**. Voor de opmaak van de huisstijl, *Circusmagazine*, de verdiepende thematische cahiers, en occasionele publicaties werken we samen met het externe grafisch ontwerp- en vormgevingsbureau PJOTR. Deze langdurige samenwerking garandeert een consistente en kwaliteitsvolle visuele lijn. We hanteren duidelijke huisstijlgidsen die bijdragen aan een herkenbare en coherente beeldvorming.

Voor intern grafisch werk, zoals presentaties, sociale media visuals of kleinere publicaties, maken we gebruik van eigen ontwerpsoftware en sjablonen die in lijn zijn met onze huisstijlrichtlijnen. We gebruiken hiervoor diverse **grafische tools**, waaronder Adobe InDesign, Illustrator, Photoshop en Canva, om **consistentie te waarborgen** in de verschillende huisstijlen **bewaken van consistentie** in de verschillende huisstijlen. We beheren een **stijlhandboek** dat als leidraad dient voor alle visuele toepassingen van Circuscentrum, zowel intern als extern. Zo bewaken we onze visuele identiteit en herkenbaarheid van Circuscentrum/ op een efficiënte en toegankelijke manier. Daarnaast gebruiken we deze tools voor het **ontwikkelen van sjablonen**. Enkele concrete voorbeelden hiervan zijn sjablonen voor:

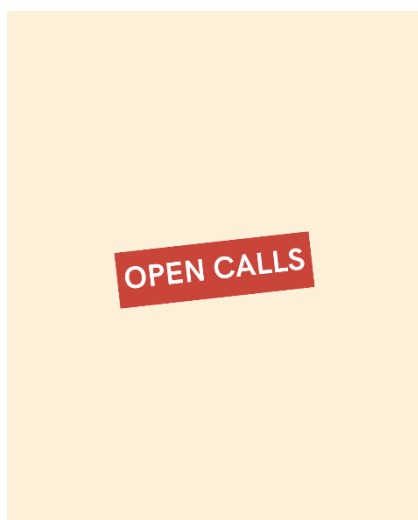
SJABLOON PITCHSESSIES

SJABLOON #MEETUSAT

SJABLOON *OPEN CALLS*

SJABLOON *OP DE AGENDA*

Ambities voor de toekomst

In de afgelopen vijf jaar hebben we een stevig fundament gelegd voor onze communicatie. We bouwden aan een sterke visuele identiteit, ontwikkelden kwaliteitsvolle en herkenbare publicaties die op een positieve en krachtige manier bijdragen aan de beeldvorming van circus, en zagen onze online aanwezigheid en community gestaag groeien. Met twee op elkaar afgestemde websites beschikken we vandaag over een centrale communicatiestructuur die toelaat om de sector te bereiken. Met dit fundament zijn we klaar om onze communicatie in de beleidsperiode 2026–2030 verder te verdiepen en versterken. We willen nog beter inspelen op de noden van de sector en onze communicatiekanalen doelgericht inzetten. Voor de toekomst zetten we onze ambities uit in een aantal **duidelijke speerpunten gericht op versterken en verdiepen.**

- We bouwen verder op onze sterke visuele identiteit.
- We verfijnen ons monitorings- en evaluatiekader.
- We versterken onze internationale zichtbaarheid.
- We leiden gebruikers actief toe naar onze websites en offline aanbod.
- We verbeteren de gebruiksvriendelijkheid en interactiviteit van onze websites zodat informatie nog toegankelijker wordt voor onze diverse doelgroepen.
- We zoeken naar een inclusieve taalstrategie voor een meertalige sector die zich internationaal positioneert.
- We verfijnen onze strategie rond digital storytelling.
- We hebben aandacht voor een positieve beeldvorming rond circus in onze communicatie

We bouwen verder op onze sterke visuele identiteit

Circuscentrum heeft de afgelopen jaren een sterke en herkenbare visuele identiteit ontwikkeld, met duidelijke en op elkaar afgestemde huisstijlen. In de nieuwe beleidsperiode zetten we deze consistente en kwaliteitsvolle visuele lijn verder, in samenwerking met grafisch ontwerp- en vormgevingsbureau PJOTR. Voor elke editie van *Circusnachten* wordt het kleurenpalet binnen de bestaande huisstijl aangepast, zodat elke editie een unieke uitstraling krijgt binnen een herkenbaar kader. Daarnaast werken we voor de verdiepende thematische cahiers aan een nieuw grafisch concept dat zich visueel onderscheidt van *Circusmagazine*, maar wel aansluit bij onze overkoepelende identiteit.

We verfijnen ons monitorings- en evaluatiekader

We verbeteren de systematische monitoring van onze communicatiekanalen om effect en bereik beter te evalueren en waar nodig bij te sturen. Jaarlijks analyseren we onze communicatie-inspanningen in het kader van het jaarverslag. We brengen indicatoren zoals bereik, gebruik, engagement etc. in kaart. Zo sturen we onderbouwd bij en versterken we onze impact. (zie Tabel 20)

We versterken onze internationale zichtbaarheid

Naast het strategische kader voor internationale promotie (zie OD 3.1 en OD 4.1), waarbij we de Vlaamse circussector internationaal in de kijker zetten en versterken, zetten we ook extra in op de online ontsluiting van content die hieruit voortvloeit.

Enerzijds gaat het om het toegankelijk maken van publicaties en kennis die voortkomen uit onze internationale activiteiten, zoals de thematische publicaties in het kader van de *Focussen*. Anderzijds willen we meer engagement creëren rond de internationale aanwezigheid van Circuscentrum via onze sociale mediakanalen. Denk hierbij aan live verslaggeving, partnervermeldingen en visuele updates van onze deelname aan internationale sectormomenten. We maken actief gebruik van het Circostrada-netwerk om nieuws over de Vlaamse sector te verspreiden naar een internationaal veld. Daarnaast blijven we inzetten op partnersamenwerkingen: we delen content van en met internationale partners, zetten bijdragers in de kijker en versterken zo het gevoel van verbondenheid binnen het internationale netwerk.

We leiden gebruikers actief toe naar onze websites en offline aanbod

We zetten sterker in op het toeleiden van bezoekers naar onze website(s) via gerichte communicatieacties op sociale media, nieuwsbrieven, evenementen en samenwerkingen. Onze contentstrategie wordt hierop afgestemd: met aantrekkelijke visuals, duidelijke call-to-actions en content die uitnodigt tot doorklikken. Daarnaast leggen we ook de link met ons offline aanbod door relevante evenementen, publicaties... zichtbaar en vindbaar te maken, zowel digitaal als op locatie.

We verbeteren de gebruiksvriendelijkheid van onze websites om informatie nog toegankelijker te maken voor onze diverse doelgroepen

We optimaliseren de vindbaarheid en voegen nieuwe functionaliteiten toe door de websites *circuscentrum.be* en *circusinvlaanderen.be* samen te voegen tot één geïntegreerd platform. Deze samenvoeging vereenvoudigt het beheer en zorgt voor meer duidelijkheid voor bezoekers, die niet langer moeten kiezen op welke website ze welke informatie kunnen vinden. In 2026 wordt een nieuwe, overzichtelijke structuur uitgetekend, waarbij de inhoud en functionaliteiten van beide huidige websites zorgvuldig worden gemigreerd. Voor deze ontwikkeling werken we samen met eps en kaas. De vernieuwde website wordt opgeleverd in mei 2026.

Website *circuscentrum.be*

- De pagina 'Expertise' wordt omgevormd tot een doorzoekbare kennisdatabank.
- De bibliotheekcollectie wordt digitaal ontsloten via een online catalogus.
- Er komt een centrale inschrijvingsmodule voor ons ondersteuningsaanbod (advies & vorming). In geval van samenwerking met externe partners, voorzien we toegangsrechten zodat ook zij inschrijvingen kunnen beheren.
- Gebruikers kunnen zelf 'kansen' toevoegen aan de website (na moderatie).
- Het archief van Circusmagazine wordt verder gedigitaliseerd en ontsloten via de servicewebsite.

Deze aanpassingen dragen bij tot een optimale kennisontsluiting, een vlotte toegang tot eerstelijnsinformatie en een heldere weergave van onze rol als steunpunt en wat we aanbieden.

Website *circusinvlaanderen.be*

- Gezelschappen krijgen een eigen login, waarmee ze hun profiel en voorstellingen zelf kunnen beheren (onder voorbehoud van goedkeuring).
- Op termijn breiden we deze functionaliteit uit, bijvoorbeeld met de mogelijkheid om speellijsten en bijkomende informatie toe te voegen.

Deze aanpassingen dragen bij tot een meer up to date overzicht van gezelschappen en voorstellingen uit Vlaanderen.

We zoeken naar een inclusieve taalstrategie voor een meertalige sector die zich internationaal positioneert

De Vlaamse circussector opereert binnen een meertalige realiteit die nood heeft aan een doordachte en inclusieve communicatiestrategie: helder, efficiënt en verbindend. Hoewel Nederlands binnen de Vlaamse context de officiële hoofdtaal is voor

communicatie met en binnen de sector balanceren we in de realiteit tussen Nederlands als voertaal en Engels of Frans voor internationale communicatie en promotie. Deze flexibele en doelgerichte aanpak versterkt zowel de interne samenhang als onze internationale zichtbaarheid. We stemmen het taalgebruik per communicatiekanaal af op de doelgroep en het beoogde bereik:

- Servicewebsite: tweetalig (Nederlands en Engels)
- Promowebsite: drietalig (Nederlands, Engels en Frans)
- Sociale media: hoofdzakelijk Nederlands
- Sectornieuwsbrief: Nederlands
- Internationale nieuwsbrief: Engels
- Circusmagazine: Nederlands
- Verdiepende thematische cahiers: Nederlands en (in beperkte oplage) Engels
- Focuspublicaties (i.k.v. internationale projecten): Engels
- Evenementen: afhankelijk van de doelgroep wordt gecommuniceerd in het Nederlands of Engels

In één-op-één contacten passen we onze taalkeuze aan en spreken we de taal van de verstaander of de taal die we delen. Deze taalstrategie draagt bij tot heldere, toegankelijke communicatie en versterkt zowel de interne samenhang binnen de Vlaamse sector als de internationale uitstraling.

We verfijnen onze strategie rond digital storytelling

We zetten digital storytelling bewust in om de circussector zichtbaar en voelbaar te maken. Via formats zoals video, stories en visuele posts delen we verhalen die informeren, inspireren en verbinden. We kiezen het juiste format per kanaal (Instagram, Facebook, LinkedIn, website, nieuwsbrief) en stemmen onze content af op de doelgroep: verdiepend en informatief voor professionals, inspirerend en laagdrempelig voor het brede publiek. Onze contentstrategie focust op authenticiteit, representativiteit en betrokkenheid, met ruimte voor opkomend talent, diverse stemmen en samenwerking binnen de sector. Zo maken we circus zichtbaar als kunstvorm, versterken we de verbondenheid binnen de sector en onderstrepen we onze rol als steunpunt.

We hebben aandacht voor een positieve beeldvorming rond circus in onze communicatie

Als steunpunt nemen we actief de verantwoordelijkheid om het brede én geïnteresseerd publiek als de cultuursector, beleidsmakers en media op een positieve, diverse en actuele manier kennis te laten maken met circus in Vlaanderen. Onder de noemer '#ookditicircus' tonen we de rijkdom, gelaagdheid en actualiteit van de discipline. Onze beeldvorming is doelgericht en positief: we positioneren circus als een hedendaagse kunstvorm die creativiteit, diversiteit en gemeenschap bevordert. We ontwikkelen formats en rubrieken die dit verhaal kunnen ondersteunen (bv. een take-over).

Onder de hashtags #ookditicircus en #ruimtevoorcircus zetten we in op het zichtbaar maken van de rijkdom, traditie en diversiteit van circus. Via een

toegankelijke toolkit stimuleren we de sector om circus te tonen als een hedendaagse kunstvorm die creativiteit, diversiteit en gemeenschapsvorming bevordert. Met Circusmagazine richten we ons zowel tot professionals als tot het geïnteresseerde publiek en beleidsmakers, en bieden we reflectie en duiding bij actuele ontwikkelingen binnen de sector. Voor beleidsmakers voorzien we daarnaast heldere persoverzichten, relevant cijfermateriaal en aantrekkelijke producten zoals publicaties. We bouwen duurzame perscontacten op. Opiniestukken in de media en mediawaardige content zoals Circusnachten en World Circus Day versterken het imago van circus als een actuele en waardevolle kunstvorm.

DEEL

5

BIJLAGEN

De bijlagen zijn raadpleegbaar op onze website ([klik hier](#) om naar de webpagina te gaan of klik rechtstreeks op een bijlage hieronder om te openen).

Bijlage 1 Jaaractieplan 2026

Bijlage 2 Vragenlijst online stakeholderbevraging

Bijlage 3 Overzicht verdiepende stakeholdergesprekken

Bijlage 4 Inclusiecharter

Bijlage 5 Intentieverklaringen

Bijlage 6 Afsprakennota Circuscentrum | Dommelhof

Bijlage 7 Toelichting onderzoek IDEA LEVELS

Bijlage 8 IKZ-scan: analyse interne processen Circuscentrum

Bijlage 9 Intern reglement Circuscentrum